

Powiatowa Stacja Sanitarno -Epidemiologiczna w Lubaczowie

ul. Mickiewicza 45, 37-600 Lubaczów

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu lubaczowskiego za rok 2024

Lubaczów, luty 2025 r.

Wstęp.....	3
I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHORÓB ZAKAŹNYCH	4
1.1. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHORÓB . ZAKAŹNYCH OBJĘTYCH PROGRAMEM SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH W 2024 ROKU	5
1.1.1. Ospa wietrzna.....	5
1.1.2. Krztusiec.....	6
1.2. INNE CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO	7
1.2.1. Płonica (szkarlatyna)	7
1.3. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ ZATRUĆ I ZAKAŹEŃ POKARMOWYCH WYWOŁANYCH PRZEZ CZYNNIKI BIOLOGICZNE	8
1.3.1. Zakażenia pokarmowe wywołane bakterią Salmonelli.....	8
1.3.2. Zakażenie jelitowe wywołane przez Clostridioides difficile.	10
1.3.3. Wirusowe zakażenia jelitowe	10
1.4. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ CHORÓB PRZENOSZONYCH PRZEZ NARUSZENIE CIĄGŁOŚCI TKANEK ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WZW TYPU B, WZW TYPU C, HIV/AIDS.....	14
1.5. CHOROBY PRZENOSZONE PRZEZ KLESZCZE	15
1.6. GRUŻLICA.....	15
1.7 CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ.....	16
1.8. ZAKAŻENIA GÓRNYCH DRÓG ODDECHOWYCH	16
1.8.1. Zakażenia wywołane przez wirus SARS-CoV-2 (COVID-19)	16
1.8.2. Grypa i zachorowania grypopochodne.....	17
1.8.3. Grypa Sentinel	18
1.8.4. RSV	19
1.9. PROFILAKTYKA WŚCIEKLIZNY U LUDZI.....	19
1.9.1. Osoby szczepione p/wściekliznie	19
1.9.2. Osoby nieszczepione p/wściekliznie.....	19
1.10. ZGONY Z POWODU CHORÓB ZAKAŹNYCH	20
1.11. PODSUMOWANIE SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W ZAKRESIE CHORÓB ZAKAŹNYCH	20
1.12. STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH	21
1.13. OCENA REALIZACJI PROGRAMU SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH W POWIECIE LUBACZOWSKIM W 2024 ROK	23
1.13.1.Sposób przekazywania szczepionek do podmiotów leczniczych prowadzących obowiązkowe szczepienia ochronne – dystrybucja szczepionek	24
1.13.2.Wyszczepialność dzieci i młodzieży w powiecie lubaczowskim wg sprawozdań MZ – 54.....	25
1.13.3. Szczepienia poekspozycyjne	27
1.13.4. Niepożądane odczyny poszczepienne.....	28
1.13.5. Uchylenie się od obowiązku szczepień ochronnych przez osoby prawnie do tego zobowiązane– działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowane w celu egzekwowania tego obowiązku	28
1.13.6. Działania oświatowe	28
II. NADZÓR NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA	32
2.1. Nadzór organów PIS nad zakładami żywienia zbiorowego typu otwartego	36
2.2. Stan sanitarny środków transportu żywności	37
2.3. Jakość zdrowotna środków spożywczych	37
2.4. Badanie żywności w kierunku obecności organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO)	44

2.5. Nadzór nad obrotem grzybami i przetwórstwem grzybów oraz zatrucia grzybami	44
2.6. Jakość zdrowotna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	45
2.7. Wybrane zagadnienia nadzoru nad zakładami żywienia zbiorowego typu zamkniętego	45
2.8. Ocena małej gastronomii i żywienia zbiorowego zamkniętego w okresie letnim	47
2.9. Akcja kontrolna dotycząca supermarketów i hipermarketów przeprowadzona przez PIS	48
2.10. Realizacja działalności profilaktyczno-oświatowej w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności i żywienia	49
2.11. Produkty kosmetyczne	49
III. ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ	50
3.1 JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI	51
3.2 Pływalnie	58
3.3 Stan higieniczno-sanitarny i techniczny obiektów użyteczności publicznej	60
3.4 Działania edukacyjno – informacyjne prowadzone przez Higienę Komunalną	68
IV. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	71
V. ODDZIAŁ HIGIENY PRACY	78
VI. NADZÓR NAD WARUNKAMI SANITARNYMI W PLACÓWKACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY	89
6.1. Stan techniczno-sanitarny obiektów	90
6.2. Warunki do utrzymania higieny, ciepła woda w sanitariatach	93
6.3. Ergonomia mebli w szkołach i przedszkolach	94
6.4. Rozkład zajęć lekcyjnych	94
6.5. Możliwość pozostawiania podręczników w szkole	95
6.6. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	97
6.7. Ochrona terenów rekreacyjnych i sportowych przed zanieczyszczeniami przez zwierzęta	97
6.8. Temperatura w pomieszczeniach	97
6.9. Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach	98
6.10. Wypoczynek dzieci i młodzieży	98
VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	102
VII. DZIAŁALNOŚĆ LABOLATORYJNA	111
VIII. PODSUMOWANIE	115

Wstęp

Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Lubaczowie przekazuje Radzie Powiatu „Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu lubaczowskiego za rok 2024”. Dokument został opracowany na podstawie informacji uzyskanych podczas wykonywania czynności kontrolnych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarni – Epidemiologicznej w Lubaczowie.

Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Lubaczowie realizował swoje obowiązki zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Planem Zasadniczych Zadań Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Podstawowym aktem prawnym regulującym jej działalność jest ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416).

Przedłożony raport szczegółowo przedstawia aspekty sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych, nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia, obiektami żywieniowo-żywnościowymi, zakładami pracy, podmiotami leczniczymi oraz placówkami oświatowymi. Podkreślono w nim również znaczenie edukacji zdrowotnej oraz promocji zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem racjonalnego odżywiania i aktywności fizycznej. Istotnym elementem działań był także nadzór nad higieną pracy, koncentrujący się na profilaktyce chorób zawodowych oraz przestrzeganiu przepisów dotyczących warunków środowiska pracy.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lubaczowie aktywnie angażuje się w działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowia publicznego. Nadzór sanitarny oraz wdrażanie działań prewencyjnych pozwalają na eliminowanie zagrożeń zdrowotnych oraz podnoszenie standardów sanitarno-higienicznych w powiecie lubaczowskim.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny

w Lubaczowie

mgr inż. Tomasz Lichacz

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Państwowa Inspekcja Sanitarna kontynuuje wielokierunkową działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych. Zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi Komórka Epidemiologii Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaczowie zajmuje się m.in.: stałym, systematycznym gromadzeniem oraz weryfikacją napływających danych epidemiologicznych dotyczących podejrzeń zakażeń i potwierdzonych chorób zakaźnych, a także danych dotyczących dodatnich wyników badań laboratoryjnych w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych, zgonów z powodu chorób zakaźnych, z całkowitym zapewnieniem ochrony danych osobowych. Prowadzi również nadzór epidemiologiczny nad zakażeniami drobnoustrojami alarmowymi, chorobami zakaźnymi, w tym szczególnie niebezpiecznymi lub wysoce zakaźnymi stanowiącymi zagrożenie dla zdrowia publicznego ludności. Stałe i systematyczne gromadzenie oraz weryfikacja napływających danych epidemiologicznych dotyczących zakażeń, chorób zakaźnych, w tym danych o biologicznych czynnikach chorobotwórczych pozwoliło na dokonanie szczegółowej analizy i oceny sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych na terenie powiatu lubaczowskiego. Rejestracja chorób zakaźnych i zatruc pokarmowych prowadzona była zgodnie z „Międzynarodową Klasyfikacją Chorób” - ICD-10 oraz definicjami chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

W roku 2024 przeprowadzono 1330 dochodzeń epidemiologicznych, które miały na celu:

- ustalenie źródła zakażenia,
- wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie,
- objęcie nadzorem osób z kontaktu z chorym lub podejrzanym o zakażenie,
- przeprowadzanie kwalifikacji zachorowań zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych dla potrzeb nadzoru epidemiologicznego.

Na terenie powiatu lubaczowskiego w roku 2024 zarejestrowano **2455 przypadków** – w związku z powyższym zanotowano wzrost chorób o 46% w porównaniu do roku ubiegłego, w którym **zarejestrowano 1308 przypadków**. W 2024 r. z powodu zachorowań na choroby zakaźne hospitalizowanych **było 384 osób**, co stanowiło **15,64 %** wszystkich zarejestrowanych przypadków.

1.1. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHORÓB . ZAKAŻNYCH OBJĘTYCH PROGRAMEM SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH W 2024 ROKU

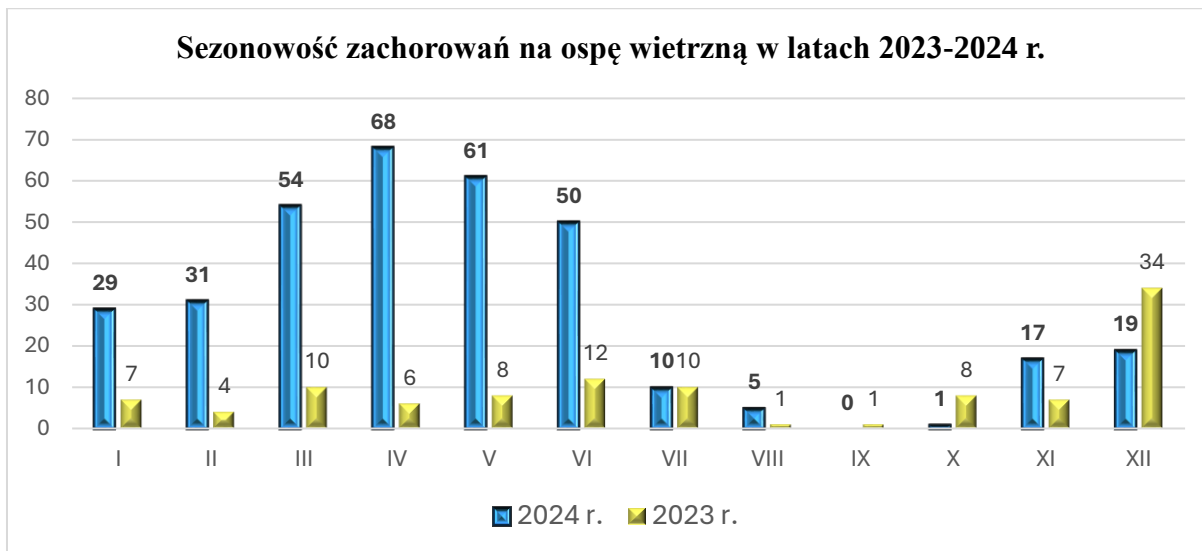
1.1.1. Ospa wietrzna

Ospa wietrzna i półpasiec są chorobami występującymi na całym świecie, spowodowanymi przez ten sam wirus *Varicella-zoster virus*. Ospa wietrzna występuje zwykle u dzieci. Na ogół stwierdza się u nich łagodne objawy kliniczne takie jak brak łaknienia, ból głowy, osłabienie, niewysoka gorączka. Wysypka pojawia się stopniowo i przechodzi od fazy plam do pęcherzyków, krost i krótko utrzymujących się blizn. Wysypka występuje na całym ciele, choć początkowo pojawia się na tułowiu. Towarzyszy jej silny świąd. Dodatkowo może też wystąpić powiększenie węzłów chłonnych potylicznych i karkowych. Przebieg ospy wietrznej najczęściej łagodny u dzieci – u młodzieży i dorosłych może charakteryzować się znacznym nasileniem objawów. Ryzyko wystąpienia powikłań po zachorowaniu (np. wtórne zakażenia bakteryjne skóry, bakteryjne zapalenie płuc, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, zapalenie serca itp.) wzrasta wraz z wiekiem.

Wirus wywołujący ospę wietrzną i półpaśca szerzy się drogą kropelkową, przez kontakt bezpośredni i pośrednio przez kontakt z przedmiotami świeżo zanieczyszczonymi wydzieliną z pęcherzyków od chorej osoby. Ospa wietrzna charakteryzuje się wysoką zaraźliwością. Większość ludzi choruje w dzieciństwie, a ponieważ zachorowanie pozostawia trwałą odporność, dorośli są odporni na tę chorobę i powtórne zachorowania na ospę należą do rzadkości.

Ilość zachorowań na ospę wietrzną utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie, bowiem sytuacja epidemiologiczna tej choroby nie jest kształtowana przez masowe szczepienia ochronne. Zapadalność na ospę wietrzną podlega cyklicznym wzrostom, wówczas, gdy wzrasta populacja dzieci nieuodpornionych w sposób naturalny przez przechorowanie. Istnieje skuteczna szczepionka przeciw ospie wietrznej, która jest obowiązkowa (bezpłatna) tylko dla dzieci z grup ryzyka oraz dzieci do lat 3 ze żłobków i klubów malucha. W 2024 r. na terenie naszego powiatu **przeciwko ospie wietrznej zaszczepiono 33 dzieci**. Szczepienia przeciw ospie wietrznej zalecane są również osobom dorosłym, które nie chorowały na ospę wietrzną a szczególnie kobietom planującym ciążę.

W 2024 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaczowie zgłoszono **346 zachorowań** na ospę wietrzną – (2023 r. - 110 zgłoszeń). Najwięcej przypadków odnotowano w okresie **od marca do czerwca**. Łącznie zachorowało 164 kobiety i 182 mężczyzn, **w tym 102 mieszkańców miasta i 244 mieszkańców wsi**.

Ryc.1 Sezonowość zachorowań na ospę wietrzną w latach 2023-2024 r.

Zachorowania na ospę wietrzną w grupach wiekowych:

Wiek	2023		2024	
	Liczba zachorowań	%	Liczba zachorowań	%
0 – 4	38	35	131	38
5 – 9	57	52	162	47
10 – 19	14	13%	39	11
20 – 29	-	-	3	0,9
30 i powyżej	1	0,9	11	3
Razem	110	100	346	100

Tabela 1. Zachorowania na ospę wietrzną w grupach wiekowych:

Powyższe zestawienie bardzo wyraźnie pokazuje, że ospa wietrzna jest typową chorobą wieku dziecięcego, ponieważ przeważająca ilość przypadków dotyczyła przedziału wiekowego 0–9 lat (293 przypadków, co stanowi 85% wszystkich zachorowań).

1.1.2. Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertusis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa, w wyniku kontaktu z chorym osobą zakażeniu ulega do 90% nieuodpornionych osób. W przypadku osób dorosłych zachorowanie ma niecharakterystyczną postać przewlekłego, utrzymującego się powyżej 2 tygodni kaszlu. U dzieci występują natomiast objawy, od których krztusiec wziął

swoją nazwę: napadowy, duszący kaszel kończący się z charakterystycznym świszczącym wdechem, któremu mogą towarzyszyć wymioty.

W 2024 w powiecie lubaczowskim sytuacja w zakresie krztuśca była rozwojowa, ponieważ zanotowano 13 zachorowań (6 przypadków dzieci w wieku 1-15 lat, oraz 7 przypadków dorośli w wieku 34-63 lata), natomiast w 2023 ani jednego przypadku tej choroby. W całej Polsce zaobserwowano bardzo duży wzrost w ilości rejestrowanych przypadków w stosunku do roku ubiegłego.

1.2. INNE CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

1.2.1. Płonica (szkarlatyna)

Płonica (szkarlatyna) jest ostrą wysypkową chorobą zakaźną wywoływaną przez bakterie *Streptococcus pyogenes*. Płonica może dawać powikłania w postaci: zapalenia węzłów chłonnych, zapalenia ucha środkowego, nerek i stawów, rzadziej zapalenia mięśnia sercowego i wsierdza. Choroba szerzy się głównie drogą powietrzno- kropelkową. W 2024 r. w powiecie lubaczowskim odnotowano 43 zachorowania na płonicę dzieci do 14 roku życia.

W 2024 roku zanotowano spadek zachorowań na szkarlatynę o 45% w porównaniu z rokiem ubiegłym. W 2024 r. zarejestrowano 43 przypadków zachorowań na szkarlatynę, natomiast w 2023 r. - 79 przypadków.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na płonicę w latach 2022–2023:	
ROK	Liczba zachorowań
2024	43
2023	79

Tabela 3. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na płonicę w latach 2022–2023

Największa zachorowalność na płonicę w 2024 r. występowała na terenie wiejskim powiatu lubaczowskiego.

Ryc. 2 Liczba zachorowań na płonicę w rozbiciu na miasto i wieś

1.3. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ ZATRUCÍ I ZAKAŻEŃ POKARMOWYCH WYWOŁANYCH PRZEZ CZYNNIKI BIOLOGICZNE

1.3.1. Zakażenia pokarmowe wywołane bakterią Salmonelli

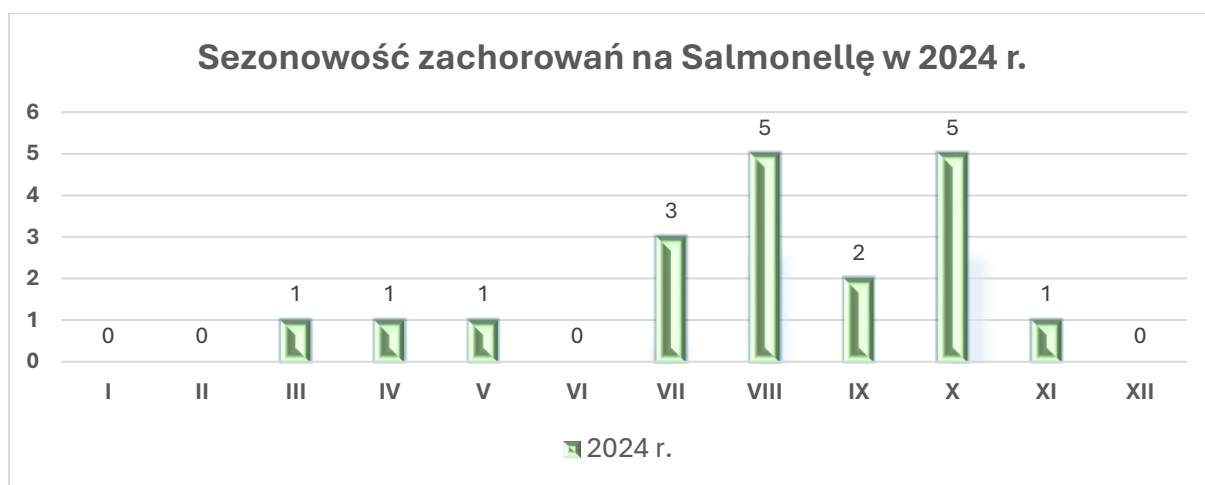
W 2024 roku odnotowano spadek zachorowań na salmonelozę-zatrucia pokarmowe odnotowano łącznie 19 zachorowań (w 2023 r. - 89 przypadków) Osoby chore na salmonelozę oraz osoby z ich najbliższego otoczenia objęto nadzorem epidemiologicznym.

Głównym powodem występowania salmoneloz jest nieodpowiednia obróbka termiczna żywności (niewłaściwa temperatura, zbyt krótki czas obróbki), brak dbałości o higienę przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności. Na podstawie przeprowadzonych dochodzeń ustalono, że głównym nośnikiem odzwierzęcych pałeczek Salmonella były potrawy z jaj poddawane niewystarczającej lub nie poddawane obróbce termicznej. Zakażone potrawy przygotowywano w mieszkaniach prywatnych. W 2024 roku zarejestrowano 19 ozdowieńców i 20 nosicieli tymczasowych pałeczek Salmonella.

Zachorowania miały charakter rozproszony – występowało zróżnicowanie wśród różnych grup wiekowych (11 przypadków u dzieci do lat 9, 3 przypadki w grupie wiekowej 10-19, 3 przypadki w grupie wiekowej 30-39, 1 przypadek w grupie wiekowej 50-59, 1 przypadek u osób powyżej 60 r.ż.). Ponad 63% zachorowań dotyczyło mieszkańców wsi (12 przypadków).

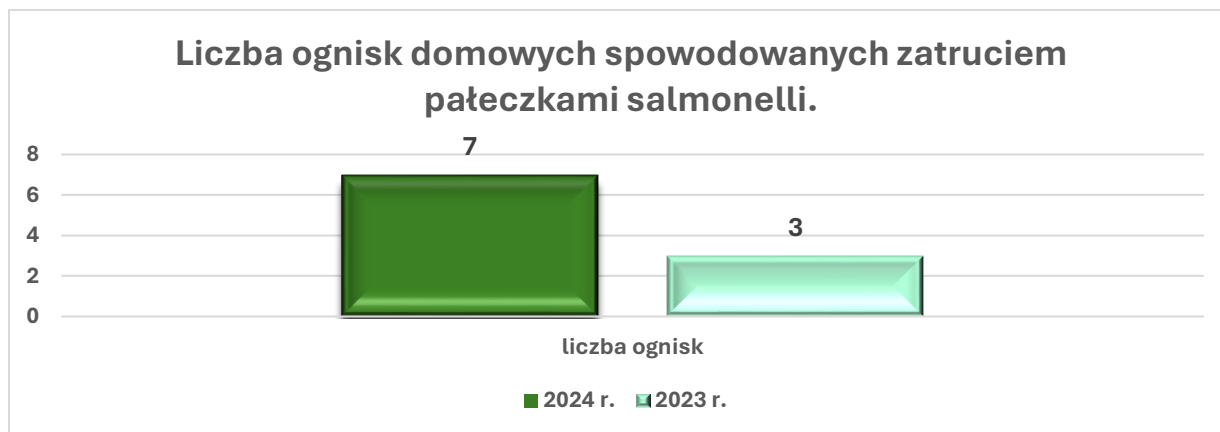
Grupa wiekowa	Liczba zachorowań
0 – 4 lat	6
5 – 9 lat	5
10 – 14 lat	2
15 – 19 lat	1
20 – 44 lat	3
45-64 lat	1
Powyżej 65 lat	1

Tabela 4. Zachorowania na Salmonellozy wg grup wiekowych

Ryc.3 Sezonowość zachorowań na Salmonellę w 2024 r.

W 2024 r. w powiecie lubaczowskim zarejestrowano 7 ognisk domowych spowodowanych zatruciem pałeczkami salmonelli, jest to wzrost w porównaniu do roku ubiegłego, w którym zarejestrowano 3 ogniska.

Ryc.4 Liczba ognisk domowych spowodowanych zatruciem pałeczkami salmonelli.

1.3.2. Zakażenie jelitowe wywołane przez *Clostridioides difficile*.

W 2024 roku odnotowano wzrost zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe powodowane najczęściej przez beztlenową bakterię *Clostridium difficile*, która w sprzyjających warunkach wywołuje zapalenie (uszkodzenie) jelita grubego. Głównym objawem zakażenia jest biegunka o różnym nasileniu, ból brzucha i gorączka. *C. difficile* występuje w ziemi i środowisku zewnętrznym (zwłaszcza w szpitalach, domach medycznej opieki długoterminowej, żłobkach) oraz u nosicieli, czyli osób, które są zakażone, ale nie mają objawów choroby (2–4% dorosłych, częściej osoby w podeszłym wieku; do 50% noworodków i niemowląt) i chorych. Do zakażenia dochodzi drogą pokarmową przez połknięcie spory *C. difficile* przy niedostatecznej higienie. Głównymi czynnikami ryzyka zakażenia są aktualna lub niedawna (do 2 mies.) antybiotykoterapia, hospitalizacja (ryzyko wzrasta z czasem pobytu w szpitalu) lub pobyt w ośrodku medycznej opieki długoterminowej, wiek (ryzyko wzrasta z wiekiem) oraz poważne choroby współistniejące (zwłaszcza liczne), w tym stany upośledzonej odporności związane z immunosupresją lub chemioterapią.

W 2024 r. roku na terenie powiatu lubaczowskiego odnotowano 6 przypadków objawowego zakażenia jelitowego wywołanego przez *Clostridium difficile* były to zachorowania sporadyczne.

Zachorowania na *Clostridioides difficile* w grupach wiekowych:

Wiek	2023		2024	
	Liczba zachorowań	%	Liczba zachorowań	%
0 – 69	3	50	2	50
70-79	2	33	2	50
80-89	0	0	0	0
Powyżej 90	1	17	0	0
Razem	6	100	4	100

Tabela 5. Zachorowania na *Clostridioides difficile* w grupach wiekowych

1.3.3. Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2024 r. nastąpił wzrost zakażeń jelitowych o etiologii wirusowej. W okresie sprawozdawczym odnotowano łącznie 212 zachorowań, w tym 57 u dzieci do lat 2. Jest to

o 113 zachorowań więcej niż w roku 2023. Do zakażeń w zakresie zatruc pokarmowych dochodziło wyłącznie w środowisku domowym. Wyróżniamy wirusowe zakażenia jelitowe:

a) wywołane przez rotawirusy,

Rotawirusy są najczęstszą przyczyną ostrego nieżytu żołądkowo – jelitowego u dzieci. Zakażenie przenosi się drogą fekalno-pokarmową oraz przez brudne ręce oraz zanieczyszczone przedmioty. Po przedostaniu się do organizmu, rotawirusy uszkadzają nabłonek kosmków jelitowych, wywołując stan zapalny żołądka i jelit. Do głównych objawów infekcji rotawirusowej należą gorączka do 40°C, wymioty, biegunka (wodniste, żółtozielone stolce, zwykle bez krwi i śluzu), utrata łaknienia oraz odwodnienie.

W 2024 r. odnotowano 64 przypadki rotawirusowych zakażeń jelitowych z czego 63 zakończyło się hospitalizacją. Zachorowało 34 mężczyzn i 30 kobiet w tym 25 mieszkańców miasta i 39 mieszkańców wsi.

Zachorowania na rotawirusy w grupach wiekowych:

Wiek	2024	
	Liczba zachorowań	%
0 – 4	18	28
5 – 9	19	30
10 – 19	7	11
20 – 29	0	0
30 - 39	5	8
40 - 49	1	1
50 – 59	2	3
Powyżej 60	12	19
Razem	64	100

Tabela 6. Zachorowania na rotawirusy w grupach wiekowych

Ryc. 5 Sezonowość zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy w 2024 r.

Na podstawie przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych stwierdzono, że do zakażenia mogło dojść w wyniku:

- braku zachowania higieny podczas spożywania posiłków,
- spożycia niemytych owoców,
- braku przestrzegania zasad higieny osobistej,
- spożycia nieprzegotowanej wody.

b) wywołane przez norowirusy,

Norowirusy są częstą przyczyną występowania zakażeń pokarmowych u ludzi, objawiających się takimi dolegliwościami jak wymioty, biegunka i bóle brzucha; rzadziej występuje gorączka, dreszcze i bóle głowy. Okres zakażenia do chwili wystąpienia objawów jest krótki i wynosi od 12 do 48 godzin od momentu zakażenia. Zachorowania z reguły charakteryzują się łagodnym przebiegiem, ale mogą też wystąpić nagle i powodować duże odwodnienie. Wyzdrowienie następuje najczęściej w przeciągu jednego do trzech dni.

W roku 2024 r. zarejestrowano 58 przypadków zachorowania na wirusowe zakażenie jelitowe wywołane przez norowirusy (2023 r. - 23 przypadków).

W 2024 r. zakażone osoby to:

- dzieci w wieku 0 - 4 lat – 30 przypadków,
- dzieci w wieku 5 – 9 – 3 przypadki,
- dzieci w wieku 10-19 – 7 przypadków,
- dorośli w wieku 20 – 39 – 4 przypadki,
- dorośli w wieku 40-74 – brak zachorowań
- dorośli w wieku powyżej 75 lat – 13 przypadków.

Zachorowało 26 mężczyzn i 32 kobiety w tym 17 mieszkańców miasta i 31 mieszkańców wsi. Możliwym źródłem zakażenia było niezachowanie higieny podczas przygotowywania posiłków.

Ryc. 6 Sezonowość zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy w 2024 r.

c) wirusowe zakażenia jelitowe - inne określone

W 2024 r. zarejestrowano 15 zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe – inne określone, wywołane przez adenowirusy, jest to znaczny wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym w którym zarejestrowano tylko 4 przypadki. Do zakażenia mogło dojść z powodu braku zachowania higieny podczas przygotowywania i spożywania posiłków.

d) wirusowe zakażenia jelitowe - nieokreślone

W 2024 r. zarejestrowano 75 przypadków zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe – nieokreślone. Zgłoszenia dotyczyły zazwyczaj osób z krótkotrwałą biegunką, która w ocenie lekarza jest leczona objawowo i nie wymaga hospitalizacji. U pacjentów nie przeprowadzono dalszych badań diagnostycznych kału.

Ryc. 7 Zachorowania na wirusowe zakażenia jelitowe w 2024 r.

e) ogniska chorobowe przenoszone drogą pokarmową

W 2024 r. w powiecie lubaczowskim zarejestrowano 1 ognisko chorobowe przenoszone drogą pokarmową. Czynnikiem ogniska był o etiologii mieszanej spowodowany występowaniem rotawirusów i norowirusów. Łącznie narażonych było 293 osoby, z czego objawy chorobowe wystąpiły u 31 osób, natomiast hospitalizacji poddano 11 osób.

PPIS w Lubaczowie podjął wszelkie działania mające na celu kontrole ogniska zakażenia oraz minimalizację ryzyka dalszych zachorowań osób narażonych.

1.4. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ CHORÓB PRZENOSZONYCH PRZEZ NARUSZENIE CIĄGŁOŚCI TKANEK ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WZW TYPU B, WZW TYPU C, HIV/AIDS

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

Wirusowe zapalenie wątroby typu B (WZW B) to choroba zakaźna wywołana przez wirusa HBV (Hepatitis B Virus). WZW B może przebiegać bez objawów ostrej lub przewlekłej infekcji. W 2024 r. w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaczowie zarejestrowano 1 zachorowanie na wirusowe zapalenie wątroby typu B postać przewlekłą – Zachorowała 1 kobieta mieszkająca w mieście.

Prawdopodobnym źródłem zakażeń wirusem zapalenia wątroby typu B były:

- zabiegi medyczne, chirurgiczne,
- kontakt domowy (kontakt z osobą chorą na WZW typu B),
- iniekcje,
- zabiegi stomatologiczne,
- zabiegi kosmetyczne,
- zabiegi fryzjerskie.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

Wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW C) to choroba zakaźna wywołana przez wirusa HCV (Hepatitis C Virus). U osób zakażonych pojawiają się przewlekłe następstwa choroby, w tym m.in. przewlekłe zapalenie wątroby, marskość, pierwotny rak wątroby.

W 2024 r. w powiecie lubaczowskim zarejestrowano 3 zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu C. Na wirusowe zapalenie wątroby typu C w 2024 r. zachorowało 3 mężczyzn, mieszkających na wsi. W surowicy krwi chorych wykryto obecność kwasu nukleinowego wirusa zapalenia wątroby typu C.

Źródłem zakażenia wirusem zapalenia wątroby typu C mogły być:

- kontakt z osobą zakażoną wirusem zapalenia wątroby typu C,
- zabiegi medyczne,

- iniekcje,
- zabiegi stomatologiczne,
- zabiegi fryzjerskie,
- zabiegi kosmetyczne.

1.5. CHOROBY PRZENOSZONE PRZEZ KLESZCZE

Borelioza

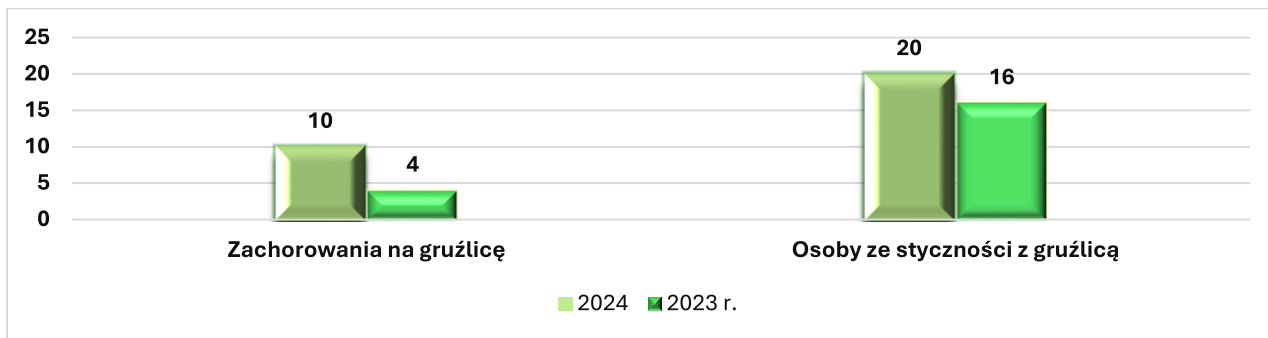
Borelioza jest odzwierzęcą wieloukładową chorobą zakaźną. Czynnikiem etiologicznym wywołującym chorobę są bakterie *Borrelia burgdorferi*. Choroba ta jest przenoszona przez kleszcze z rodzaju *Ixodes*, a rezerwuarem dla tego drobnoustroju są dzikie i domowe zwierzęta, gryzonie, drobne ssaki oraz ptaki. Specyficznym objawem jest wystąpienie tzw. rumienia wędrującego. Następnie choroba może „zaatakować” wiele układów, m.in. nerwowy czy kostno-stawowy. Naturalnym miejscem bytowania kleszczy – nosicieli bakterii są tereny zielone oraz obszary leśne.

W 2024 roku ilość zachorowań na boreliozę była na porównywalnym poziomie co w roku ubiegłym (2024 r. – 74 zachorowania, 2023 r. 76 zachorowań). Najczęstszą postacią boreliozy jest postać skórna w postaci rumienia wędrującego we wczesnej fazie choroby. Większość chorych pozostawała w leczeniu ambulatoryjnym, jedynie 16 osób poddano hospitalizacji. Rumień wędrujący wystąpił u 68 osób. Pozostałe przypadki to zachorowania z objawami ze strony układu kostno-stawowego.

1.6. GRUŹLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wywołaną prątkiem gruźlicy, która z reguły zajmuje płuca, choć zdarzają się również przypadki gruźlicy poza płucnej. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie rozpoznaje i monitoruje sytuację epidemiologiczną gruźlicy poprzez prowadzenie rejestru osób chorych na gruźlicę, prowadzenie nadzoru epidemiologicznego nad osobami chorymi na gruźlicę od momentu rozpoznania choroby do całkowitego wyleczenia oraz nad osobami z kontaktu z chorymi.

W 2024 roku na naszym terenie potwierdzono 10 zachorowania na gruźlicę (w 2023 r. 4- zachorowania). Po przeprowadzeniu wywiadów epidemiologicznych zarejestrowano 20 osób z kontaktu, które przekazano pod nadzór lekarski.

Ryc. 8 Liczba zachorowań na gruźlicę oraz liczba osób ze styczości w latach 2023-2024 r.

1.7 CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ

Kiła wczesna

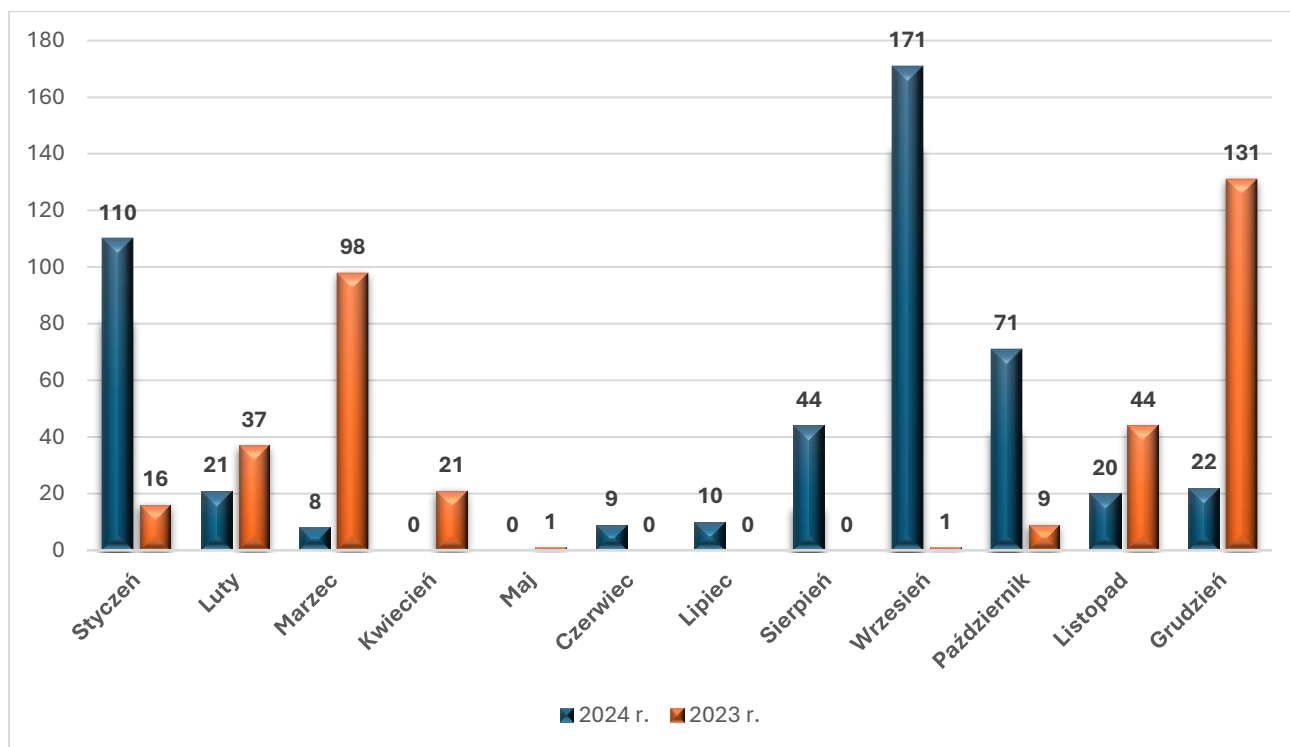
W 2024 r. zarejestrowano 3 przypadki zachorowania na kiłę wczesną. Zachorowanie dotyczyło mężczyzn w wieku 21, 23 oraz 38 lat, którzy zamieszkiwali obszar wiejski powiatu lubaczowskiego.

1.8. ZAKAŻENIA GÓRNYCH DRÓG ODDECHOWYCH

1.8.1. Zakażenia wywołane przez wirus SARS-CoV-2 (COVID-19)

COVID-19– ostra choroba zakaźna układu oddechowego wywołana zakażeniem wirusem SARS-CoV-2. Została po raz pierwszy rozpoznana i opisana w grudniu 2019 r. w Chinach w mieście Wuhan zapoczątkowującym pandemię tej choroby.

W 2024 r. w powiecie lubaczowskim zarejestrowano 486 przypadków zachorowań wywołanych wirusem SARS-CoV-2. Hospitalizacji poddano 24 osoby. Jest to wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym w którym zarejestrowano 358 przypadków. Główne objawy jakie towarzyszyły chorym to wysoka temperatura, kaszel, katar, duszności i osłabienie.

Ryc. 9 Liczba potwierdzonych przypadków COVID-19 w 2023 r. i 2024 r.

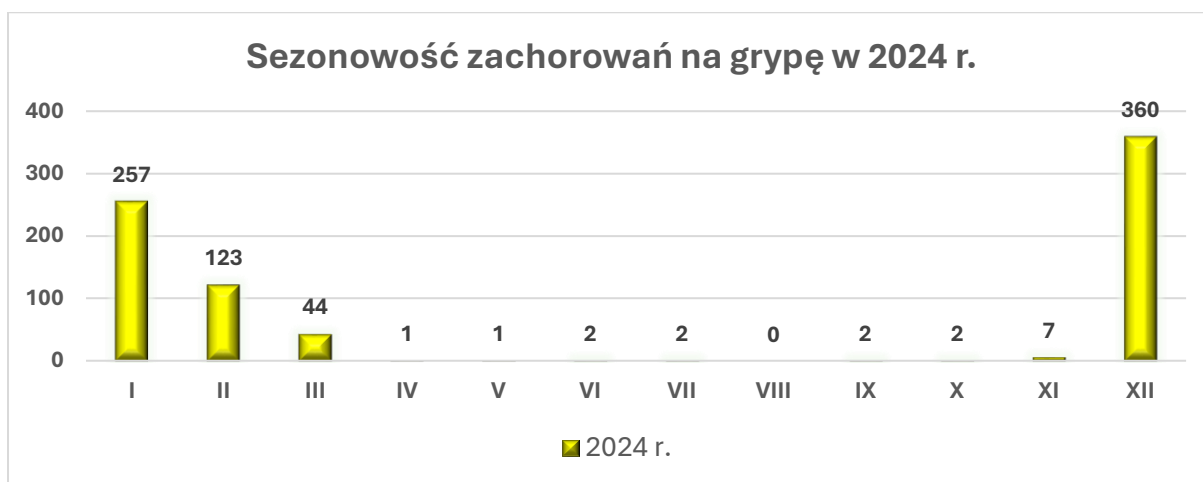
1.8.2. Grypa i zachorowania grypopochodne

Grypa to ostra, sezonowa choroba wirusowa wywołana przez wirusy grypy typu A lub B. Najczęściej zachorowania odnotowuje się w sezonie jesienno-zimowym.

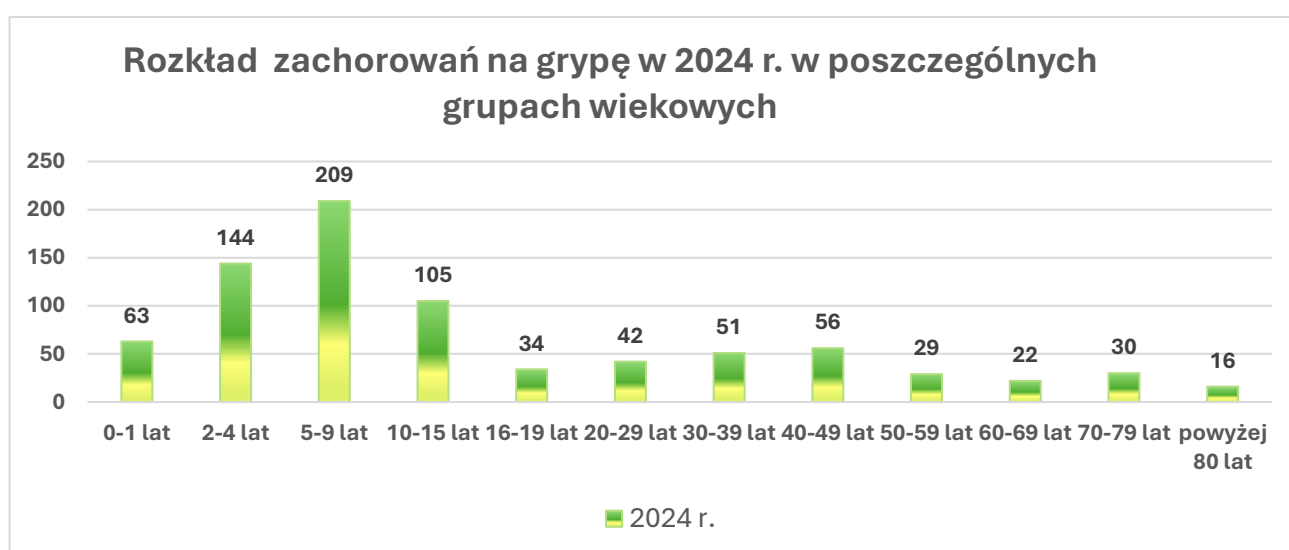
W opisywanym okresie sprawozdawczym wykryto 10 przypadków zachorowania na gripę, potwierdzonych testem molekularnym oraz 801 przypadków potwierdzonych szybkim testem antygenowym. Hospitalizowanych z powodu grypy było 44 osoby.

Ryc. 10 Ilość wykrytych typów grypy A, B oraz A i B

Ryc. 10 Sezonowość zachorowań na gripę w 2024 r.

Ryc. 11 Rozkład zachorowań na gripę w 2024 r. w poszczególnych grupach wiekowych.

1.8.3. Grypa Sentinel

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie prowadzi współpracę w zakresie nadzoru epidemiologicznego nad gripą w systemie SENTINEL z placówkami medycznymi:

- NZOZ R 36 w Lubaczowie
- PZ NZOZ Narol

Ten rodzaj nadzoru polega na wytypowaniu części jednostek ochrony zdrowia tj. przychodni, w których dokonywane jest, oprócz rejestracji przypadków, także pobieranie od chorych materiału do badań wirusologicznych (wymazy z gardła i nosa). Nadzór laboratoryjny pozwala uzyskać informacje o typach szczepów wywołujących zachorowania. W przypadku zachorowań spowodowanych wystąpieniem wysoce zjadliwym, posiadającym wysoki potencjał pandemiczny szczepem wirusa grypy, wprowadzony może być szczególny system nadzoru i postępowania, wykorzystujący dostosowaną do sytuacji definicję przypadku.

Prowadzone działania mają na celu monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie występowania wirusów grypy co jest elementem programów międzynarodowych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC).

W ramach współpracy w 2024 r. pobrano 20 prób. W wyniku przeprowadzonych badań uzyskano wyniki pozytywne w kierunku:

- grypy typu A – 1 pacjent
- Coronavirusa – 9 pacjentów

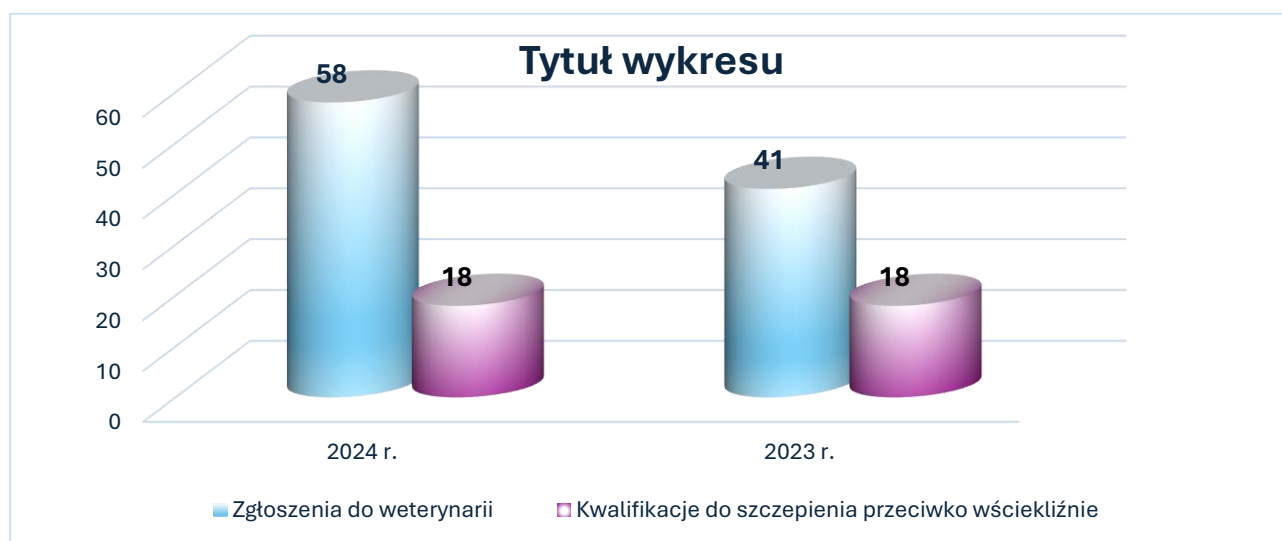
1.8.4. RSV

W opisywanym okresie sprawozdawczym metodą testów antygenowych wykryto 183 przypadków zachorowań na RSV, z czego 54 zachorowania dotyczyły dzieci do lat 2. Łącznie z powodu RSV hospitalizowanych było 37 osób.

1.9. PROFILAKTYKA WŚCIEKLIŹNY U LUDZI

1.9.1. Osoby szczepione p/wściekliwość

W 2024 r. szczepieniom p/wściekliwość poddano 18 osób. W/W osoby poddano pełnemu cyklowi szczepień p/wściekliwość w Centrum Medycznym w Jarosławiu oraz w SP ZOZ w Tomaszowie Lubelskim.

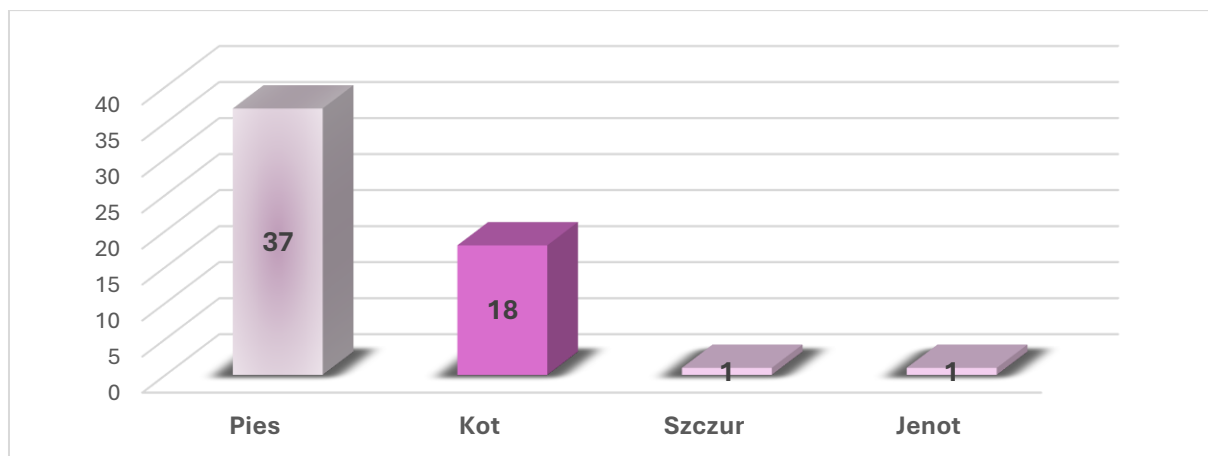

Porównanie liczby zgłoszeń do weterynarii oraz kwalifikacji do szczepień przeciwko wściekliwości w 2023 r. oraz 2024 r.

1.9.2. Osoby nieszczepione p/wściekliwość

W 2024 r. zarejestrowano 58 zgłoszeń pokąsań osób przez zwierzęta domowe i dzikie, które nie zostały zaszczepione przeciw wściekliwości. Pokąsania dotyczyły osób w różnych grupach wiekowych, obu płci.

Osoby te nie zostały zaszczepione p/wścieklicznie z uwagi na to, że były to zwierzęta znane (właściciele wykazali się aktualnymi szczepieniami psów p/wścieklicznie) lub zwierzęta domowe bez obowiązku szczepienia p/wścieklicznie (koty). Wszystkie zwierzęta poddane były obserwacji weterynaryjnej po 5, 10 i 15 dniach od daty pokąsania.

Ryc. 11 Liczba pokąszeń człowieka w rozbiciu na gatunek zwierzęcia.

1.10. ZGONY Z POWODU CHOROÓB ZAKAŻNYCH

W roku 2024 w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaczowie nie zarejestrowano żadnych zgonów z powodu chorób zakaźnych.

1.11. PODSUMOWANIE SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH

W 2024 r. na terenie powiatu lubaczowskiego nie wystąpiły zachorowania na jednostki chorobowe mogące stanowić szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa ludności.

W 2024 r. z nadzorowanych podmiotów medycznych do tutejszej stacji **wpłynęło 3598** zgłoszeń chorób zakaźnych (podejrzeń i jednostek chorobowych potwierdzonych). Po dokładnej analizie i weryfikacji otrzymanych zgłoszeń chorób zakaźnych, w „Sprawozdaniu MZ-56 o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach” w 2024 r. wykazano **2455 jednostek chorobowych**.

Analizując okres 2024 roku w porównaniu do 2023 roku, liczba otrzymywanych zgłoszeń chorób zakaźnych oraz przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych zwiększyła się praktycznie o połowę (2024 r. – 2455, 2023 r. – 1308). Pracownicy Epidemiologii aktywnie monitorują wpływające formularze zgłoszeń chorób zakaźnych.

W ramach nadzoru epidemiologicznego nad chorobami zakaźnymi oraz działalności związanej z unieszkodliwianiem źródeł zakażenia, przecinaniem dróg szerzenia się zakażenia

i nadzorem nad osobami zakażonymi w 2024 r. w ramach prowadzenia nadzoru nad zakażeniami wirusami odry i różyczki i Realizacji Programu WHO „Eliminacja odry i różyczki” pobrano jedną próbkę do badania w kierunku różyczki (wynik negatywny).

Pracownicy Epidemiologii podczas licznych kontaktów z placówkami służby zdrowia oraz mieszkańcami powiatu lubaczowskiego w czasie przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych bardzo szczegółowo informują o zagrożeniach epidemicznych, możliwościach szczepień, przyczyniając się tym samym do uświadamiania im potencjalnych dróg zakażenia chorobami zakaźnymi oraz podnoszenia świadomości zdrowotnej społeczeństwa.

1.12. STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Epidemiologia na bieżąco wykonuje kontrole z nadzoru bieżącego w zakresie spełnienia szczegółowych wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotów wykonujących działalność leczniczą odpowiednio do zakresu świadczonych usług medycznych, podejmuje działania zapobiegające szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, kontroluje postępowanie z odpadami medycznymi oraz przestrzeganie przepisów o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W 2024 r. przeprowadzono 110 kontroli sanitarnych, które wykazały uchybienia w 11 nadzorowanych obiektach. Na stwierdzone nieprawidłowości zostały wystawione decyzje nakazowe, które dotyczyły naruszenia wymagań higieniczno-sanitarnych. Zostały one wykonane w całości z wyjątkiem trzech z podmiotów nadzorowanych, których termin realizacji jest w 2025 roku. W pozostałych placówkach stan sanitarno – higieniczny można określić jako dobry. Podmioty na bieżąco prowadzą działania zmierzające do zapobiegania zakażeniom poprzez opracowanie i wdrażanie procedur higienicznych.

[Gospodarka odpadami niebezpiecznymi w miejscu powstawania](#)

Gospodarka odpadami medycznymi w skontrolowanych przez pion Epidemiologii podmiotach prowadzona jest w sposób prawidłowy z uwzględnieniem zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi. Podmioty wykonujące działalność leczniczą prowadzą segregację odpadów w miejscu ich wytwarzania. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach są przechowywane w pojemnikach twardo ściennych, w wydzielonych pomieszczeniach, punktach zbiorczych lub lodówkach. Klasyfikacja jak i segregacja odpadów medycznych prowadzona jest zgodnie z obowiązującymi procedurami oraz przepisami prawa. Wszystkie podmioty lecznicze posiadają podpisane umowy na odbiór i utylizację odpadów z firmami uprawnionymi.

We wszystkich placówkach medycznych opracowane są procedury:

- mycia i dezynfekcji rąk,
- mycie i dezynfekcja narzędzi,
- mycia i dezynfekcji powierzchni dotykowych i bezdotykowych,
- postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym,
- postępowania po ekspozycji,
- postępowania z odpadami medycznymi,
- postępowania z brudną bielizną.

Nie stwierdzono podczas przeprowadzania kontroli rozbieżności postępowania z procedurą.

Sterylizacja

We wszystkich nadzorowanych podmiotach prowadzona jest dokumentacja każdego cyklu sterylizacji z zapisem daty sterylizacji, osoby odpowiedzialnej, wyniku kontroli chemicznej, wydruku lub zapisu elektronicznego. Do bieżącej kontroli każdego procesu sterylizacji używane są wskaźniki chemiczne klasy 4, 5 lub 6 umieszczane wewnątrz pakietów z narzędziami. Pakiety z narzędziami i materiałem do sterylizacji są opisywane ręcznie, pieczętowane lub metkowane.

W każdym podmiocie leczniczym prowadzone są rejestry procesów sterylizacji tj.: karty pamięci lub wydruków oraz rejestry odręczne. Wszystkie autoklawy podlegają kontroli fizycznej. Podczas kontroli sanitarnych sprawdzane były aktualne wyniki badań skuteczności sterylizacji fizycznej, chemicznej i biologicznej. Kwestionowanych procesów sterylizacji nie odnotowano.

Utrzymanie czystości i porządku

Utrzymaniem czystości i porządku w nadzorowanych placówkach zajmują się w większości osoby zatrudnione na etatach. We wszystkich zakładach opracowane są procedury sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń oraz postępowania ze sprzętem do sprzątania.

Nie stwierdzono uchybień w zakresie utrzymania bieżącej czystości w placówkach leczenia otwartego i zamkniętego. Podczas kontroli zwracano uwagę na pomieszczenie brudownika oraz na oznakowanie sprzętu porządkowego. Sprzęt przechowywany jest prawidłowo w wydzielonych miejscach. Zaopatrzenie w środki czystościowe nie budzi zastrzeżeń. Postępowanie ze sprzętem po zakończeniu sprzątania było prawidłowe.

Dezynfekcja

Podczas kontroli sanitarnych szczególną uwagę zwracano na sprzęt do sprzątania, prawidłowość stosowania środków w zakresie stężenia, czasu i spektrum działania oraz prawidłowość wykonania dezynfekcji. Przy doborze środków dezynfekcyjnych uwzględniane

są warunki występujące w praktyce, a więc rodzaj drobnoustrojów stanowiących zagrożenie oraz obecność substancji, które mogą wpływać na proces dezynfekcji, np. krew, wydzieliny oraz wydaliny.

Do dezynfekcji narzędzi lekarskich stosowane są preparaty o szerokim zakresie działania obejmującym bakterie, łącznie z prątkami gruźlicy, grzyby oraz wirusy. Preparaty dobierane są wg kart charakterystyki, przygotowane i przechowywane wg zaleceń producenta. Narzędzia metalowe są dezynfekowane i myte w gabinetach zabiegowych w wydzielonych zlewach, metodą ręczną, natomiast narzędzia z bloków operacyjnych i w centralnej sterylizatorni, myte są w myjniach dezynfektorach automatycznych i myjce ultradźwiękowej. Myciu i dezynfekcji poddawane są również wszystkie urządzenia i sprzęt medyczny. Preparaty dezynfekcyjne dobrane i stosowane są zgodnie ze wskazaniami producenta.

Postępowanie z bielizną

We wszystkich podmiotach leczniczych wydzielone są pomieszczenia lub miejsca do przechowywania bielizny czystej, jak również miejsca do składowania bielizny brudnej. Większość podmiotów na nadzorowanym terenie posiada umowę na pranie bielizny z pralniami zewnętrznymi, natomiast pozostałe podmioty wykonują pranie bielizny we własnym zakresie. Częstotliwość przekazywania brudnej bielizny do pralni uwzględniana jest indywidualnie przed podmioty.

Realizacja zadań związanych z kontrolą wewnętrzną w podmiotach wykonujących działalność leczniczą

We wszystkich podmiotach leczniczych kontrole wewnętrzne odbywają się według opracowanego planu kontroli na dany rok. Dokumentacja z kontroli jest prowadzona na bieżąco. Kontrole wewnętrzne przeprowadzają pielęgniarki epidemiologiczne, pielęgniarki koordynujące lub właściciele podmiotów leczniczych. Dokumentacja prowadzona jest w postaci pisemnej. Częstotliwość zgodna z obowiązującymi przepisami tj. nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

1.13. OCENA REALIZACJI PROGRAMU SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH W POWIECIE LUBACZOWSKIM W 2024 ROKU

Działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaczowie w zakresie szczepień ochronnych

Szczepienia ochronne w powiecie lubaczowskim wykonywane są w 20 punktach szczepień i nadzorowane w zakresie:

- zachowywania zasad łańcucha chłodniczego podczas transportu oraz przechowywania szczepionek,

-
- prawidłowej gospodarki nad szczepionkami przeznaczonymi do realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych,
 - prawidłowości prowadzenia dokumentacji szczepień ochronnych w tym nad sposobem przekazywania kart uodpornienia,
 - prawidłowego realizowania Programu Szczepień Ochronnych,
 - sporządzania sprawozdań z wykonanych szczepień oraz osób uchylających się od szczepień
 - zgłaszania niepożądanych odczynów poszczepiennych.
 - prawidłowości prowadzenia oraz przekazywania dokumentacji dotyczącej szczepień;
 - oceny stanu sanitarnego punktów szczepień

W 2024 r. przeprowadzono 37 kontroli sanitarnych, zaś w jednym z punktów szczepień podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości, na które została wydana decyzja administracyjna.

1.13.1. Sposób przekazywania szczepionek do podmiotów leczniczych prowadzących obowiązkowe szczepienia ochronne – dystrybucja szczepionek

W ramach nadzoru nad szczepieniami ochronnymi Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie magazynuje i prowadzi dystrybucję preparatów szczepionkowych służących do realizacji obowiązkowych szczepień finansowanych z budżetu państwa. W zakresie realizacji Programu Szczepień Ochronnych prowadzony jest nadzór nad procesem dystrybucji szczepionek do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek /ESNDS/. Magazynowanie i dystrybucja preparatów szczepionkowych odbywają się zgodnie z zasadami łańcucha chłodniczego. Wdrożone są instrukcje dotyczące:

- postępowania przy dostawach, magazynowaniu i dystrybucji preparatów szczepionkowych przeznaczonych do realizacji programu szczepień ochronnych,
- postępowania z preparatami szczepionkowymi nieodpowiadającymi wymaganiom jakościowym,
- postępowania ze szczepionkami na wypadek braku zasilania energią elektryczną oraz awarii urządzeń chłodniczych w magazynie szczepionek PSSE w Lubaczowie.

Szczepionki w PSSE w Lubaczowie przechowywane są w urządzeniu chłodniczym do przechowywania preparatów szczepionkowych w ściśle określonej temperaturze tj. od +2 do +8 stopni Celsjusza, zapewniając tym samym właściwe warunki chłodnicze zgodne z wymaganiami producentów. PSSE w Lubaczowie posiada również całodobowy rejestrator do monitorowania temperatury w urządzeniu chłodniczym z funkcją powiadamiania SMS na

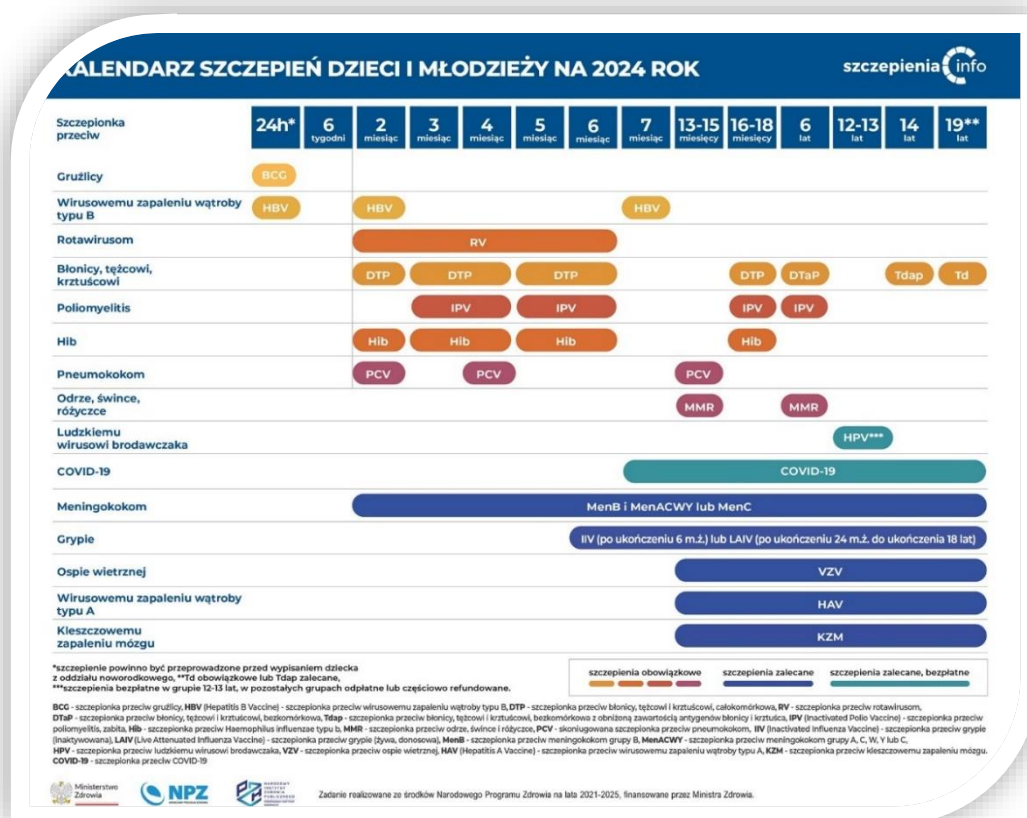
wyznaczone telefony komórkowe w przypadku braku energii lub przekroczenia określonego zakresu temperatur w urządzeniu chłodniczym.

Wszyscy świadczeniodawcy wykonujący szczepienia ochronne pobierają szczepionki z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaczowie z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Osoba odbierająca szczepionki wyposażona jest w termotorbę z wkładami chłodniczymi i termometrem do pomiaru temperatury wewnątrz termotorby. Wartość temperatury w termotorbie oraz godzina pobrania szczepionek odnotowana jest na dokumencie wydania, kolejne wartości zapisuje pielęgniarka w momencie rozładunku termotorby w punkcie szczepień.

1.13.2. Wyszczepialność dzieci i młodzieży w powiecie lubaczowskim wg sprawozdań MZ – 54

Analizę realizacji Programu Szczepień Ochronnych w 2024 r. przeprowadzono w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach ze szczepień ochronnych MZ-54 sporządzanych przez świadczeniodawców prowadzących szczepienia.

Poddając analizie stan zaszczepienia dzieci i młodzieży w 2024 roku, należy stwierdzić, że poziom zaszczepienia osób podlegających szczepieniu podobnie jak w latach poprzednich utrzymuje się na wysokim poziomie. Szczepienia dzieci i młodzieży wykonywane są bez większych opóźnień i nieprawidłowości, zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na 2024 rok, który przedstawiał się następująco:

Źródło: <https://szczepienia.pzh.gov.pl/>

Liczba dzieci zarejestrowanych w punktach szczepień w poszczególnych rocznikach
w powiecie lubaczowskim.

Rok urodzenia	Liczba kart	Rok urodzenia	Liczba kart	Rok urodzenia	Liczba kart	Rok urodzenia	Liczba kart
2024	239	2019	441	2014	426	2009	536
2023	312	2018	421	2013	424	2008	523
2022	319	2017	457	2012	456	2007	490
2021	344	2016	438	2011	522	2006	460

Tabela 7. Liczba dzieci zarejestrowana w punktach szczepień na terenie powiatu lubaczowskiego

Łączna liczba kart uodpornienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat – **8663**.

Choroba, przeciw której wykonywane są szczepienia	%wyszczepienia w 2023 r.	%wyszczepienia w 2024 r.
Przeciwno rotawirusom u dzieci w 1 roku życia	82,97 %	90,06 %
Przeciwno WZW typu B u dzieci w 2 roku życia	98,30 %	97,8 %
Przeciwno Haemophilus influenzae typu b u dziecka w 2 roku życia	90,65 %	96,2 %
Przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi u dzieci w 2 roku życia	90,65%	95,9 %
Przeciwno odrze, śwince i różyczce u dzieci w 2 roku życia	96.03 %	95,30 %
Przeciwno poliomyelitis u dzieci w 2 roku życia	90.65 %	96,2 %
Przeciwno Streptococcus pneumoniae w 2 roku życia	96,88 %	99,4 %
Przeciwno odrze, śwince i różyczce u dzieci w 6 roku życia (II dawka)	88,39%	94,54 %
Przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis u dzieci w 6 roku życia	93,12%	95,49 %
Przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi u dzieci w 14 roku życia	85,95 %	97,61 %
Przeciwno błonicy, tężcowi u młodzieży w 19 roku życia	65,60 %	75,64 %

Tabela 8. Realizacja Obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych wśród dzieci i młodzieży w powiecie lubaczowskim 2023-2024 r.

Poziom wyszczepienia przeciwko gruźlicy u dzieci z rocznika 2023 oraz 2024.

Rok urodzenia	Szczepienie podstawowe
2024	97,91 %
2023	99,68 %

Tabela 9. Poziom wyszczepienia przeciwko gruźlicy u dzieci

Podane w tabeli analizy uodpornienia odnoszą się do liczby dzieci i młodzieży zadeklarowanych do poradni podstawowej opieki zdrowotnej.

Poddając analizie stan zaszczepienia dzieci i młodzieży w 2024 roku, należy stwierdzić, że poziom zaszczepienia osób podlegających szczepieniu podobnie jak w latach poprzednich utrzymuje się na wysokim poziomie. Utrzymywanie wysokiego poziomu zaszczepienia w poszczególnych grupach wiekowych opiera się na ścisłym nadzorze nad podmiotami leczniczymi oraz ciągłej współpracy z lekarzami pediatrami pracującymi w podległych podmiotach leczniczych.

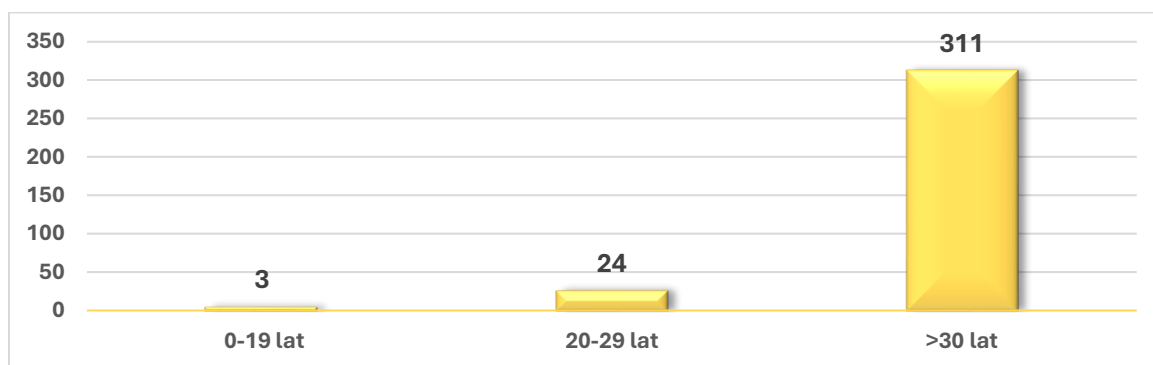
1.13.3. Szczepienia poekspozycyjne

W 2024 roku przeciw tężcowi zaszczepiono w ramach:

- obowiązkowych szczepień poekspozycyjnych – 338 osób,

Szczepienia przeciw tężcowi, wg wieku				
Liczba zaszczepionych	Ogółem	Wiek 0 - 19	Wiek 20 - 29	Wiek ≥ 30
Po narażeniu	338	3	24	311

Tabela 10. Szczepienia przeciw tężcowi, wg wieku w 2024 r.

Ryc. Szczepienia przeciw tężcowi, wg wieku w 2024 r.

1.13.4. Niepożądane odczyny poszczepienne

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 2020 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie rejestruje niepożądane odczyny poszczepienne (NOP) zgłaszane przez świadczeniodawców wykonujących szczepienia ochronne.

W 2024 roku odnotowano 3 niepożądane odczyny poszczepienne:

- 2 łagodne,
- 1 poważny.

1.13.5. Uchyłanie się od obowiązku szczepień ochronnych przez osoby prawnie do tego zobowiązane – działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowane w celu egzekwowania tego obowiązku

Obserwuje się wzrost opiekunów, którzy nie poddają obowiązkowym szczepieniom swoich małoletnich dzieci. Na koniec 2024 r. w powiecie lubaczowskim zarejestrowano 187 osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych, które nie poddały szczepieniom 160 dzieci.

W związku z powyższym PPIS w Lubaczowie w 2024 r. wystosował 180 pism/wezwań do opiekunów prawnych, którzy uchylają się od obowiązku zaszczepienia swoich dzieci. Treści przekazywane rodzicom/opiekunom prawnym miały na celu:

- uświadomienie skutków medycznych i zdrowotnych braku szczepień,
- przekazanie wiedzy odnośnie przebiegu i powikłań występujących po przebyciu chorób zakaźnych (przykłady w zależności od rodzaju brakujących szczepień),
- przekonanie do wykonania szczepień (przedstawienie sytuacji epidemiologicznej przed i po wprowadzeniu szczepień ochronnych na podstawie wybranych jednostek chorobowych),
- walka z fake newsami (odsyłanie do wiarygodnych źródeł).

Ponadto PPIS w Lubaczowie wystosował 32 upomnienia dla rodziców, którzy uchylają się od obowiązku szczepień, oraz 4 tytuły wykonawcze w celu przymuszenia do wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych.

1.13.6. Działania oświatowe

Od 1 czerwca 2023 roku rozpoczęto w Polsce program powszechnych, bezpłatnych szczepień nastolatków przeciwko ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV). Szczepienie przeciw HPV jest wymieniane w Polskim Programie Szczepień Ochronnych jako szczepienie zalecane. Nie jest zatem obowiązkowe. Od września 2024 r. program ten został zmodyfikowany. Celem programu jest zwiększenie liczby dzieci zaszczepionych przeciw HPV,

a w konsekwencji zmniejszenie liczby osób z nowotworami szyjki macicy oraz z innymi chorobami nowotworowymi wywołanymi przez wirus brodawczaka ludzkiego. W powszechnym programie szczepień przeciw HPV bezpłatnie dostępne są 2 szczepionki:

- 2-walentna szczepionka,
- 9-walentna szczepionka.

Powszechny program bezpłatnych szczepień przeciw HPV jest skierowany do dziewcząt i chłopców w wieku od ukończenia 9 roku życia do ukończenia 14 roku życia.

Jednym z założeń programu jest możliwość realizowania szczepień na terenie szkół, które wyrażą chęć udziału w programie. Na terenie powiatu lubaczowskiego żadna ze szkół nie przystąpiła do programu. Osoby uprawnione mają możliwość wykonania szczepień w POZ – w punktach szczepień. Natomiast osoby, które nie mogą zaszczepić się w ramach powszechnego programu szczepień, mogą skorzystać z refundacji na podstawie recepty wypisanej przez lekarza.

Pracownicy epidemiologii brali czynny udział w propagowaniu wiedzy na temat szczepień ochronnych poprzez działania promocyjne i edukacyjne:

- podczas Dni Miasta Lubaczowa, Festiwalu Dziedzictwa Kresów w Baszni Dolnej, Dożynek Powiatowo-Gminnych w Nowym Siole oraz Pikniku Służb Mundurowych z okazji Święta Policji zorganizowano stoiska edukacyjno- informacyjne na których promowano szczepienia ochronne,
- stoisko edukacyjne podczas Europejskiego Tygodnia Szczepień na którym promowano szczepienia obowiązkowe oraz zalecane, ze szczególnym uwzględnieniem szczepień przeciwko odrze oraz HPV.
- szkolenie w Komendzie Powiatowej Policji w Lubaczowie dotyczące problematyki HIV/AIDS,
- Konferencja pt. „Szczepienia ochronne istotnym elementem zdrowia publicznego”, która skierowana była do lekarzy, pielęgniarek oraz położnych.

Celem konferencji było zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat:

- znaczenia szczepień ochronnych dla naszego zdrowia,
- -uzupełniania zaległych szczepień ochronnych u dzieci,
- -trudnych rozmów z rodzicami dotyczących szczepień ochronnych,
- -stanu uodpornienia dzieci przeciw wybranym chorobom zakaźnym w powiecie lubaczowskim.

Konferencję rozpoczął Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie. Kolejnym punktem konferencji były wystąpienia zaproszonych prelegentów:

- Pani lek. med. Natalii Stąpor - specjalisty pediatrii, lek. chorób zakaźnych I Klinika Pediatrii i Gastroenterologii Dziecięcej w Klinicznym Szpitalu nr 2 w Rzeszowie,
- Pani Katarzyny Rajzer - Kierownika Oddziału Epidemiologii Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie,
- Pani Joanny Przeszlowskiej-Zapała – pracownika Oddziału Epidemiologii Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie.

Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem licznie przybyłych uczestników, którzy potwierdzili, że spotkania w takim zakresie są potrzebne w zakresie edukacji, profilaktyki i wymiany doświadczeń.

- Spotkania z uczniami szkół podstawowych, które miały na celu podniesienie świadomości na temat wirusa brodawczaka ludzkiego (HPV).

Podczas spotkań przekazano informacje:

- czym jest wirus HPV,
- jak dochodzi do zakażenia wirusem
- oraz jakie choroby może powodować.
- Wyjaśniono również, że najskuteczniejszym narzędziem w profilaktyce nowotworów związanych z wirusem HPV jest szczepienie.
- spotkania z dyrektorami i nauczycielami szkół. W czasie tych spotkań przedstawione zostały zagadnienia związane z „Programem szczepień zalecanych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego HPV”, który od 1 września br. jest adresowany do dziewcząt i chłopców w wieku od 9 do 14 lat.

Ryc.12 Działania promocyjne i edukacyjne dot. szczepień ochronnych (źródło: opracowanie własne)

Ryc.13 Działania promocyjne i edukacyjne dot. szczepień ochronnych (źródło: opracowanie własne)

II. NADZÓR NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Zakres bieżącego nadzoru sanitarnego sprawowanego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie obejmował kontrole przestrzegania przez podmioty działające na rynku spożywczym przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w tym przepisów prawa żywnościowego, dotyczących:

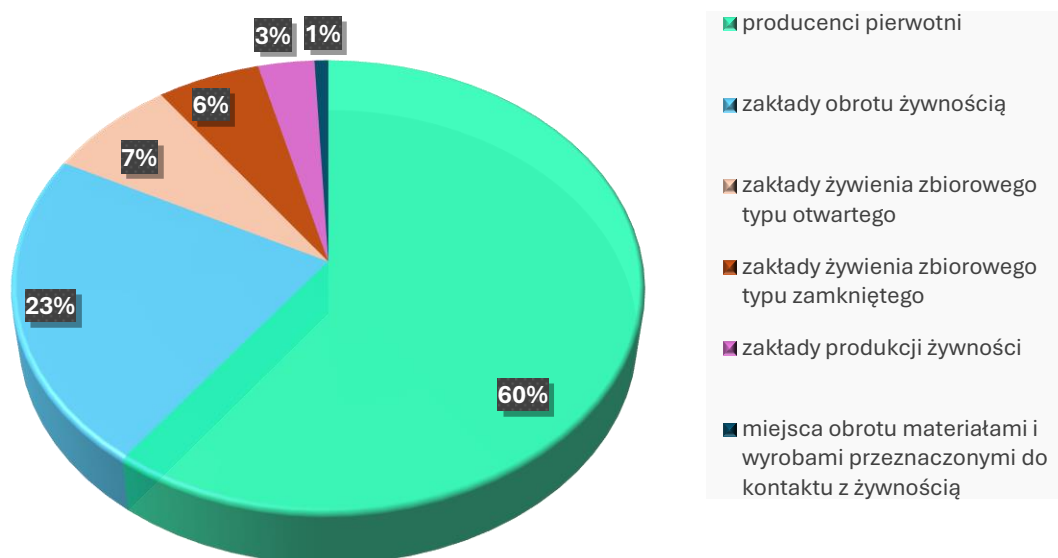
- warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego.

oraz kontrolą materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W 2024 r. w ewidencji PSSE w Lubaczowie znajdowało się 1271 obiektów żywności, żywienia oraz podmiotów zajmujących się obrotem materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym:

- 41 zakładów produkcji żywności, w tym m.in.: 9 piekarni, 6 ciastkarni, 3 wytwórnie lodów, 12 automatów do lodów, 1 wytwórnia naturalnych wód mineralnych, 2 przetwórnice owocowo-warzywne;
- 767 producentów produkcji pierwotnej, obejmujący handel detaliczny oraz dostawców bezpośrednich;
- 287 zakładów obrotu żywnością, w tym m.in.: 150 sklepów spożywczych, 5 magazynów hurtowych, 11 kiosków, 41 środków transportu, 19 aptek;
- 75 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego, w tym m.in.: 1 blok żywienia w szpitalu, 4 bloki żywienia w sanatoriach, 7 bloków żywienia w domach opieki społecznej, 24 stołówki szkolne, 21 stołówek w przedszkolach, 2 stołówki w internatach, 1 stołówka w zakładzie specjalnym i wychowawczym, 2 zakłady usług cateringowych;
- 91 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego;
- 10 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Odsetek zakładów na rynku spożywczym ujętych w rejestrze PSSE w Lubaczowie w 2024 r. wg. rodzaju działalności

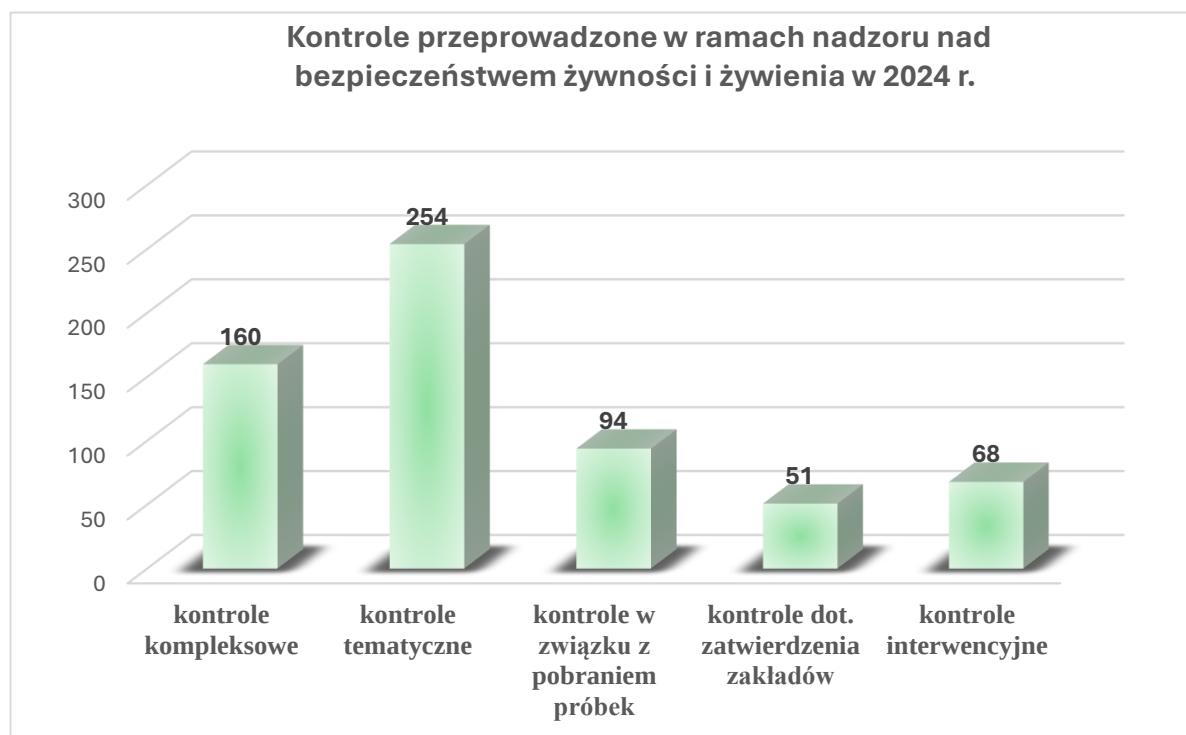
Ryc. 14 Zakłady na rynku spożywczym ujęte w rejestrze PSSE w Lubaczowie w 2024 r. wg. rodzaju działalności

Najliczniejszą spośród nadzorowanych grup na rynku wytwórców żywności stanowili producenci rolni. Ogólna liczba nadzorowanych zakładów związanych z produkcją rolniczą obejmująca producentów pierwotnych, rolniczy handel detaliczny i dostawców bezpośrednich, wynosiła 767, co stanowiło ok. 60% wszystkich zakładów produkcji żywności ujętych w 2024 r. w rejestrze zakładów. W porównaniu z rokiem 2023 liczba zakładów w ewidencji zwiększyła się o 57 podmiotów.

W roku sprawozdawczym w nadzorowanych zakładach organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu lubaczowskiego:

- przeprowadził 441 kontroli sanitarnych, w tym 68 kontroli interwencyjnych;
- skontrolował 290 objętych nadzorem zakładów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością;
- zatwierdził 27 nowych zakładów;
- wydał 110 decyzji administracyjnych, w tym 2 decyzje dot. wycofania produktów z obrotu, 2 decyzje dot. zakazu wprowadzenia produktów do obrotu;
- nałożył 16 mandatów na winnych zaniedbań sanitarnych, na łączną kwotę 3 050 zł;
- skierował 2 wnioski o nałożenie kar pieniężnych do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego za:
 - produkowanie i wprowadzanie do obrotu żywności w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu;

- sprzedaż w jednostce systemu oświaty środków spożywczych innych niż objęte grupami środków spożywczych dopuszczonych prawem żywnościowym do sprzedaży dzieciom i młodzieży.

Ryc. 15 Kontrole przeprowadzone w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia w 2024 r.

Grzywny w drodze mandatów karnych nałożono m.in. za: niewłaściwy stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń, urządzeń lub sprzętu, wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, brak wdrożenia lub przestrzegania procedur kontroli wewnętrznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności i żywienia.

Kontrole podmiotów działających na rynku spożywczym były prowadzone z częstotliwością wyznaczoną na podstawie analizy ryzyka, zidentyfikowanych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi, obejmującej w szczególności:

- 1) ogólną ocenę potencjalnego ryzyka w zakresie bezpieczeństwa, na które narażone może być żywność, materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością w procesie produkcji lub w obrocie;
- 2) rodzaj asortymentu produkowanego/wprowadzanego do obrotu przez kontrolowany zakład;

-
- 3) ocenę realizacji zasad dobrej praktyki higienicznej, dobrej praktyki produkcyjnej w zakładach produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, jak też zasad systemu HACCP w zakładach produkcji i obrotu żywnością;
 - 4) warunki i sposób współdziałania z organami Inspekcji Weterynaryjnej, określonych na podstawie obowiązujących przepisów;
 - 5) przeznaczenie żywieniowe produktu;
 - 6) wyniki analiz, zgłaszanych informacji o żywności, które nie spełniają wymagań zdrowotnych oraz materiałów i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością zagrażających zdrowiu i życiu człowieka;
 - 7) częstotliwości kontroli dla danego zakładu ustaloną przy pomocy arkusza oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/żywienia zbiorowego/materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Przy ocenie warunków sanitarnych kontrolowanych zakładów brano pod uwagę m.in. stan higieniczny i wpływający na niego stan techniczny i porządkowy pomieszczeń, wyposażenia oraz otoczenia zakładu, jakość i identyfikowalność surowców wykorzystywanych do produkcji, jakość wody stosowanej do przygotowania żywności, stan zdrowia personelu pracującego w kontakcie z żywnością, gospodarkę odpadami, wdrożenie i stosowanie zasad oraz systemów kontroli wewnętrznej odpowiednio do rodzaju działalności: dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP).

Kontrole podmiotów działających na rynku spożywczym były prowadzone z częstotliwością wyznaczoną na podstawie analizy ryzyka zidentyfikowanych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi, obejmującej w szczególności stan faktyczny, klasyfikację obiektów i zakładów do kategorii niskiego, średniego lub wysokiego ryzyka na podstawie kryteriów oceny sanitarnej.

Wszystkie obiekty żywnościowo-żywieniowe znajdujące się w rejestrze zakładów na terenie powiatu lubaczowskiego sklasyfikowano na podstawie ocen ryzyka, które kształtowały się następująco: 591 zakładów zakwalifikowano do ryzyka niskiego, 157 do ryzyka średniego, a 523 do ryzyka wysokiego. W grupie zakładów produkcji żywności do kategorii wysokiego ryzyka zaliczono 282 zakłady, ryzyka średniego 13 zakładów, ryzyka niskiego 513 zakładów. System HACCP funkcjonował w 34 zakładach produkcji żywności, dobre praktyki higieniczne i produkcyjne GHP/GMP zostały wdrożone w 808 zakładach.

W grupie zakładów obrotu żywnością było 66 obiektów o niskim ryzyku, 65 o średnim ryzyku i 156 o ryzyku wysokim. Dobra praktyka higieniczna, produkcyjna lub jej elementy wdrożone były w 287 obiektach, system HACCP w 120. W grupie obiektów obrotu żywnością nałożono 7 mandatów karnych na łączną kwotę 1 550 zł.

Wszystkie zakłady produkcji i obrotu żywnością na podległym terenie działania PPIS w Lubaczowie posiadały w pełnym zakresie wdrożone systemy dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej GHP/GMP, natomiast System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli HACCP wdrożony był we wszystkich zakładach produkcji żywności (z wyjątkiem produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego), zakładach żywienia zbiorowego oraz w części zakładów obrotu żywnością.

W myśl obowiązujących przepisów prawa żywnościowego obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności spoczywa na podmiocie prowadzącym przedsiębiorstwo spożywcze, a za przestrzeganie przepisów dotyczących materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością odpowiedzialny jest podmiot działający na rynku.

W 2024 r. stan sanitarno-higieniczny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego nie odbiegał zasadniczo od stanu z lat ubiegłych.

2.1. Nadzór organów PIS nad zakładami żywienia zbiorowego typu otwartego

Stan sanitarny zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego jest istotnym wskaźnikiem bezpieczeństwa żywności i żywienia. Należą one do obiektów wyróżniających się szeroką i co do zasady nieograniczoną dostępnością dla konsumentów zewnętrznych, kwalifikując się do obiektów o podwyższonym ryzyku dla zdrowia ludzi. W 2024 r. w rejestrze zakładów znajdowało się 91 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, skontrolowanych zostało 58 zakładów. W tej grupie obiektów znajdują się m.in. restauracje, bary, zakłady małej gastronomii, w tym zakłady tymczasowe i ruchome, które oceniono na podstawie arkusza oceny i zakwalifikowano je następująco: 2 obiekty do kategorii niskiego ryzyka, 60 obiektów do kategorii średniego ryzyka i 29 obiektów do kategorii ryzyka wysokiego. Wdrożono zasady GMP/GHP w 91 obiektach, natomiast HACCP w 66.

Ogółem w ubiegłym roku w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego przeprowadzono 96 kontroli sanitarnych, w tym 9 interwencyjnych.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych podejmowano działania zgodnie z kompetencjami i obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności:

- nałożono 9 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 1 500 zł,
- wydano 10 decyzji nakazujących przywrócenie stanu zgodnego z wymaganiami określonymi w przepisach prawnych,
- skierowano 1 wniosek o nałożenie kary pieniężnej do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Nieprawidłowości w skontrolowanych obiektach dotyczyły m.in.:

- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń, wyposażenia i sprzętu,
- stosowania przy produkcji posiłków środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia / daty minimalnej trwałości,
- braku bieżącej czystości i porządku pomieszczeń,
- braku udokumentowanych szkoleń personelu zakładu z zakresu higieny, odpowiednio do wykonywanej pracy,
- prowadzenie działalności w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu.

W zakresie usług związanych z dowozem potraw do klienta ustalono, że przedsiębiorcy oferujący posiłki na wynos posiadają własne środki transportu. Są one przewożone w torbach gastronomicznych, w zamkniętych pojemnikach.

2.2. Stan sanitarny środków transportu żywności

W ubiegłym roku w rejestrze zakładów znajdowało się 41 środków transportu żywności, z czego 4 skontrolowano i zatwierdzono.

Większość zakładów obrotu i produkcji żywności dysponuje odpowiednimi środkami transportu, dobrymi technicznie i przeznaczonymi wyłącznie do przewozu środków spożywczych. Podczas bieżących kontroli zakładów dysponującymi środkami transportu sprawdzano stan higieniczno-techniczny pojazdów, w tym poziom czystości i wyposażenia, karty mycia i dezynfekcji pojazdów, przestrzegania zasad higieny, w tym higieny osobistej osób odpowiedzialnych za warunki transportu. Zwracano uwagę na zapewnienie odpowiedniego, niezbędnego wyposażenia i sprzętu w celu zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego i sposobu monitorowania warunków transportu.

2.3. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W zakresie nadzoru nad zakładami produkcji i obrotu środkami spożywczymi oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością PSSE w Lubaczowie pobierała do badań laboratoryjnych próbki środków spożywczych oraz materiałów wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Liczba próbek, rodzaj środków spożywczych, ich

poходzenie oraz kierunek badań określone były w *Planie pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na rok 2024* przekazanym przez Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. W ubiegłym roku na terenie powiatu lubaczowskiego pobranych zostało 304 próbek żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, z czego 13 zostało zakwestionowanych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne oraz obecność zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości.

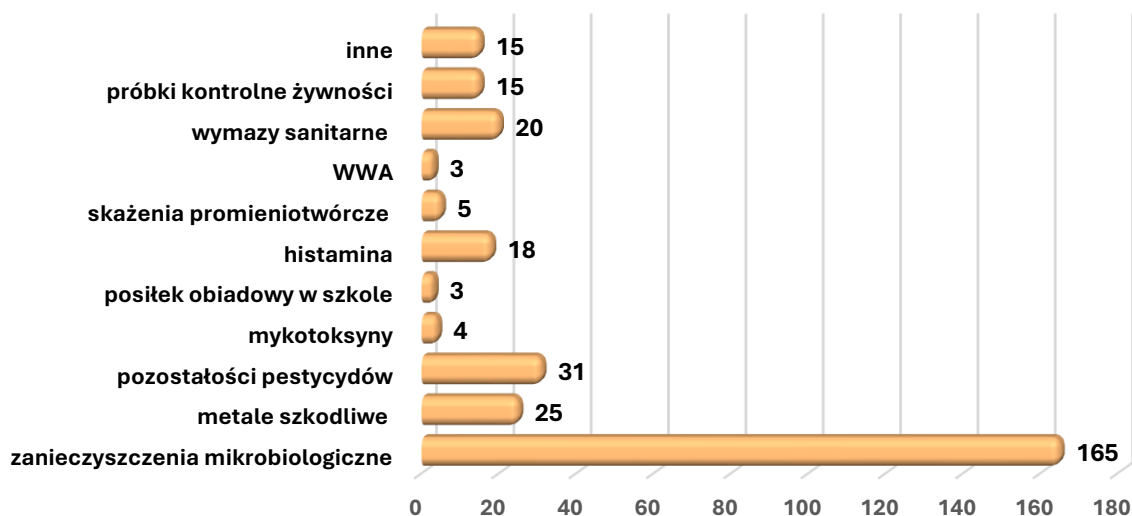
W ramach oceny sposobu żywienia pobrano do badań laboratoryjnych 3 próbki posiłków obiadowych w jednostkach systemu oświaty, w kierunku oznaczenia wartości kalorycznej i zawartości składników odżywczych. Jadłospisy, zestawienia dekadowe oraz posiłki obiadowe nie zostały zakwestionowane.

Zbadano:

- 165 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (wyroby garmażeryjne i kulinarne, lody, wyroby ciastkarskie, mięso i przetwory mięsne, produkty wędliniarskie, jaja, ryby wędzone, owoce świeże i mrożone, warzywa, mleko i przetwory mleczarskie, przyprawy, soki warzywne niepasteryzowane, gotowe posiłki dla niemowląt i małych dzieci);
- 15 próbek kontrolnych żywności – podejrzenie zatrucia pokarmowego;
- 20 wymazów sanitarnych z powierzchni użytkowej oraz dłoni personelu - podejrzenie zatrucia pokarmowego;
- 25 próbek w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia (ziarna zbóż, przetwory zbożowe, wyroby piekarskie, wyroby cukiernicze, sól, warzywa ogrodowe, warzywa suszone, nasiona roślin oleistych, miód, owoce, wodorosty morskie, żywność dla niemowląt i małych dzieci, przekąski typu snack);
- 2 próbki w kierunku zawartości azotanów (szpinak świeży, rukola);
- 2 próbki w kierunku znakowania (żywność dla określonych grup: preparaty do początkowego żywienia niemowląt, preparaty do dalszego żywienia niemowląt);
- 18 próbek w kierunku oznaczenia histaminy (filety z wędzonej makreli, kostka rybna mrożona);
- 2 próbki w kierunku zawartości witamin i inne żywieniowe - zawartość wapnia i witaminy C (suplementy diety);

- 5 próbek w kierunku skażeń promieniotwórczych (mleko proszku, pomidory, fasola, gruszki, borowik szlachetny);
- 31 próbek w kierunku pozostałości pestycydów (banany, groch, gryka, jaja kurze, kasza gryczana, kasza jaglana, korzenie buraka, miód, nasiona słonecznika, pomidory, szpinak, ziarna maku, winogrona, gruszki, śliwki, morele, arbuzy);
- 1 próbka w kierunku kryteriów czystości substancji dodatkowych (soda oczyszczona);
- 4 próbki w kierunku mikotoksyn (słonecznik łuskany, pistacje prażone, filety wędzone z makreli, kostka rybna mrożona);
- 1 próbka w kierunku badań - antybiotykooporność (świeże mięso indyka);
- 3 próbki w kierunku wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych - WWA (ryby wędzone, konserwy rybne, proszek kakaowy);
- 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością - migracja specyficzna ołowiu i kadmu (wyroby ceramiczne: talerze deserowe), ocena organoleptyczna materiałów do kontaktu z żywnością (wyroby z tworzyw sztucznych: czajnik bezprzewodowy);
- 3 próbki posiłków obiadowych w kierunku oznaczenia wartości kalorycznej i zawartości składników odżywczych;
- 3 próbki suplementów diety w kierunku zawartości kofeiny;
- 2 próbki w kierunku oznaczenia glutenu (ketchup, produkty zbożowe przetworzone dla dzieci).

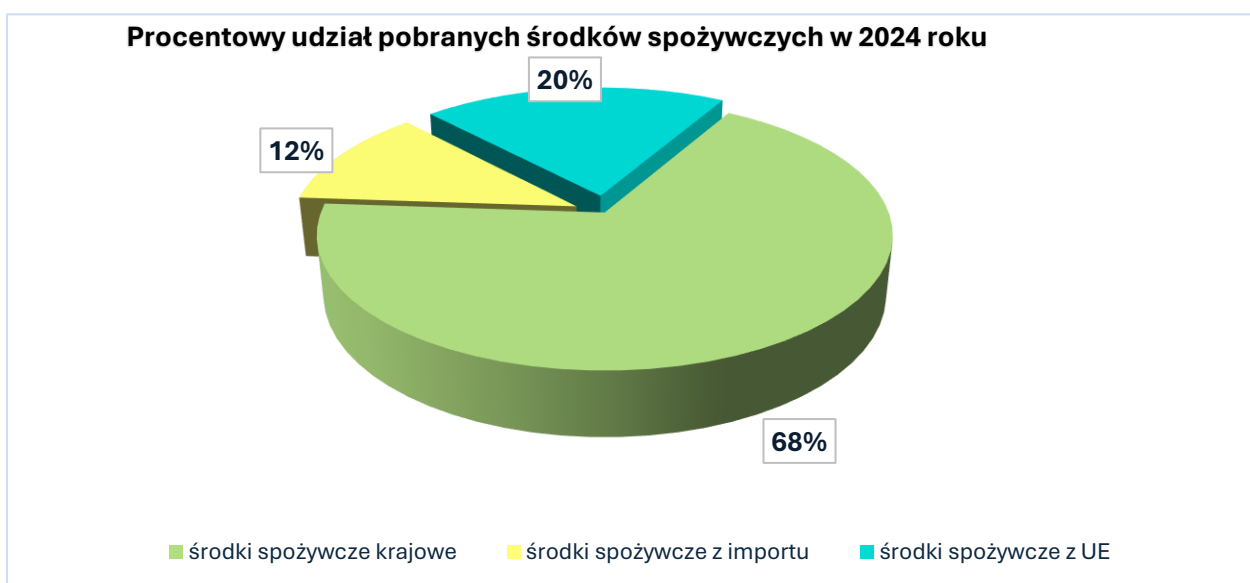
Realizacja Planu pobierania próbek do badania żywności w 2024 roku

Rys.16 Plan poboru próbek do badania żywności w 2024 rok

W wyniku badań laboratoryjnych próbek lodów z automatu, pobranych do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych – 10 zostało zakwestionowanych. W badanych próbkach stwierdzono zawyżoną liczbę *Enterobacteriaceae*, co świadczyło o niezachowaniu właściwych warunków higieny przy produkcji lodów. Ponadto 3 próbki produktów spożywczych zostały zakwestionowane z uwagi na niewłaściwe ich oznakowanie.

Na podstawie prowadzonych badań żywności oferowanej do sprzedaży wynika, że jakość zdrowotna produktów spożywczych, jest zadowalająca. Świadczy o tym mały procent próbek kwestionowanych w stosunku do ogólnej liczby pobranych.

Ryc. 17 Procentowy udział pobranych środków spożywczych w 2024 roku

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach - RASFF

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach, w skrócie RASFF służy do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli w Europie będącymi członkami tego systemu. Do systemu wprowadzane są informacje o żywności, paszach i materiałach do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiska i działaniach następczych w wyniku zidentyfikowania takich produktów.

System przewiduje szybkie informowanie o podjętych w trybie pilnym środkach zaradczych, podejmowanych w celu eliminowania zagrożeń zdrowotnych.

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie współpracował z Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym oraz innymi organami urzędowej kontroli żywności na zasadzie wzajemnego informowania o wykrytych produktach

niebezpiecznych, co pozwoliło na podjęcie odpowiednich działań i tym samym ochronę zdrowia konsumentów.

W 2024 r. w PSSE w Lubaczowie prowadzono 32 sprawy związane z powiadomieniami alarmowymi, jak i informacyjnymi. Przeprowadzono łącznie 56 kontroli sanitarnych interwencyjnych w obiektach obrotu żywnością.

Powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły m.in.:

- produktu pn. „Loyd Madras herbata liściasta łamana” – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu (fenobukarb);
- produktu pn. Nerds Candy rainbow (cukierki) – przekroczenie zawartości barwnika E 110 żółcień pomarańczowa;
- produktu pn. Aloes (Aloe vera) – stwierdzenie barbaloiny (aloiny, substancji zabronionej w żywności w składzie suplementu diety;
- produktu pn. Kmin rzymski mielony Prymat – przekroczenie (NDP) sumy alkaloidów pirolizydynowych;
- produktu pn. Pietruszka suszona nać Madpol - przekroczenie (NDP) sumy alkaloidów pirolizydynowych;
- produktu pn. Hupercyna A 90 tabletek, suplement diety – stwierdzenie składnika niedozwolonego Hupercyny A;
- produktu pn. Kebab drobiowy, surowy, głęboko mrożony – wykrycie obecności Salmonella oraz Campylobacter;
- produktu pn. Krewetki obrane z maślano-cytrynowym sosem z chilli – przekroczenie zawartości fosforanów;
- produktu pn. Mak niebieski pochodzący z Czech – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu sumy zawartości morfiny i kodeiny;
- produktu pn. Melisa Hebatka ziołowa Herbapol - przekroczenie (NDP) sumy alkaloidów pirolizydynowych;
- produktu pn. herbatka fix rumiankowo-koperkowa dla niemowląt Herbapol - przekroczenie (NDP) sumy alkaloidów pirolizydynowych;
- produktu pn. Płatki ryżowe błyskawiczne Kupiec – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu kadmu;
- produktu pn. Tea Biscuits Classic – stwierdzenie wysokiej zawartości akryloamidu;
- produktu pn. „Kebab side” - wykrycie obecności Salmonella;
- produktu pn. Łopatka do patelni – przekroczenie migracji specyficznej PAA: 4,4’ –

diaminodifenyłometanu;

- produktu pn. Łopatka do patelni – przekroczenie migracji specyficznej PAA: 4,4' – diaminodifenyłometanu;
- produktu pn. Herbatka ziołowa Szałwia Herbarium - przekroczenie (NDP) sumy alkaloidów pirolizydynowych;
- produktu pn. Konserwa turystyczna. Mielonka wieprzowa sterylizowana Sokołów – wykrycie niezdeklarowanej obecności białka soi;
- produktu pn. Półmisek ceramiczny z motywem renifera – rozwarstwienie wierzchniej powłoki folii pod wpływem ciepła;
- produktu pn. Kasza gryczana prażona Janex – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pestycydu: glifosatu.

W roku 2024 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie na swojej stronie internetowej na bieżąco informował o zagrożeniach związanych z bezpieczeństwem żywności przekazując m.in. ostrzeżenia publiczne dotyczące żywności.

Znakowanie środków spożywczych

Podawanie informacji na temat żywności na etykiecie czy opakowaniu służy ochronie zdrowia konsumentów i umożliwia konsumentom dokonywanie świadomych wyborów spośród szerokiego asortymentu produktów znajdujących się na rynku. Podstawowe wymagania dotyczące znakowania żywności znajdują się w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. Urz. UE L 304 z 22.11.2011, str. 18, z późn. zm.).

Prawidłowe znakowanie zawierające obowiązkowe informacje na temat żywności, w tym dotyczące substancji lub produktów powodujących alergie lub reakcje nietolerancji służy ochronie zdrowia konsumentów poprzez zapewnienie podstaw do dokonywania świadomych wyborów oraz bezpiecznego stosowania żywności. Dlatego próbki pobierane do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli oceniane są m.in. w kierunku zgodności znakowania z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego. W ubiegłym roku na 139 ocenianych próbek – zakwestionowano 3. Ponadto podczas sprawowanego bieżącego nadzoru

sanitarnego w zakładach produkcji i obrotu żywnością dokonywano oceny znakowania środków spożywczych na zgodność z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

Zgodnie z *Planem Zasadniczych Zadań Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaczowie na 2024 rok* oraz wytycznymi Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego do planowania i działalności PIS województwa podkarpackiego na 2024 r. przeprowadzano w zakładach obrotu żywnością kontrole sanitarne w zakresie oceny bezpieczeństwa wód butelkowanych, w szczególności w zakresie warunków przechowywania w obrocie oraz znakowania - oceniono znakowanie 13 naturalnych wód mineralnych.

Nadzór nad bezpieczeństwem zdrowotnym suplementów diety

Nadzór sanitarny w zakresie bezpieczeństwa suplementów diety sprawowany był poprzez kontrole planowe, realizację planu pobierania próbek oraz szybką wymianę informacji w ramach systemu RASFF. Realizując plan pobierania próbek pobrano 3 próbki suplementów diety do badań w kierunku oznaczenia zawartości kofeiny i 2 próbki w kierunku oznaczenia wapnia i witaminy C. W wyniku badań laboratoryjnych przedmiotowe próbki nie zostały zakwestionowane.

Żywności dla określonych grup

W katalogu żywności dla określonych grup wyróżniamy:

- preparaty do początkowego żywienia niemowląt i preparaty do dalszego żywienia niemowląt,
- produkty zbożowe przetworzone i inna żywność dla dzieci,
- żywność specjalnego przeznaczenia medycznego,
- środki spożywcze zastępujące całodzienną dietę, do kontroli masy ciała.

W ramach realizacji *Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla PIS na 2024 r.* pobrano 17 próbek do badań laboratoryjnych w kierunku: zanieczyszczeń mikrobiologicznych, metali szkodliwych dla zdrowia, oznaczenia glutenu i znakowania. Dwie próbki zostały zakwestionowane z uwagi na niewłaściwe ich oznakowanie tj.: preparat do początkowego żywienia niemowląt i preparat do dalszego żywienia niemowląt.

2.4. Badanie żywności w kierunku obecności organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO)

W 2024 r. prowadzono na bieżąco nadzór nad przestrzeganiem warunków określonych w rozporządzeniach 1829/2003 i 1830/2003 dot. żywności genetycznie zmodyfikowanej, ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowego znakowania środków spożywczych zawierających GMO oraz dokumentacji towarzyszącej ww. środkom spożywczym. W ramach sprawowanego nadzoru na terenie działania PPIS w Lubaczowie nie stwierdzono przypadków występowania w obrocie produktów krajowych lub importowanych oznakowanych jako zawierające GMO. W ubiegłym roku w ramach urzędowej kontroli żywności nie pobrano próbek do badań w kierunku obecności organizmów genetycznie zmodyfikowanych.

2.5. Nadzór nad obrotem grzybami i przetwórstwem grzybów oraz zatrucia grzybami

Podobnie jak w latach ubiegłych w PSSE w Lubaczowie pracownicy posiadający uprawnienia klasyfikatora grzybów, prowadzili konsultacje w zakresie gatunkowej oceny przydatności do spożycia zebranych surowych grzybów leśnych. W 2024 r. dokonano kilka ocen grzybów jadalnych m.in.: podgrzyb brunatny i borowik szlachetny. W PSSE w Lubaczowie 9 pracowników posiada uprawnienia klasyfikatora grzybów.

Ryc.19 Podgrzyb
brunatny (Źródło: opracowanie
własne)

Rys.18 Borowik szlachetny (Źródło: opracowanie własne)

W roku 2024 jak i w latach ubiegłych sprawowany był nadzór nad obrotem grzybami świeżymi, suszonymi oraz przetworami grzybowymi. Nadzór prowadzony był na bieżąco w zakładach obrotu żywnością i żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego. Podczas kontroli pracownicy zwracali uwagę na takie aspekty jak właściwości organoleptyczne grzybów świeżych, sprzedaż w jednostkowych opakowaniach oraz oznakowanie towaru umożliwiające identyfikację produktu i producenta.

Przekazano do badań laboratoryjnych w kierunku skażeń promieniotwórczych 1 próbkę grzybów świeżych (podgrzybki) pochodzących z Lasów Państwowych gminy Oleszyce.

W powiecie lubaczowskim w ubiegłym roku nie stwierdzono przypadków zatrucia grzybami trującymi.

2.6. Jakość zdrowotna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2024 r. w rejestrze zakładów znajdowało się 10 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. W ramach urzędowej kontroli żywności do badań w kierunku migracji specyficznej (kadm, ołów) pobrano 1 próbkę wyrobów ceramicznych/talerze oraz 1 próbkę w zakresie oceny organoleptycznej wyroby z tworzyw sztucznych (czajnik bezprzewodowy). W wyniku badań laboratoryjnych przedmiotowe próbki nie zostały zakwestionowane.

2.7. Wybrane zagadnienia nadzoru nad zakładami żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Żywnienie zbiorowe określonych grup konsumentów jest realizowane przez zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego działające w ramach własnej jednostki lub częściowo, bądź całościowo w systemie cateringowym, bazującym na produktach i daniach przygotowywanych lub dostarczanych przez podmioty zewnętrzne świadczące usługi cateringowe, transportowe żywności, a także podmioty przygotowujące żywność na potrzeby własnej działalności świadczące jednocześnie usługi cateringowe dla klientów zewnętrznych

(jednostek systemu oświaty, domu pomocy społecznej). W grupie obiektów żywienia zbiorowego typu zamkniętego znajdują się m. in. blok żywienia w szpitalu, bloki żywienia w sanatoriach, bloki żywienia w domach opieki społecznej, stołówki w żłobkach i przedszkolach, stołówki szkolne, stołówki w internatach, stołówka w zakładzie specjalnym i wychowawczym i inne zakłady żywienia oraz zakłady usług cateringowych. Po dokonanej analizie ryzyka w odniesieniu do ww. obiektów – do kategorii niskiego ryzyka nie zaliczono żadnego obiektu, średniego ryzyka 19 obiektów, wysokiego ryzyka 56 obiektów.

Kontrole bloków żywienia w szpitalach

PSSE w Lubaczowie obejmuje nadzorem jeden blok żywienia przy Szpitalu Powiatowym ZOZ w Lubaczowie, ul. Mickiewicza 168 - dzierżawiony przez firmę Catermed Sp. z o.o., ul. Traktorowa 126/201, 91-204 Łódź. Kontrole urzędowe żywności w szpitalnym bloku żywienia obejmowały w szczególności ocenę stanu sanitarno-technicznego obiektu i jego wyposażenia, sposobu przyjęcia i jakości surowców, warunków produkcji i dystrybucji żywności, stanu higieny i stanu zdrowia pracowników mających kontakt z żywnością (na podstawie orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno-epidemiologicznych), a także prowadzenia dokumentacji w ramach systemu HACCP. W trakcie kontroli przeprowadzono ocenę jakościową jadłospisu w zakresie diety podstawowej w oparciu o jadłospisy, zestawienia dekadowe, z której wynika, że sposób żywienia jest prawidłowy.

Żywienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty

Ocena jakości posiłków została przeprowadzona w 2024 r. według kryteriów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. 2016 r. poz. 1154).

Podczas kontroli organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej oceniały, weryfikowały i sprawdzały zakłady pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz prawidłowość żywienia dzieci i młodzieży. Kontrola przestrzegania wymagań określonych w rozporządzeniu w sprawie grup środków spożywczych była dokonywana na podstawie: oceny jadłospisów, zestawień dekadowych i wyników badań laboratoryjnych pobieranych próbek posiłków, w aspekcie jakościowym, ilościowym oraz wartości energetycznej i odżywczej posiłków, w porównaniu z normami żywienia opracowanymi dla odpowiednich grup dla populacji polskiej.

Żywienie dzieci i młodzieży w stołówkach znajdujących się w jednostkach systemu oświaty powiatu lubaczowskiego prowadzone jest w formie samodzielnej produkcji posiłków lub w formie cateringowej. W 20 stołówkach szkolnych serwuje się jeden posiłek składający się tylko z jednego dania podawanego na gorąco w postaci zupy lub drugiego dania, naprzemiennie w ciągu tygodnia i nie jest to posiłek kwalifikowany jako obiad. Natomiast w czterech stołówkach szkolnych serwowane są obiady dwudaniowe, a często także deser w postaci owoców. W przedszkolach podawane są z reguły trzy posiłki – śniadanie, obiad i podwieczorek, niektóre zapewniają cztery posiłki - śniadanie, II śniadanie, obiad i podwieczorek. Na terenie powiatu lubaczowskiego są trzy obiekty, które serwują posiłki w ramach całodziennego wyżywienia od poniedziałku do piątku.

W stołówkach szkolnych, internatach oraz w stołówkach przedszkolnych przeprowadzono łącznie 46 kontroli, w tym 21 kontroli w zakresie przestrzegania przepisów powyższego rozporządzenia. W ramach oceny sposobu żywienia pobrano do badań laboratoryjnych 3 próbki posiłków obiadowych, w kierunku oznaczenia wartości kalorycznej i zawartości składników odżywczych. Jadłospisy, zestawienia dekadowe oraz posiłki obiadowe nie zostały zakwestionowane. W wyniku naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym za niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, wydano 4 decyzje administracyjne.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych kontroli można stwierdzić, że żywienie dzieci i młodzieży uczęszczających do jednostek systemu oświaty zapewnia podaż niezbędnych składników odżywczych warunkujących utrzymanie zdrowia i prawidłowy rozwój fizyczny i umysłowy.

2.8. Ocena małej gastronomii i żywienia zbiorowego zamkniętego w okresie letnim

Na terenie powiatu lubaczowskiego w okresie od 20.06.2024 r. do 30.09.2024 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna przeprowadziła 42 kontrole sanitarne w ramach wzmożonego nadzoru sanitarnego, szczególnie zakładów małej gastronomii oraz zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego obsługujących zorganizowany wypoczynek (np. podczas obozów, kolonii) w zakresie warunków zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne żywności i żywienia. Kontrole sanitarne przeprowadzane były w dni robocze oraz w dni ustawowo wolne od pracy.

Skontrolowano w okresie wakacyjnym:

- 35 zakładów małej gastronomii, w tym 4 obiekty tymczasowe i ruchome,
- 7 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego (obozy, kolonie).

Kontrole sanitarne skupiły się między innymi na sprawdzeniu: warunków higieniczno-sanitarnych, stanu technicznego wyposażenia, zaopatrzenia w wodę, dokumentacji potwierdzającej szkolenie personelu pracującego z żywnością w sprawach higieny żywności, przydatności środków spożywczych do spożycia, pochodzenia produktów (np. mięsa, ryb), przechowywania żywności w warunkach chłodniczych, dokumentacji o stanie zdrowia osób pracujących w styczności z żywnością, informowania klientów o alergenach i substancjach powodujących reakcje nietolerancji znajdujących się w oferowanej do sprzedaży żywności, praktycznego utrzymywania instrukcji dobrej praktyki higienicznej i dobrej praktyki produkcyjnej, w tym procedur opartych na zasadach systemu HACCP, gospodarkę odpadami. W zakresie usług związanych z dowozem potraw do klienta ustalono, że przedsiębiorcy oferujący posiłki na wynos posiadają własne środki transportu. Posiłki są przewożone w termicznych torbach gastronomicznych oraz zamkniętych pojemnikach.

W obiektach, w których ujawniono nieprawidłowości stwierdzono m.in.:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń produkcyjnych zakładu;
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu żywienia zbiorowego typu otwartego;
- brak osłon w punktach świetlnych w pomieszczeniu kuchni;
- użycie do produkcji posiłków środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia / daty minimalnej trwałości;
- brak udokumentowanych szkoleń personelu zakładu z zakresu higieny, odpowiednio do wykonywanej pracy;
- nieprawidłowe przechowywanie żywności, w tym segregacji.

W zakładach, w których stwierdzono nieprawidłowości pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych podejmowano działania zgodnie z kompetencjami i obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego. Wydano 8 decyzji administracyjnych nakazujących przywrócenie stanu zgodnego z wymaganiami określonymi w przepisach prawnych oraz nałożono 5 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 1 200 zł.

2.9. Akcja kontrolna dotycząca supermarketów i hipermarketów przeprowadzona przez PIS

Na terenie powiatu lubaczowskiego w 2024 r. kontynuowano wzmożony nadzór nad żywnością pochodzącą z krajów Unii Europejskiej oraz krajów trzecich wprowadzanych do obrotu w super i hipermarketach. W ramach ww. akcji w obiektach: Biedronka, Lidl, Netto przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych oraz pobrano 29 próbek żywności do badań

laboratoryjnych w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia (Kadm, Ołów, Rtęć, Nikiel, Arsen całkowity, Arsen nieorganiczny), pozostałości pestycydów, zanieczyszczeń mikrobiologicznych (*Listeria monocytogenes*, *Salmonella* spp.) - badane próbki żywności nie zostały zakwestionowane.

W obiektach, w których ujawniono nieprawidłowości stwierdzono m.in. niżej wymienione uchybienia:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń,
- środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia / daty minimalnej trwałości.

2.10. Realizacja działalności profilaktyczno-oświatowej w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności i żywienia

Podczas seminarium „Kulinarne tradycje kresowe” skierowanego do przedstawicieli i członków Kół Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszeń, które brały udział w konkursie na „Kresowe jadło 2024” oraz nauczycieli szkół gastronomicznych, pracownicy PSSE przeprowadzili prelekcję z prezentacją multimedialną na temat: „Produkcja i sprzedaż

żywności przez Koła Gospodyń Wiejskich – wymagania sanitarno-higieniczne”.

Ryc. 20. Prezentacja multimedialna Produkcja i sprzedaż żywności przez Koła Gospodyń Wiejskich – wymagania sanitarno-higieniczne”

2.11. Produkty kosmetyczne

Produkt kosmetyczny to każda substancja lub mieszanina przeznaczona do kontaktu z zewnętrznymi częściami ciała ludzkiego lub zębami oraz błonami śluzowymi jamy ustnej, której wyłącznym lub głównym celem jest utrzymanie ich w czystości, perfumowanie, zmiana ich wyglądu, ochrona, utrzymanie w dobrej kondycji lub korygowanie zapachu ciała. W celu monitorowania przestrzegania zasad dobrej praktyki produkcji produktów kosmetycznych

wprowadzono obowiązek rejestracji zakładów, w których są wytwarzane lub konfekcjonowane produkty kosmetyczne.

W 2024 r. przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem zdrowotnym obrotu produktami kosmetycznymi oraz pobrano do badań laboratoryjnych 5 próbek produktów kosmetycznych w kierunku oznaczenia zawartości formaldehydu – próbki nie zostały zakwestionowane.

III. ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ

Celem działań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie jest zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańcom powiatu lubaczowskiego poprzez sprawowanie skutecznego nadzoru sanitarnego nad obiektami użyteczności publicznej oraz prowadzenie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W 2024 roku działania Oddziału Higieny Komunalnej obejmowały nadzór sanitarno-higieniczny nad obiektami użyteczności publicznej w odniesieniu do obiektów hotelarskich, domów pomocy społecznej, obiektów zapewniających całodobową opiekę zdrowotną, zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej, pływalni, ustępów publicznych oraz terenów rekreacyjnych. Dodatkowo nadzorowano terminowe wykonywanie badań jakości wody zgodnie z obowiązującym harmonogramem, a także prawidłowe wdrażanie procedur zapobiegających zagrożeniom zdrowotnym.

Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi stanowi istotne i złożone zadanie, mające bezpośredni wpływ na zdrowie publiczne. Zagrożenia występujące w systemach zaopatrzenia w wodę mogą negatywnie oddziaływać na jakość dostarczanej wody, a tym samym na bezpieczeństwo konsumentów. Jakość wody pitnej jest ściśle związana z szeregiem czynników występujących na każdym etapie cyklu jej produkcji i dystrybucji. Szczególnie istotny wpływ na jakość wody docierającej do odbiorców ma sposób jej dystrybucji realizowany przez przedsiębiorstwa wodociągowe, w tym stan techniczny sieci wodociągowych, okres ich eksploatacji, rodzaj zastosowanych materiałów oraz sposób ich użytkowania. W związku z powyższym, tut. PPIS realizuje monitoring jakości wody, w ramach którego prowadzi rejestr wodociągów, punktów poboru próbek wody oraz analizę i ocenę jej jakości. Ponadto PPIS w Lubaczowie informuje starostów, wójtów oraz burmistrzów o wynikach badań monitoringowych. Przeprowadzane są również kontrole sanitarne urządzeń wodociągowych. W przypadku stwierdzenia uchybień lub złego stanu sanitarnego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydaje decyzje nakazujące podjęcie działań naprawczych

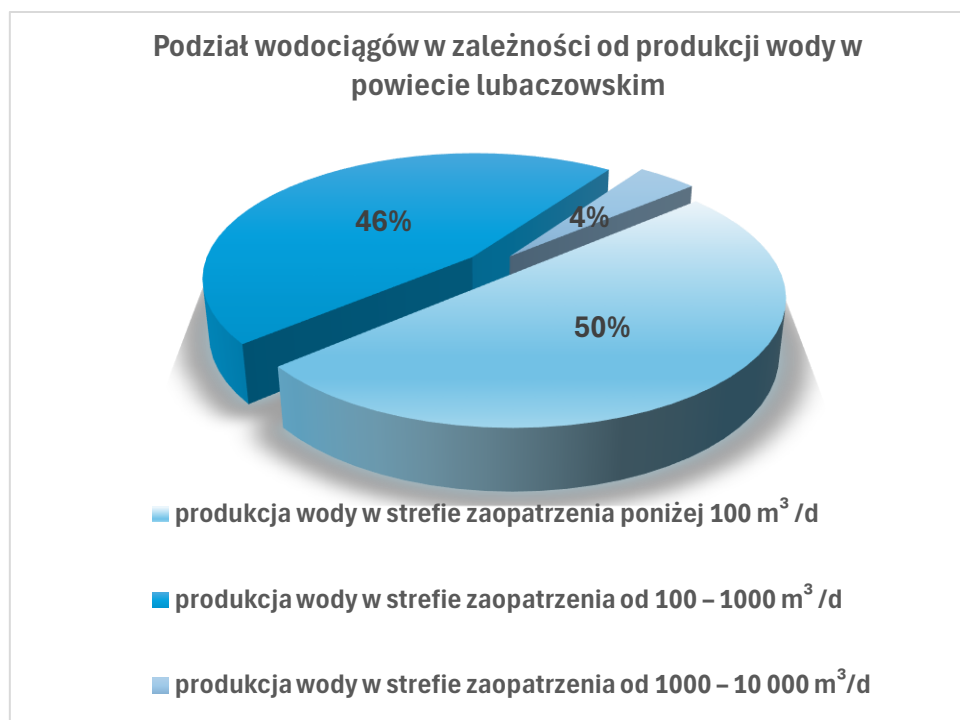
3.1 JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

W 2024 r. jakość wody w wodociągach sieciowych na terenie powiatu lubaczowskiego była systematycznie monitorowana zarówno przez zarządców/właścicieli wodociągów, jak i w ramach nadzoru realizowanego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie, zgodnie z ustalonym Harmonogramem poboru próbek wody na 2024 rok. Przeprowadzone badania dotyczyły parametrów objętych monitoringiem grupy A i grupy B oraz monitoringu substancji promieniotwórczych. Działalność kontrolna nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi prowadzona była zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294)*. Dodatkowo prowadzony był nadzór nad ciepłą wodą użytkową w kierunku bakterii *Legionella* sp., która może stanowić istotne zagrożenie dla zdrowia publicznego.

Urządzenia wodociągowe

Do urządzeń dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie powiatu lubaczowskiego należą wodociągi o różnej wydajności, które dzielimy na trzy kategorie tj.:

- poniżej 100 m³ na dobę – 12 wodociągów,
- od 100 – 1000 m³ na dobę – 11 wodociągów,
- od 1000 – 10 000 m³ na dobę – 1 wodociąg,

Ryc. 21 Podział wodociągów w zależności od produkcji wody w powiecie lubaczowskim

W 2024 roku w ewidencji PPIS w Lubaczowie znajdowało się 26 wodociągów w tym:

- 24 wodociągi sieciowe oraz 2 wodociągi lokalne, które korzystają z wód podziemnych, dostarczając mieszkańcom wodę przeznaczoną do spożycia.

Poniżej przedstawiono Tabele 1. dotyczącą wodociągów sieciowych nadzorowanych na terenie powiatu lubaczowskiego, w której uwzględniono dane tj.: liczbę ludności zaopatrywanej w wodę, ilość wydobytej wody m³/d, stosowane metody dezynfekcji oraz środki dezynfekujące. Łączna ilość wody dostarczanej przez wodociągi w powiecie lubaczowskim w 2024 roku była porównywalna z danymi z roku poprzedniego. Podobnie jak w latach ubiegłych, podstawowym środkiem dezynfekcji w większości wodociągów był podchloryn sodu. Wyjątek stanowił wodociąg w Hucie Kryształowej, gdzie dodatkowo zastosowano dezynfekcję przy użyciu lampy UV.

Tabela 11. Wykaz wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w powiecie lubaczowskim w roku 2024

Lp.	Wodociąg	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Ilość wydobytej wody [m ³ /d]	Stosowana dezynfekcja	Środek stosowany do dezynfekcji	Grupa wydajności
1.	Lubaczów	11299	1583	stała	podchloryn sodu	<u>1001 - 10000</u>
2.	Borchów	6242	1053,00	stała	podchloryn sodu	
3.	Polanka Horyniecka	7803	992,8	doraźna	podchloryn sodu	<u>101-1000</u>
4.	Stary Dzików	3900	569,00	stała	podchloryn sodu	
5.	Mokrzyca	4938	763,40	stała	podchloryn sodu	
6.	Narol	2592	497,70	okresowa	podchloryn sodu	
7.	Horyniec Zdrój	2750	371	okresowa	podchloryn sodu	
8.	Kobylnica Wołoska	2754	412,1	stała	podchloryn sodu	
9.	Szczutków	1861	195,7	stała	podchloryn sodu	
10.	Wólka Krowicka	2774	394	stała	podchloryn sodu	
11.	Płazów	969	255,90	stała	podchloryn sodu	
12.	WWG Uzdrowisko	1	131,00	doraźna	podchloryn sodu	
13.	Huta Różaniecka	232	28,6	okresowa	podchloryn sodu	<u>≤100</u>
14.	Łówcza Stara	219	60,94	okresowa	podchloryn sodu	
15.	Dziewięcierz	212	4,9	okresowa	podchloryn sodu	
16.	Niwki Horynieckie	69	4	okresowa	podchloryn sodu	
17.	Podemsczyzna	428	21,80	okresowa	podchloryn sodu	
18.	Werchrata	300	28,3	okresowa	podchloryn sodu	
19.	Monasterz	34	5,4	okresowa	podchloryn sodu	
20.	Huta Kryształowa	69	2,8	okresowa	lampa UV, podchloryn sodu	
21.	Huta Stara	88	16,2	okresowa	podchloryn sodu	
22.	Łówcza Nowa	37	4,0	okresowa	podchloryn sodu	
23.	Łukawica	893	87,70	stała	podchloryn sodu	
24.	Podlesina	83	17,8	stała	podchloryn sodu	

Stan higieniczno-sanitarny i techniczny wodociągów w 2024 roku.

W 2024 roku przeprowadzono 26 kontroli sanitarnych wodociągów, podczas których w 9 wodociągach stwierdzono naruszenie wymagań higienicznych i zdrowotnych. W 3 wodociągach ze względu na wykonanie stwierdzonych nieprawidłowości w terminie 7 dni od dnia podpisania protokołu, nie wydano decyzji administracyjnej nakazującej usunięcie tych nieprawidłowości. W pozostałych 6 wodociągach PPIS w Lubaczowie wydał decyzję w zakresie poprawy stanu higieniczno-sanitarnego oraz technicznego. Stwierdzone usterki podczas kontroli dotyczyły głównie: poprawy stanu technicznego stacji uzdatniania wody oraz hydroforni, poprawy stanu technicznego zbiorników, studni, zapewnienie apteczki pierwszej pomocy oraz umywalki z dostępem do bieżącej ciepłej i zimnej wody.

Końcem roku 2024 zakończyła się inwestycja polegająca na wykonaniu urządzenia wodnego – wodociąg w Mokrzyca tj. obiektu służącego do ujmowania wód podziemnych - studni wierconej S-2c, położonej na działce ew. nr 206 obręb Mokrzyca, gmina Lubaczów. Przy budowie ww. studni zastosowano m.in.: obudowę z laminatu poliestrowego, armaturę ze stali nierdzewnej i stali ocynkowanej, rury, głowice, różnego rodzaju połączenia, łączniki, i zasuw. Po zakończonych pracach modernizacyjnych oraz po przedłożeniu wniosku wraz ze sprawozdaniem z badania wody i stosownych atestów została wydana decyzja weryfikująca pozytywnie materiały i wyroby zastosowane przy rozbudowie i przebudowie Stacji Uzdatniania Wody położonej w miejscowości Mokrzyca, gmina Lubaczów.

Nadzór nad jakością wody – pobór próbek wody

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawują organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie zapisów *ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416)* oraz na zasadach określonych w *ustawie z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757)* i *rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294)*.

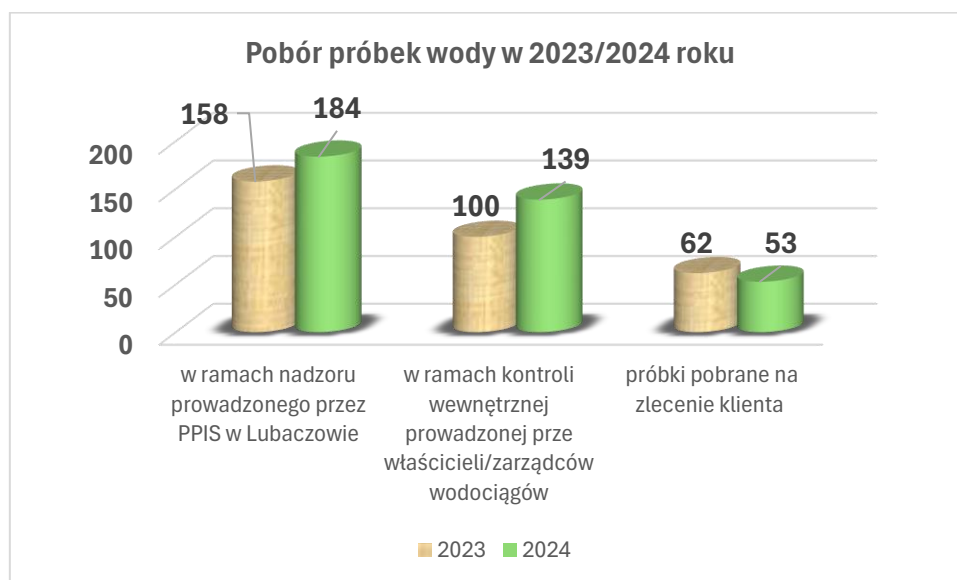
Woda na terenie powiatu lubaczowskiego jest monitorowana zarówno przez zarządców/właścicieli wodociągów jak i w ramach nadzoru PPIS w Lubaczowie. Badania, które są przeprowadzane pod kątem różnych parametrów, w tym wskaźników mikrobiologicznych oraz fizykochemicznych mają zasadnicze znaczenie, aby zapewnić wodę

przeznaczoną do spożycia przez ludzi, która spełnia normy i jest bezpieczna do spożywania. Dodatkowo prowadzony był nadzór nad ciepłą wodą użytkową w kierunku obecności bakterii Legionella sp, w podmiotach leczniczych oraz obiektach zamieszkania zbiorowego.

Łącznie w 2024 roku zostało pobranych 371 próbek tj.:

- w ramach nadzoru prowadzonego przez PPIS w Lubaczowie – **159 próbek wody** (woda przeznaczona do spożycia - 139 prób oraz ciepła woda użytkowa w kierunku bakterii Legionella sp.- 20 prób)
- w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez właścicieli/zarządców wodociągów – **212 próbek wody** (woda przeznaczona do spożycia - 184 próby oraz ciepła woda użytkowa w kierunku bakterii Legionella sp.- 28 prób)
- próbki pobrane na zlecenie klienta – **53**.

W 2024 roku, w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządców i właścicieli wodociągów, odnotowano wzrost liczby pobranych próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w porównaniu do roku 2023, wynoszący **około 17%**. Z kolei w ramach nadzoru prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie liczba pobranych próbek wody w 2024 roku zwiększyła się o **39%** w stosunku do roku poprzedniego. Wzrost ten wynikał przede wszystkim z występowania awarii w sieciach wodociągowych oraz zgłaszanych interwencji dotyczących jakości wody. Dane zostały przedstawione na wykresie poniżej.

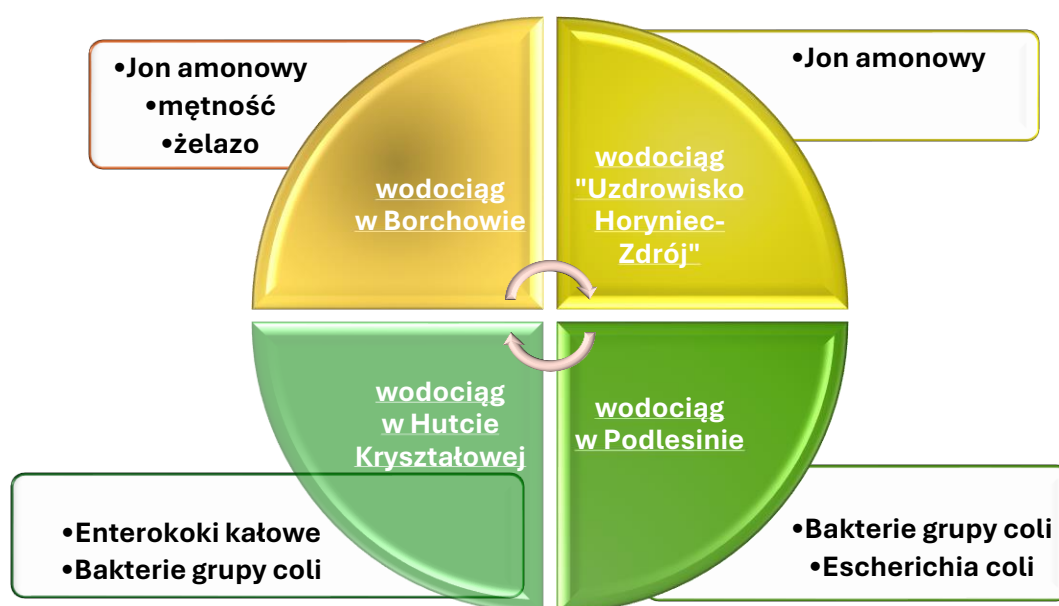

Ryc. 22 Pobór próbek wody w 2023/2024 roku

Przekroczenia parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę w 2024 r.

W ramach nadzoru nad jakością wody prowadzonego przez Państwową Inspekcję Sanitarną w roku 2024 r. na **139** pobranych próbek z wodociągów sieciowych **27** prób nie odpowiadała wymaganiom określonym w rozporządzeniu. W **4** przypadkach zostały wydane decyzje administracyjne w związku ze stwierdzeniem braku przydatności wody do spożycia ze względu na przekroczenie dopuszczalnej wartości parametrów fizykochemicznych oraz mikrobiologicznych. Natomiast w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez zarządców/właścicieli wodociągów w roku 2024 r. na **184** pobranych próbek z wodociągów sieciowych **13** prób nie odpowiadała wymaganiom – przekroczenia dotyczyły parametrów fizykochemicznych (jon amonowy oraz mętność).

Przekroczenia parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych w wodociągach sieciowych w powiecie lubaczowskim w 2024 r. (w ramach nadzoru prowadzonego przez PPIS w Lubaczowie)

Zarządcy/właściciele wodociągów tj.: Borchów, Huta Kryształowa, Podlesina oraz „Uzdrowisko Horyniec-Zdrój” po otrzymaniu wyników badań, natychmiast podjęli działania naprawcze mające na celu poprawę jakości wody (najczęściej były to działania polegające na płukaniu i dezynfekcji sieci). W celu sprawdzenia skuteczności podjętych działań, ponownie

pobrano do badań próbki wody. Otrzymane wyniki nie uległy zakwestionowaniu. Podwyższone wartości parametrów w ww. wodociągach miały charakter krótkotrwały nieprzekraczający 7 dni.

W 2021 r. w wodociągu w Borchowie, stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia ze względu na przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru wskaźnikowego (mętność). Sprawozdania z badań wody do sierpnia 2024 r. z wodociągu w Borchowie w dalszym ciągu wskazywały przekroczenia ww. parametru. W związku z powyższym, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie wydał decyzję administracyjną (na wniosek Gminy Oleszyce), przedłużającą termin wykonania przedmiotowej decyzji z dnia 28 kwietnia 2021 r. do dnia 31 sierpnia 2025 r. W odpowiedzi na powyższą sytuację Gmina Oleszyce podjęła działania naprawcze mające na celu poprawę jakości wody oraz niezawodności systemu dystrybucyjnego. Jednocześnie wprowadzono program automatycznego sterowania pracą studni w zależności od stopnia napełnienia zbiorników wody uzdatnionej. Uzyskała ona również dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej na realizację projektu pn. „Przebudowa sieci wodociągowej na terenie Miasta i Gminy Oleszyce”. W ramach tego zadania planuje się budowę zbiornika wody uzdatnionej wraz z infrastrukturą techniczną na terenie stacji uzdatniania wody, a także przebudowę sieci wodociągowej na terenie Miasta i Gminy Oleszyce.

Jakość wody w pozostałych nadzorowanych wodociągach sieciowych spełniała wymagania higieniczne.

Podsumowując w 2024 r. w powiecie lubaczowskim PPIS w Lubaczowie wydał:

- ❖ 4 decyzje o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi
- ❖ 123 decyzje stwierdzające dobrą jakość wody
- ❖ 1 decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi

Ryc. 22 Ilość wydanych decyzji dotyczących jakości wody w 2023-2024 roku

Na przedstawionym wykresie zaprezentowano liczbę decyzji dotyczących dobrej jakości wody oraz decyzje o braku przydatności wody do spożycia, wydanych w latach 2023 i 2024 w ramach nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Analiza danych wykazała, że w 2024 roku odnotowano wzrost liczby decyzji o 17% w porównaniu z rokiem 2023.

Awaryjne zaopatrzenie w wodę na terenie powiatu lubaczowskiego realizowane jest poprzez dowóz wody przy użyciu zbiorników głównie o pojemności 1000 l, posiadających aktualne atesty na wodę pitną. W trakcie przeprowadzanych kontroli sanitarnych wodociągów zarządcy oraz właściciele oświadczali, iż liczba posiadanych zbiorników przeznaczonych do użycia w sytuacjach awaryjnych jest wystarczająca. Z wyjątkiem 2 gmin, które zdecydowały się na zakup dodatkowych zbiorników oraz 1 beczkowozu. Wszystkie zbiorniki były przechowywane w odpowiednich warunkach

Legionella

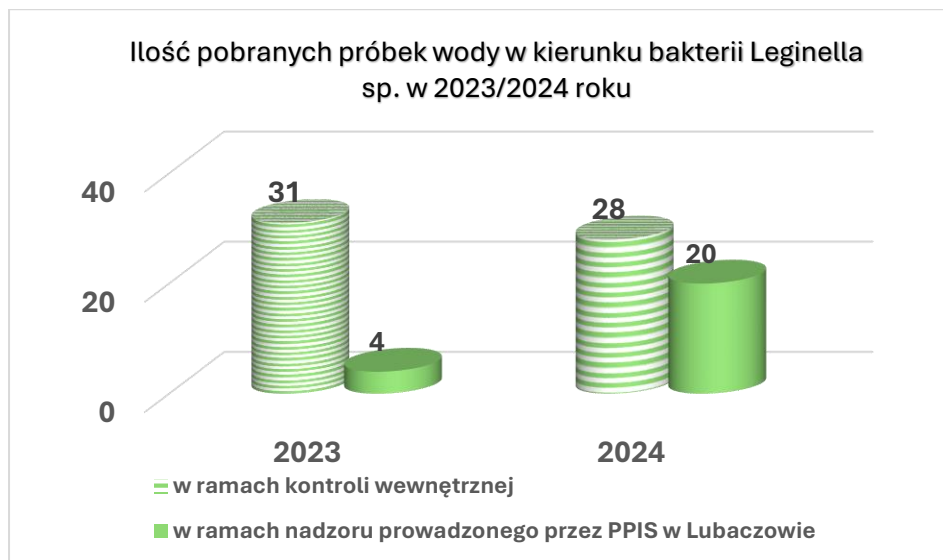
W 2024 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz w ramach nadzoru nad jakością wody prowadzonego przez PPIS w Lubaczowie zaplanowano pobranie łącznie **41 próbek ciepłej wody użytkowej** w kierunku bakterii *Legionella sp.* w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w których przybywają pacjenci o obniżonej odporności, w tym objęci leczeniem immunosupresyjnym, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

W ramach wewnętrznej kontroli ciepłej wody użytkowej oraz w ramach prowadzonego nadzoru przez tut. PPIS w 2024 r - **5** prób nie odpowiadało wymaganiom określonym w rozporządzeniu. W związku z powyższym PPIS w Lubaczowie wydał decyzje administracyjne, w których nakazał przeprowadzenie przeglądu technicznego sieci ciepłej wody, czyszczenie i dezynfekcje urządzeń oraz zredukowanie liczby bakterii z rodzaju *Legionella sp.* do poziomu określonego

w rozporządzeniu. Dodatkowo PPIS w Lubaczowie zobowiązał podmioty do wykonania badań ciepłej wody użytkowej w ramach kontroli wewnętrznej oraz dostarczeniu sprawozdań

w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia jego sporządzania. Po otrzymaniu sprawozdań wyniki nie uległy zakwestionowaniu. Ilość próbek pobranych w 2024 roku w stosunku do roku 2023 wzrosła o 17 %.

Ryc. 23 Ilość pobranych próbek wody w kierunku bakterii *Legionella* sp. w 2023/2024 roku

3.2 Pływalnie

Na terenie powiatu lubaczowskiego znajdują się 2 kryte pływalnie, które są pod nadzorem PPIS w Lubaczowie i stanowią istotne miejsca rekreacji i wypoczynku. Monitoring

jakości wody w basenach to kluczowy element naszej działalności kontrolnej. Zarówno Higiena Komunalna w PSSE w Lubaczowie, jak i właściciele oraz zarządcy basenów ściśle ze sobą współpracują, w celu zapewnienia osobom korzystającym z pływalni bezpieczeństwa podczas kąpieli w wodzie spełniającej standardy jakości.

Pływalnia Miejska „Aquasfera” w Lubaczowie dysponuje główną niecką basenową z regulowanym dnem (w zakresie 0,0 m – 1,8 m), umożliwiającym ustawienie jednolitej głębokości lub wydzielenie 8 torów pływackich. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy „Za Dużym Wąłem” w Lubaczowie. Dodatkowo w obiekcie prowadzony jest zamknięty obieg uzdatniania wody, obejmujący zarówno procesy mechaniczne, jak i chemiczne.

W 2024 roku w I i II kwartale w ramach prowadzonego nadzoru przez PPIS w Lubaczowie zostało pobranych do badań 5 próbek wody tj.: 2 - basen sportowy, 2- system cyrkulacji oraz 1 – natrysk.

Zarządca pływalni „Aquasfera” zapewniał utrzymanie należytego stanu sanitarnego i technicznego obiektu, dbając jednocześnie o jakość wody w niecce basenowej, zgodną z wymaganiami określonymi w obowiązującym rozporządzeniu. Badania jakości wody były wykonywane zgodnie z ustalonym harmonogramem, a sprawozdania z wyników przesyłane terminowo.

W 2024 roku, w ramach realizacji wewnętrznego nadzoru, zarządca pobrał do badań **43 próbki wody basenowej**, zapewniając tym samym bieżący monitoring jakości wody i jej zgodność z obowiązującymi normami.

Kompleks basenowy „Wodny Świat” przy Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS „Kresowiak” w Horyńcu-Zdroju stanowi krytą pływalnię wyposażoną w trzy niecki basenowe, z których każda posiada odrębny obieg wody.

W skład kompleksu wchodzi:

- **Basen sportowy** o wymiarach 12×25 m i głębokości od 1,20 do 1,80 m,
- **Basen rehabilitacyjno-rekreacyjny** ($12,5 \times 6$ m) z leżankami powietrznymi, gejzerami, tryskaczami wodnymi oraz podwodnym oświetleniem,
- **Czteroosobowa wanna whirlpool.**

Dodatkowo użytkownicy mają możliwość skorzystania z krętej, rurowej zjeżdżalni o długości 72 m i różnicy poziomów wynoszącej 5 m. Do napełniania niecek wykorzystuje się wodę z wodociągu sieciowego „Uzdrowisko Horyniec” w Horyńcu-Zdroju.

W 2024 r. w Kompleksie basenowym „Wodny Świat” w Horyńcu-Zdroju wystąpiły **2** przekroczenia w zakresie: parametrów fizykochemicznych oraz i mikrobiologicznych. W związku z powyższym, wydano decyzję administracyjną nakazującą wyłączenie z użytkowania basenu.

W trakcie przeprowadzonej kontroli (Kompleks basenowy „Wodny Świat” w Horyńcu-Zdroju) stwierdzono naruszenie wymagań higienicznych i zdrowotnych, na które wydano decyzję administracyjną.

Ponadto w 2024 r. w I i II kwartale, w ramach prowadzonego nadzoru przez PPIS w Lubaczowie zostało pobranych do badań **10 próbek wody** tj.: 3 - basen sportowy, 3 - basen rekreacyjny, 3 - wanna whirlpool oraz 1 – natrysk.

Przeprowadzone kontrole sanitarne ww. pływalni wykazały, że prowadzona jest systematyczna rejestracja parametrów zgodnie z wymaganą częstotliwością określoną w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia w zakresie następujących parametrów: pH wody, potencjał redox, stężenie wolnego chloru oraz temperatury wody. Na koniec 2024 r. obydwie nadzorowane pływalnie spełniały wymagania *Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1230)*.

3.3 Stan higieniczno-sanitarny i techniczny obiektów użyteczności publicznej

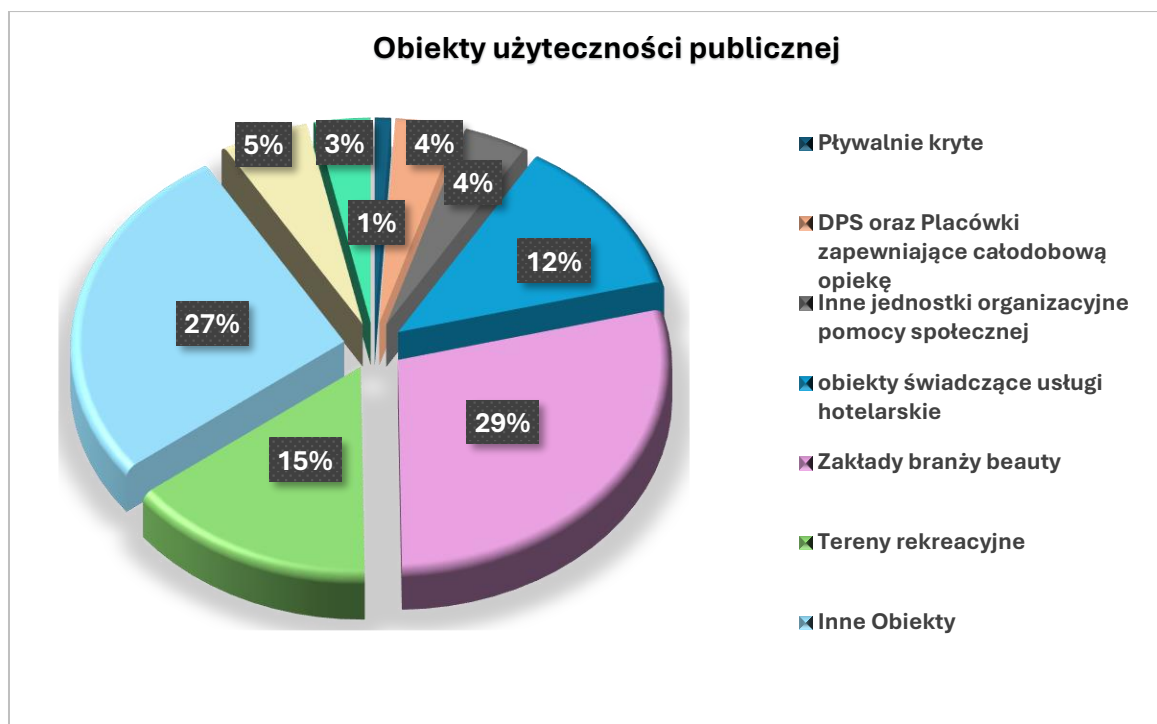
W 2024 roku Dział Higieny Komunalnej PSSE w Lubaczowie na terenie powiatu lubaczowskiego przeprowadził **222 kontrole sanitarne** tj.: kontrole planowane, dodatkowe, sprawdzające oraz interwencyjne. W ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych oceniano m.in. stan sanitarno – higieniczny i porządkowy obiektów, zaopatrzenie w wodę do spożycia, gospodarkę ściekową, sposób postępowania z odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi, bielizną czystą i brudną, stan narzędzi wykorzystywanych do świadczenia usług oraz rodzaj stosowanych środków dezynfekcyjnych. W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wymagań sanitarno-higienicznych i technicznych podejmowano działania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Liczba obiektów wg. ewidencji PSSE w Lubaczowie w Dziale Higieny Komunalnej na koniec roku 2024 wynosiła 212 obiektów. Obiekty użyteczności publicznej, które zostały skontrolowane w 2024 roku to m.in.: pływalnie, podmioty świadczące stacjonarnie i całodobowe świadczenia zdrowotne (sanatorium, zakłady rehabilitacji leczniczej, zakłady opiekuńczo-lecznicze), domy pomocy społecznej, Dzielne Środowiskowe Domy, obiekty świadczące usługi hotelarskie, zakłady branży beauty, tereny rekreacyjne (place zabaw), inne obiekty (stadiony, Gminne Ośrodki Kultury, Miejskie Domy Kultury, miejsca obsługi podróżnych oraz transporty do przewozu chorych).

W 2024 roku nadzór sanitarny obejmował różne obiekty użyteczności publicznej przy czym największy odsetek kontroli dotyczył zakładów branży beauty, **które stanowiły 29% wszystkich skontrolowanych placówek**. Ze względu na specyfikę świadczonych usług, wymagają one szczególnej dbałości o higienę oraz stosowania właściwych procedur sanitarno-epidemiologicznych. Znaczny udział w zestawieniu miały również **obiekty świadczące usługi**

hotelarskie (27%). Ich duża liczba wśród kontrolowanych obiektów wynika z konieczności zapewnienia odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych dla gości korzystających z noclegów. Tereny rekreacyjne, takie jak **place zabaw, stanowiły 15% nadzorowanych miejsc.** Ze względu na intensywne użytkowanie przez dzieci, wymagają one systematycznej kontroli w zakresie czystości i bezpieczeństwa. Ważną grupę obiektów objętych nadzorem stanowiły również różnego rodzaju instytucje publiczne i kulturalne, zaklasyfikowane do kategorii "inne obiekty" (12%). W tej grupie znalazły się stadiony, Gminne Ośrodki Kultury oraz Miejskie Domy Kultury, miejsca obsługi podróżnych, które również wymagają nadzoru sanitarnego, zwłaszcza w kontekście utrzymania higieny w miejscach o dużym natężeniu ruchu. Nieco mniejszy udział w zestawieniu miały cmentarze (5%), które mimo stosunkowo rzadkich kontroli, pozostają istotnym elementem nadzoru sanitarnego. Z kolei placówki lecznicze świadczące całodobową opiekę zdrowotną, takie jak sanatoria, zakłady opiekuńczo-lecznicze oraz domy pomocy społecznej, stanowiły 4% skontrolowanych miejsc. Identyfikacyjny odsetek kontroli dotyczył również dziennych środowiskowych domów, które pełnią ważną funkcję w systemie opieki społecznej.

Podsumowując, nadzór sanitarny w 2024 roku koncentrował się głównie na podmiotach o dużym natężeniu ruchu, takich jak zakłady beauty, hotele czy place zabaw. Jednocześnie kontrolowane były także obiekty o szczególnym znaczeniu dla zdrowia publicznego, w tym placówki lecznicze, cmentarze oraz instytucje kultury i sportu.

Ryc. 24 Obiekty użyteczności publicznej

Obiekty świadczące usługi hotelarskie

Na terenie powiatu lubaczowskiego funkcjonuje **26 obiektów świadczących usługi hotelarskie**, które są objęte nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie, tj.:

2 - hotele,

1- pensjonat,

23 - obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie.

W 2024 roku skontrolowano wszystkie ww. obiekty.

Podczas kontroli oceniano stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów i otoczenia, postępowanie z bielizną czystą i brudną, stan wentylacji i klimatyzacji, postępowanie z odpadami, procedury utrzymania czystości, środki czystości i dezynfekcyjne, dokumentację zdrowotną pracowników. Obiekty zostały ocenione pozytywnie, uwzględniając znaczne różnice w standardach oferowanych usług. Właściciele prowadzą we własnym zakresie remonty i konserwacje starając się podnosić z roku na rok poziom oferowanych usług. Wśród wszystkich skontrolowanych obiektów **w 2 wydano decyzje administracyjne dot. poprawy stanu higieniczno-sanitarnego oraz technicznego.** W pozostałych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości, co potwierdza należyty stan higieniczno-sanitarny i techniczny oraz świadczy o wysokiej świadomości i zaangażowaniu właścicieli/zarządców w utrzymanie bezpieczeństwa zdrowotnego osób korzystających z usług noclegowych na terenie powiatu lubaczowskiego.

Domy Pomocy Społecznej

Przedstawiciele tut. PPIS w 2024 roku skontrolowali wszystkie obiekty DPS. W trakcie kontroli sanitarnej oceniane było m.in. wyposażenie i stan pomieszczeń, sposób postępowania: z bielizną (zarówno czystą, jak i brudną), odpadami komunalnymi, medycznymi, a także przestrzeganie procedur dotyczących mycia i dezynfekcji rąk oraz stosowania środków ochrony osobistej przez personel. Dodatkowo skontrolowano dokumentację zdrowotną pracowników, w zakresie obowiązujących przepisów. Podczas kontroli w jednym obiekcie zostały stwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu higieniczno-sanitarnego, w związku z czym została wydana stosowna decyzja administracyjna. Pozostałe obiekty spełniały wymagania sanitarno-higieniczne.

Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze

Na nadzorowanym terenie w 2024 roku znajdowały się **4 zakłady opiekuńczo-lecznicze**, w których przeprowadzono kontrole sanitarne. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny w tych obiektach nie budził zastrzeżeń.

Inne Jednostki Organizacyjne Pomocy Społecznej

W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie nadzorował osiem jednostek organizacyjnych pomocy społecznej tj.:

⇒ 4 - Środowiskowe Domy Samopomocy, 1 -Warsztat Terapii Zajęciowej w Oleszycach, 1 - Dom Dziennego Pobytu Seniorów w Cieszanowie; 2- Dienne Domy Seniora: w Chotylubiu i Jędrzejówce.

Podczas kontroli sanitarnych w tego typu obiektów oceniane było m.in.: wyposażenie, stan sanitarny pomieszczeń, zasady postępowania z odpadami komunalnymi oraz zgodność funkcjonowania placówek z aktualnymi wymogami higieniczno-sanitarnymi. Wszystkie skontrolowane obiekty spełniały określone standardy i nie stwierdzono w nich nieprawidłowości. Wysoka jakość świadczonych usług, w tym odpowiednio zorganizowane zaplecze socjalne, zapewnia korzystne warunki funkcjonowania i wsparcia dla osób pozostających pod opieką Środowiskowych Domów Samopomocy, Warsztatu Terapii Zajęciowej oraz Domów Dziennego Pobytu Seniorów.

Obiekty służby zdrowia:

W 2024 r. pod nadzorem PPIS w Lubaczowie było:

- 26 podmiotów leczniczych wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne,
- 28 praktyk indywidualnej działalności leczniczej,
- 10 zakładów świadczących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

Placówki podlegały nadzorowi w zakresie oceny stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego, utrzymania bieżącej czystości, realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, zapewnienia odpowiedniego zaopatrzenia w wodę, funkcjonowania ujęć awaryjnych, postępowania z bielizną oraz prowadzenia gospodarki odpadami.

W wyniku przeprowadzonych kontroli **w jednym z obiektów została wydana decyzja administracyjna** w zakresie: postępowanie z odpadami medycznymi, a tym samym niestosowanie się do określonej procedury tj. brak termometru do pomiaru temperatury w magazynie odpadów niebezpiecznych oraz urządzeniu chłodniczym. Dodatkowo w 2024 roku w 4 obiektach prowadzących działalność leczniczą wykonywaną przez podmioty lecznicze oraz przez praktykę zawodową zostały wydane 4 decyzje administracyjne stwierdzające zły stan higieniczno-sanitarny oraz techniczny. Termin wykonania stwierdzonych nieprawidłowości w w/w. obiektach został ustalony na 2025 r.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie **sprawuje nadzór nad 60 obiektami, świadczącymi usługi związane z pielęgnacją ludzkiego ciała**. W 2024 r. przeprowadzono **43 kontrole sanitarne**. Podczas przeprowadzonych kontroli w zakładach branży beauty **w 5 obiektach został stwierdzony zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny**, w związku z czym wydano decyzje administracyjne dotyczące usunięcia nieprawidłowości, w zakresie: braku wentylacji w pomieszczeniu, w którym świadczone są usługi, nieprawidłowego postępowania z odpadami niebezpiecznymi powstającymi podczas usług kosmetycznych, nieodpowiedniego miejsca do higienicznego przechowywania odzieży wierzchniej i roboczej pracowników, braku dostępu do bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym, nieprawidłowym stanie technicznym pomieszczeń zakładu (ściany, wyposażenie, meble), braku aktualnej dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie kontroli przewodów kominowych i wentylacyjnych. Dodatkowo nałożono 2 mandaty karne na kwotę 150 zł. W pozostałych obiektach stan sanitarno-higieniczny i techniczny nie budził zastrzeżeń. W trakcie przeprowadzonych kontroli upoważnieni przedstawiciele PPIS w Lubaczowie oceniali w szczególności:

- **wyposażenie: sprzęty i urządzenia** zapewniające higienę osobistą oraz bezpieczeństwo osób korzystających z zabiegów,
- **czystość i porządek pomieszczeń**, w tym stosowanie środków myjących i dezynfekujących (przeznaczonych do rąk, narzędzi, powierzchni),
- **wdrożenie i przestrzeganie procedur** mających na celu ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi (szczególnie w kontekście używanych wielokrotnie wyrobów, narzędzi i materiałów, które mogą prowadzić do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich),
- **postępowanie z bielizną wielokrotnego użytku** oraz z odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi,

- **asortyment i jakość produktów kosmetycznych** wykorzystywanych w trakcie zabiegów,
- **ocenę stanu sanitarno-technicznego** pomieszczeń,
- **dokumentację zdrowotną pracowników**, potwierdzającą przestrzeganie wymaganych przepisów

Tereny rekreacyjne

W 2024 r. pod nadzorem PPIS w Lubaczowie było **31 placów zabaw dla dzieci** (przy przedszkolach, punktach przedszkolnych, w szkołach oraz przy osiedlach mieszkaniowych). Skontrolowano wszystkie obiekty. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych terenów rekreacyjnych tj.

placów zabaw w **2 obiektach stwierdzono**

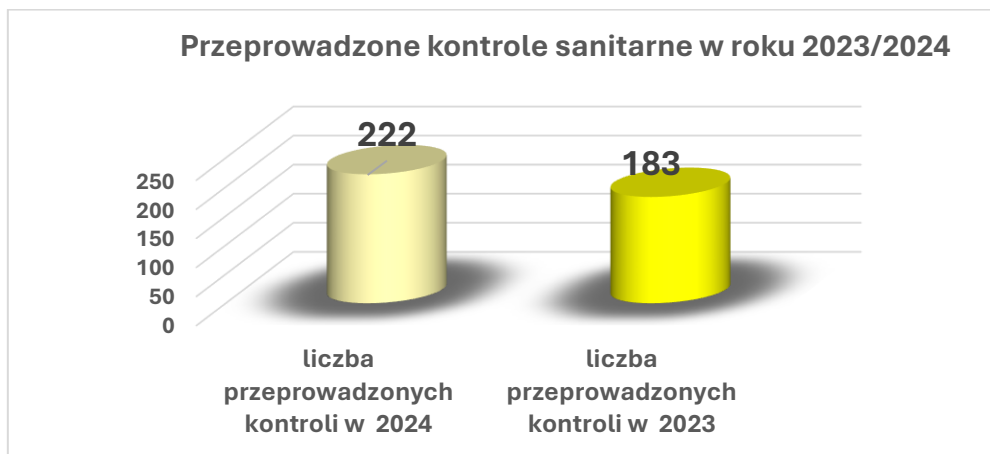
nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego. Został wydane 2 decyzje administracyjne dotyczące usunięcia w wyznaczonym terminie stwierdzonych nieprawidłowości. Kontrole pozostałych obiektów rekreacyjnych wykazały, że są one sprzątane na bieżąco, wyposażone w dostateczną ilość koszy na odpady komunalne i odpowiednio oznakowane. Dodatkowo w trakcie kontroli sprawdzano faktury dotyczące wymiany piasku, w tym częstotliwość dokonywania tej wymiany.

W pozostałych obiektach będących pod nadzorem PPIS w Lubaczowie, które zostały skontrolowane w 2024 roku wydano **6 decyzji administracyjnych** nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Decyzje zostały wykonane w wyznaczonym terminie przez właścicieli i zarządców obiektów.

Kontrole sanitarne

Stan bezpieczeństwa sanitarnego w powiecie lubaczowskim w zakresie działań prowadzonych przez Oddział Higieny Komunalnej oceniany jest jako dobry. Pracownicy realizują swoje zadania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, zapewniając skuteczny nadzór nad obiektami użyteczności publicznej. W 2024 roku odnotowano wzrost liczby przeprowadzonych kontroli w porównaniu do roku poprzedniego. Podczas gdy w 2023 roku wykonano 183 kontrole, w 2024 roku liczba ta wzrosła do 222, co stanowi wzrost o 21,3%. Analiza tych danych świadczy o aktywnym zaangażowaniu PPIS w Lubaczowie w monitorowanie stanu sanitarno-higienicznego obiektów użyteczności publicznej. Działania

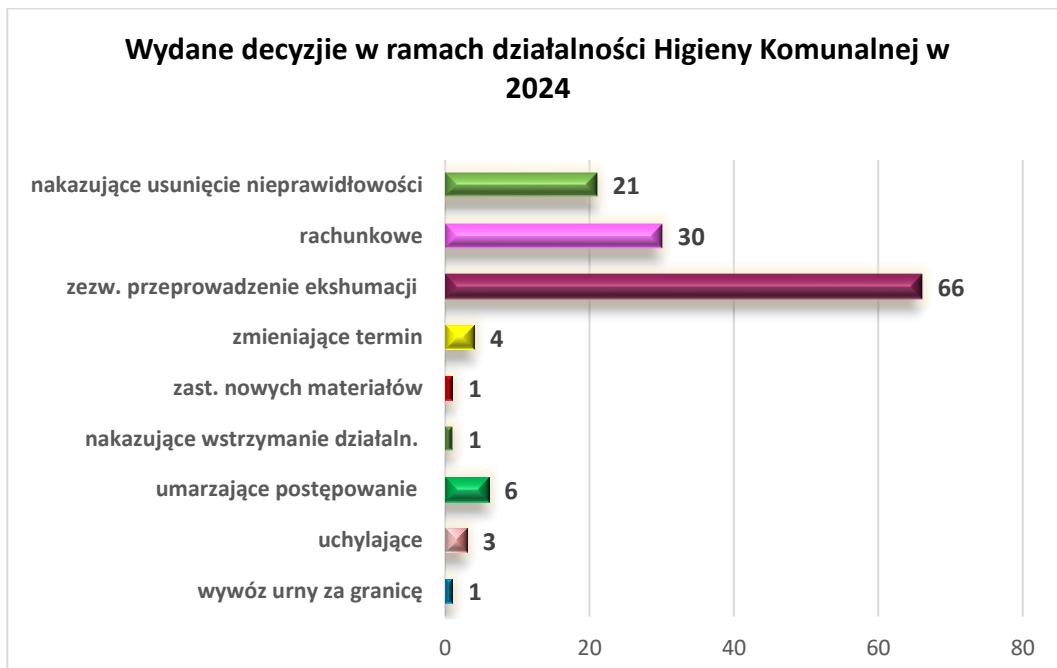
te mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu.

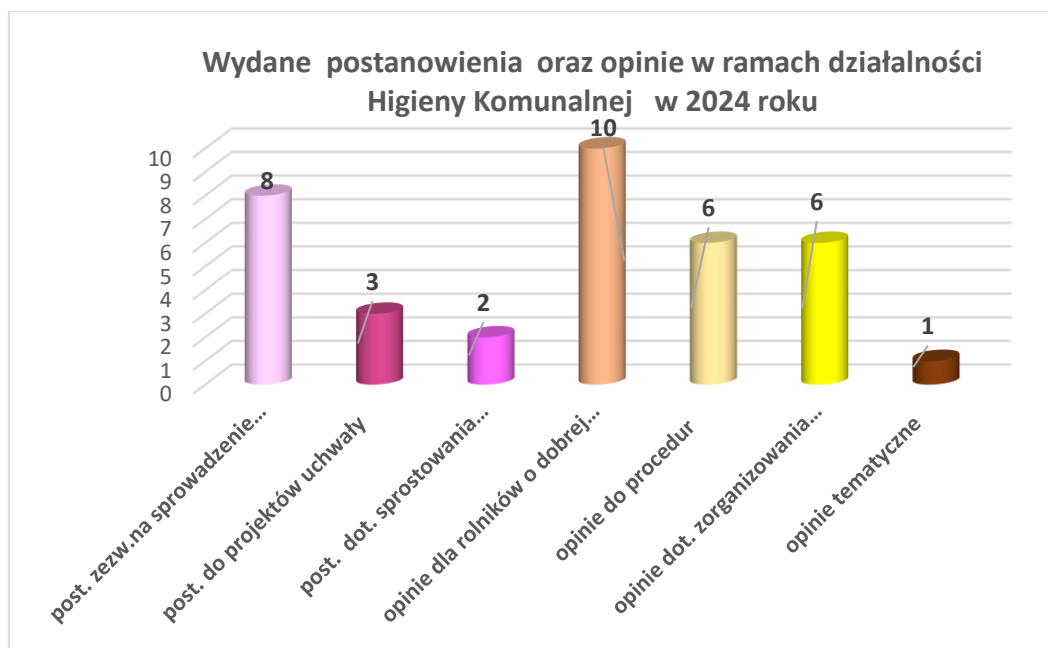
Ryc. 25 Ilość przeprowadzonych kontroli sanitarnych w roku 2023/2024

Analiza powyższych danych pozwala na ocenę skuteczności działań nadzorczych oraz ich wpływu na poprawę warunków sanitarnych w różnych obszarach. Oprócz wydawania decyzji bezpośrednio związanych z wynikami kontroli sanitarnych, PPIS w Lubaczowie prowadzi postępowania w zakresie ekshumacji, sprowadzenia zwłok, jak również wydaje opinie sanitarne niezbędne do projektów uchwał w zakresie odbierania odpadów komunalnych. Opiniuje również regulaminy utrzymania czystości i porządku w gminach, a także procedury postępowania przy czynnościach naruszających ciągłość tkanek ludzkich, oraz wydaje opinie dotyczące organizacji imprez masowych.

Łącznie Higiena Komunalna wydała **275 decyzji** administracyjnych.

Ryc. 25 Ilość wydanych decyzji w 2024 roku

Ryc. 26 Ilość wydanych opinii i postanowień w 2024 roku

Na obszarze powiatu lubaczowskiego wszystkie gminy wdrożyły system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W ramach prowadzonych działań mieszkańcy są zobowiązani do segregowania tworzyw sztucznych, szkła oraz makulatury, a także odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych (pochodzących z przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji czy prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w tym igieł i strzykawek). Niesegregowane odpady komunalne (tzw. „zmieszane”) najczęściej gromadzone są w kubłach o pojemności 110 litrów lub w kontenerach o pojemności 440 litrów.

Mniejsze gospodarstwa domowe korzystają również z worków foliowych. Za odbiór i wywóz odpadów odpowiadają upoważnieni odbiorcy – w zależności od zawartych umów i lokalizacji danej gminy.

3.4 Działania edukacyjno – informacyjne prowadzone przez Higienu Komunalną

W ramach prowadzonych działań edukacyjno-informacyjnych dotyczących bezpieczeństwa zdrowotnego wody oraz przygotowań do sezonu letniego PPIS w Lubaczowie skierował do właścicieli i zarządców obiektów użyteczności publicznej (w tym obiektów pełniących funkcję noclegową), oraz budynków zamieszkania zbiorowego (ujętych w ewidencji PSSE w Lubaczowie), pisma przypominające o konieczności zapewnienia odpowiednich warunków higieniczno-zdrowotnych w instalacjach wodociągowych, w celu zapobiegania występowaniu zakażeń lub chorób zakaźnych wywoływanych przez bakterie z rodzaju *Legionella sp.* W szczególności zwrócono uwagę na:

1. **Wykonywanie okresowych badań ciepłej wody** w kierunku bakterii *Legionella sp.*, zwłaszcza w instalacjach rzadko użytkowanych lub oddanych do użytku po dłuższej przerwie.
2. **Prawidłowe czyszczenie i dezynfekcję urządzeń klimatyzacyjnych oraz chłodniczych**, a także regularne przeglądy stanu technicznego instalacji, w tym konserwację i wymianę filtrów.
3. **Procedury związane z podgrzewaniem oraz przepłukiwaniem sieci ciepłej wody**, szczególnie po dłuższym okresie bez eksploatacji, co pozwala ograniczyć namnażanie się potencjalnych patogenów.

Działania te miały na celu utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa sanitarnego w obiektach zamieszkania zbiorowego i ochronę gości przed chorobami zakaźnymi, w tym przede wszystkim legionellozą. PPIS w Lubaczowie na bieżąco monitoruje wywiązywanie się zarządców z powyższych zaleceń, a także służy wsparciem merytorycznym w zakresie właściwego zarządzania instalacjami wodnymi oraz klimatyzacyjnymi.

Dodatkowo w trakcie przeprowadzonych kontroli sanitarnych w 2024 roku w obiektach będących w ewidencji PPIS w Lubaczowie, pracownicy Oddziału Higieny Komunalnej pozostawiali plakat „Legionella, wszystko co powinienes wiedzieć”. Na plakacie zostały umieszczone informacje: czym jest bakteria Legionelli, jakie są możliwe źródła Legionelli, którzy użytkownicy znajdują się grupie ryzyka oraz jak zredukować ryzyko zakażenia.

Ryc. 27 Ulotka informacyjna dotycząca bakterii Legionella sp. opracowana w WSSE w Rzeszowie

W ramach kampanii promującej właściwe zasady higieny w salonach świadczących usługi fryzjerskie i kosmetyczne, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny

w Lubaczowie zorganizował warsztaty szkoleniowe pn. „Świadome Piękni – Wspólnie Zadbajmy o Nasze Zdrowie”. Spotkanie odbyło się w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Lubaczowie i obejmowało omówienie kluczowych zagadnień z zakresu wymagań higienicznych, dezynfekcji, sterylizacji oraz dekontaminacji w branży beauty. Szczególną uwagę poświęcono także problematyce przenoszenia się chorób zakaźnych oraz prawidłowemu postępowaniu z odpadami powstającymi w toku działalności (w tym segregacji, transportowi i procesowi utylizacji).

Dodatkowo pracownicy Oddziału Higieny Komunalnej przeprowadzili prelekcje w szkole kształcącej uczniów w zawodzie fryzjerskim, aby pogłębić ich wiedzę teoretyczną oraz wskazać praktyczne aspekty bezpiecznego świadczenia usług. Dzięki temu uczniowie mieli okazję zapoznać się z wymogami higieniczno-sanitarnymi, co pozwoli im świadomie i profesjonalnie wykonywać zawód w sektorze beauty.

Ryc. 28 Warsztaty szkoleniowe pn. „Świadome Piękni – Wspólnie Zadbajmy o Nasze Zdrowie” (źródło: opracowanie własne)

Ryc. 29 Broszury informacyjne pozostawione w zakładach branży beauty

IV. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zgodnie z zapisem art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, rolą zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest podejmowanie działań polegających na opiniowaniu/ uzgadnianiu - pod względem zapewnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych – dokumentów planistycznych, dokumentacji projektowej inwestycji, jak również uczestniczenie w procesie dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych.

Zapobiegawczy nadzór sanitarny uczestniczy również w postępowaniach dotyczących konieczności przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko, opiniuje warunki realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Praca zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dotyczy zamierzeń wywołujących długofalowe skutki, często o dużym zasięgu terytorialnym oraz szerokim spektrum oddziaływania na środowisko i warunki życia ludzi w miejscu ich zamieszkania, pracy czy wypoczynku.

Zasięg działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie obejmuje inwestycje planowane i realizowane na terenie powiatu lubaczowskiego. Działania podejmowane były na wniosek organów prowadzących postępowanie administracyjne lub na wniosek zainteresowanych podmiotów i stron.

Opiniowanie i uzgadnianie dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

W roku 2024 na terenie powiatu lubaczowskiego, w ramach przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydano łącznie:

- **3 opinie** do projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- **10 uzgodnień** zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie na etapie opracowania projektu dokumentu studium/miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Przy zajmowaniu stanowisk zwracano szczególną uwagę na zapisy rozwiązań proekologicznych w zakresie gospodarki energetycznej, gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej oraz skutki realizacji poszczególnych projektów na zdrowie ludzi, np. powodowane emisją hałasu czy zanieczyszczeń do powietrza.

Opiniowanie i uzgadnianie dokumentów w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko

Na wniosek jednostek administracji samorządowej miasta lub gminy tut. PPIS wydał **28 opinii**, w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Ocena oddziaływania na środowisko odnosi się do analiz i kontroli wpływu planowanych inwestycji na zdrowie ludzi oraz na środowisko naturalne.

Opiniowanie w ramach oceny oddziaływania na środowisko, dotyczyło głównie działalności infrastruktury drogowej, kanalizacji sanitarnej czy też farm fotowoltaicznych.

W 2024 r. wydano **1 opinie** uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Opinia dotyczyła instalacji do produkcji i magazynowania wodoru przy zastosowaniu technologii elektrolizy w miejscowości Dachnów.

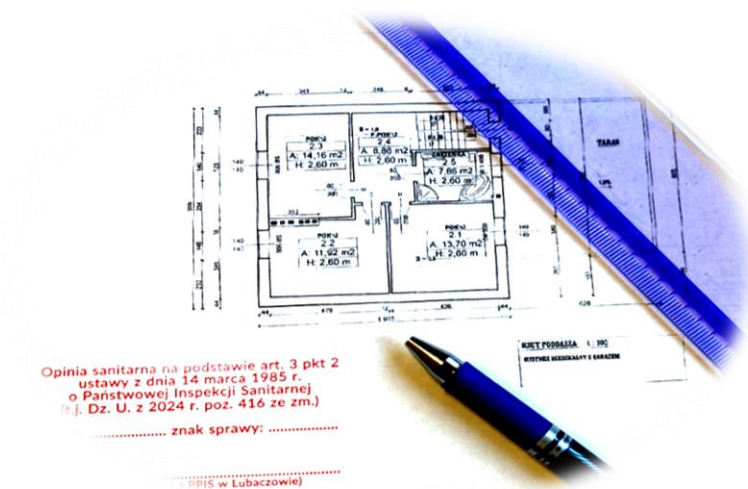
Uzgodnienia dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych

W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych, w tym uzyskiwania decyzji o pozwoleniu na budowę, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie w ramach działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, uzgadniał projekty budowlane i technologiczne tych inwestycji. Opiniując dokumentację projektową szczególną uwagę zwracano na prawidłowy układ funkcjonalny pomieszczeń, właściwą technologię, właściwe wyposażenie, prawidłowo zaprojektowaną wentylację i klimatyzację, warunki socjalno-sanitarne oraz zgodność zaprojektowania z obowiązującymi przepisami i normami. Dokumentacja projektowa była uzgadniania na wniosek inwestora lub osoby wykonującej dokumentację.

W 2024 uzgodniono i zaopiniowano pozytywnie **2** dokumentacje projektowe. Uzgodnienia dotyczyły następujących inwestycji:

- rozbudowy istniejącej, czynnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Załuże celem zwiększenia jej przepustowości do 500 m³/dobę wraz z infrastrukturą towarzyszącą,

- przyszkolnej hali sportowej z zapleczem socjalnym i boiskiem wielofunkcyjnym o wymiarach 22 x 44 m z lekką konstrukcją stalową i dachem membranowym.

Uzgodnienia projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego

W 2024 r. uzgodniono **438** projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Postanowienia wydawane przez PPIS dotyczą terenów, które nie mają uchwalonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a ich wydanie jest konieczne, aby inwestor mógł rozpocząć budowę lub realizację przedsięwzięcia na danym terenie. W przypadku gdy sprawa dotyczyła uzgodnienia budynku usługowego, placówki oświatowej, budowy sieci wodociągowej, sieci kanalizacji sanitarnej lub budynku, którego działalność polegała na produkcji żywności, uzgodnienia dokonywano w drodze postanowienia. W pozostałych przypadkach skorzystano z uzgodnienia w trybie art. 53 ust 5 ustawy z dnia 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Bez względu na formę, w której dokonywano uzgodnień każdy wniosek poddano analizie obejmującej kwestie zagospodarowania wód opadowych, zaopatrzenia w media m.in. zaopatrywania w wodę i odprowadzania ścieków, w tym możliwości uwzględnienia odległości dotyczących lokalizowania studni i zbiorników bezodpływowych.

Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny uczestniczył w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych w ramach zadania nałożonego przez zapisy zawarte w art. 56 ustawy Prawo budowlane. W roku 2024 r. tut. Inspektor Sanitarny przeprowadził **23** kontrole i wydał **23** opinii w sprawie dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych.

Na tym etapie, sprawdzana jest zgodność wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym (najczęściej uzgadnianym przez rzeczoznawców ds. sanitarno-higienicznych lub

z tut. powiatowym inspektorem sanitarnym) oraz obowiązującymi przepisami i normami. W ramach tych czynności dokonywano szczegółowego przeglądu obiektu i jego otoczenia. Podczas kontroli związanej z dopuszczeniem do użytkowania obiektu budowlanego, przedstawiane są przez inwestorów dokumenty: oświadczenie kierownika budowy, decyzja o pozwoleniu na budowę, wyniki badań wody, protokoły z pomiarów wydajności wentylacji mechanicznej, czy protokoły odbioru: przyłącza wodociągowego, kanalizacyjnego, gazowego itp. Najczęściej spotykanymi nieprawidłowościami w trakcie przeprowadzanych kontroli były m.in. brak pokrycia ścian materiałem łatwozmywalnym odpornym na działanie środków do dezynfekcji a także niewłaściwe rozwiązania instalacji wentylacji w budynkach. Po usunięciu nieprawidłowości, wszystkie sprawy związane z dopuszczeniem do użytkowania, zostały ostatecznie pozytywnie rozpatrzone.

Przedmiotem dokonywanych odbiorów, na terenie powiatu lubaczowskie, były obiekty o bardzo zróżnicowanym charakterze. Spośród większych obiektów przekazanych do użytkowania na terenie powiatu lubaczowskiego były inwestycje dotyczące m.in.:

- przebudowy, rozbudowy i nadbudowy budynku Przychodni Zdrowia w Oleszycach,

Rys 1. Przychodni Zdrowia w Oleszycach

(źródło: <https://elubaczow.com/2025/01/09/przychodnia-zdrowia-w-oleszycach-w-nowej-odslonie/>)

- budowy budynku kamperowni w Lubaczowie,

Rys 2. Budynek kamperowni w Lubaczowie

(źródło: https://grupabiwakowa.pl/miejsce-obslugi-kamperow-w-lubaczowie#google_vignette)

- rozbudowy budynku Straży Pożarnej o dwukondygnacyjny budynek garażowo-warsztatowy oraz do dekontaminacji pojazdów w Lubaczowie,

Rys 3. Dwukondygnacyjny budynek garażowo-warsztatowy oraz do dekontaminacji pojazdów w Lubaczowie
(źródło: https://www.zlubaczowa.pl/news/wydarzenia/10272-inwestycja-za-ponad-5-milionow-zlotych-w-panstwowej-strazy-pozarnej-w-lubaczowie#google_vignette)

- budowy budynku usługowego (gastronomiczny z funkcją domu weselnego i zapleczem noclegowym) w miejscowości Futory

Rys 4. Budynek usługowy SILVER HOUSE
(źródło: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=122094276848594698&id=61567840941336&set=a.122094276878594698>)

- budowie budynku Centrum Usług Społecznych i Kulturalnych w miejscowości Horyniec-Zdrój,

Rys 5. Budynek Centrum Usług Społecznych i Kulturalnych w miejscowości Horyniec-Zdrój
(źródło: <https://elubaczow.com/2025/01/18/nowoczesne-centrum-uslug-spolecznych-i-kulturalnych-w-horyncu-zdroju-gotowe/>)

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny uczestniczył w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych bez nałożonego przez organ administracji architektonicznej obowiązku uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie. W roku 2024 r. wydano w tym zakresie **8 opinii** o lokalu/obiekcie. Opinie w większości dotyczyły odbiorów lokali gastronomicznych – kebab.

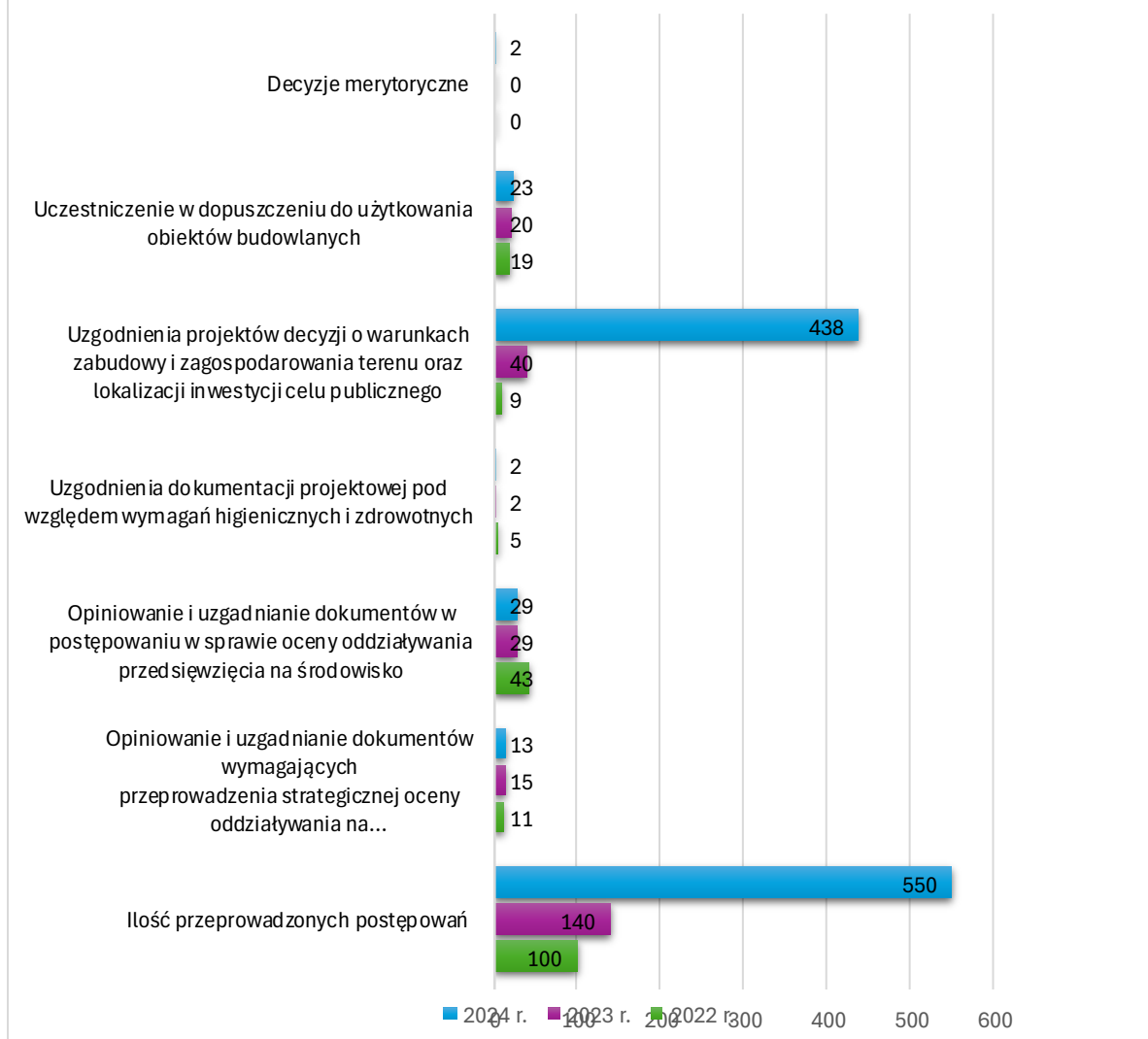
PPIS w Lubaczowie w ramach świadczenia usług zleconych przeprowadził **6 kontroli** i wydał **6 ocen higienicznych** o możliwości spełnienia warunków higieniczno-sanitarnych przez lokal wskazany do prowadzenia działalności usługowej.

Decyzje merytoryczne

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie wydał 2 decyzje merytoryczne:

- 1) wyrażająca zgodę na rozszerzenie cmentarza komunalnego w Załużu o działkę nr ewid. gruntów 158/1 w obrębie ewidencyjnym Załuże,
- 2) potwierdzająca spełnienie wymagań higieniczno-zdrowotnych w pomieszczeniach zlokalizowanych na wysokim parterze istniejącego budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Wielkich Oczach przy ul. Leśnej 13, pozwalających na prowadzenie działalności opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci w wieku do lat 3, z pobytem dzieci powyżej 5 h dziennie, dla maksymalnie 21 dzieci, w sali zabaw o pow. ok. 56 m².

Zadania zrealizowane w latach 2022-2024 na terenie powiatu lubaczowskiego w ramach działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

Ryc. 31 Zadania zrealizowane w latach 2022-2024 w ramach działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

Stan bezpieczeństwa sanitarnego w powiecie lubaczowskim w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na przestrzeni ostatnich lat oceniany jest jako dobry. Pracownicy realizują swoje zadania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Prewencyjny charakter działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, umożliwia eliminację lub w znacznym stopniu ograniczenie negatywnego wpływu na zdrowie i życie ludzi.

W roku 2024 znacząco zwiększyła się ilość przeprowadzanych postępowań administracyjnych. Na tę ilość składa się liczba wydanych postanowień w sprawie uzgadniania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, a także w sprawie uzgadniania inwestycji lokalizacji celu publicznego. Podyktowane jest to zmianami, które wynikają z nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w związku z którą PPIS uzgadnia

każda inwestycję celu publicznego oraz inwestycje osób prywatnych, np. polegające na budowie budynku mieszkalnego.

W 2024 roku w Zapobiegawczym Nadzorze Sanitarnym w obszarze powiatu lubaczowskiego przeprowadzono łącznie **550** postępowań administracyjnych.

Higiena Pracy

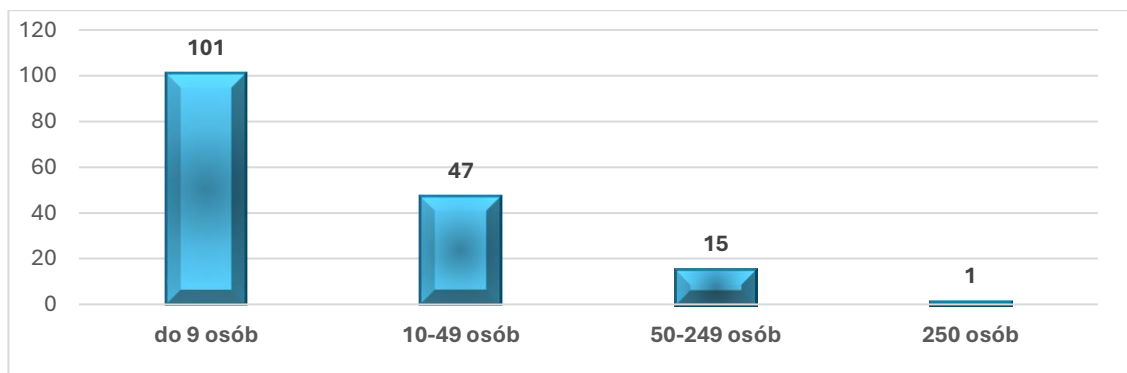
V. ODDZIAŁ HIGIENY PRACY

Higiena Pracy wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez ochronę przed niekorzystnym wpływem czynników i warunków środowiska pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym. Działalność kontrolna prowadzona była zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego na 2024 rok. Plan kontroli opracowany został na podstawie oceny ryzyka w nadzorowanych obiektach, sporządzonej na podstawie wyników wcześniejszych kontroli. W oparciu o te przesłanki w 2024 roku nadzór w dziedzinie higieny pracy prowadzony był głównie w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy, postępowań administracyjnych dotyczących chorób zawodowych, przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa oraz higieny pracy związanych z usuwaniem, bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest.

W 2024 r. prowadzony był również nadzór nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem substancji chemicznych i ich mieszanin oraz udostępnianiem na rynku produktów biobójczych, a także nadzór nad przestrzeganiem zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

Zakłady i miejsca pracy

W roku 2024 w ewidencji obiektów na terenie powiatu lubaczowskiego pozostających pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie z zakresu higieny pracy znajdowało się 164 zakłady, z których skontrolowano 80 zatrudniające 2262 osoby.

Ryc. 32 Ilość zakładów pracy znajdujących się w ewidencji z podziałem na liczbę zatrudnionych pracowników w powiecie lubaczowskim w 2024 r.

Ilość zakładów pracy znajdujących się w ewidencji z podziałem na liczbę zatrudnionych pracowników w 2024 roku wynosiła:

- do 9 osób – 101 zakładów
- 10 – 49 osób – 47 zakładów
- 50 – 249 osób – 15 zakładów
- 250 – więcej osób – 1 zakład

W ramach prowadzonych działań inspekcyjnych przeprowadzono ogółem 142 kontrole sanitarne w wyniku, których wydano 60 decyzji administracyjnych.

W trakcie kontroli bieżących skontrolowano 80 zakładów w przypadku 33 stwierdzono nieprawidłowości (co stanowi około 41% skontrolowanych zakładów).

Do najczęściej stwierdzanych uchybień należało:

- brak aktualnych wyników pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy, wykonanych przez laboratoria uprawnione do przeprowadzania badań i pomiarów;
- brak aktualnej i udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego;
- brak rejestru czynników szkodliwych oraz kart badań i pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy;
- brak aktualnych kart charakterystyki stosowanych w zakładzie pracy substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych, substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie;
- brak przeszkolonych pracowników w zakresie udzielania pierwszej pomocy,
- brak oceny ryzyka zawodowego w narażeniu na czynniki biologiczne występujące w środowisku pracy (zawierającej pełny wykaz szkodliwych czynników biologicznych, rodzaj, stopień oraz czas trwania narażenia na działanie szkodliwego czynnika biologicznego),
- zły stan techniczny powierzchni sufitu, ścian i podłóg w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych (np. w pomieszczeniu szatni, w pomieszczeniu toalety).

Usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości PPIS w Lubaczowie nakazał w drodze decyzji administracyjnych – wydano 33 decyzje administracyjne, które w sumie zawierały 124 nakazy.

W 26 zakładach objętych nadzorem stwierdzono nieprawidłowości wynikające z przekroczeń normatywów higienicznych na stanowiskach pracy. Ustalono, że 179 pracowników wykonywało pracę w przekroczeniach normatywów higienicznych w środowisku

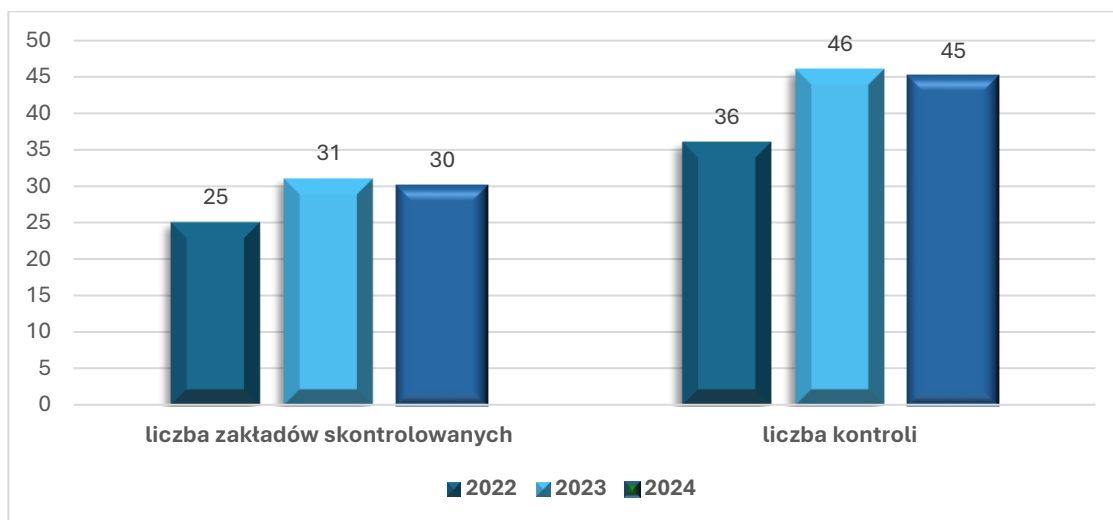
pracy (hałas, pył, wibracje). W związku z powyższym PPIS w Lubaczowie wydał 11 decyzji zobowiązujących pracodawcę do obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych. W roku 2024 PPIS w Lubaczowie nie wydawał decyzji unieruchamiających stanowisko pracy w związku z przekroczeniem normatywu higienicznego. Najwięcej, bo aż 168 pracowników wykonywało pracę w przekroczeniu norm natężenia hałasu słyszalnego. Pracownicy narażeni byli również na pracę w warunkach przekroczenia normatywów drgań mechanicznych działających na organizm człowieka przez kończyny górne - 7 osób. Przy przekroczeniach normatywów higienicznych zapylenia występującego w środowisku pracy pracowało 27 osób.

Ryc. 33 stanowisko pracy (źródło: <https://www.szkozenia-bhp24.pl/strefa-wiedzy/artykuly/pyly>)

Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi, mutagennymi lub reprotoksycznymi w środowisku pracy.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie znajduje się 37 zakładów, w których występują substancje chemiczne i ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy. Najliczniejszą grupę stanowią zakłady stolarskie i tartaki (pył drewna), zakłady opieki zdrowotnej (promieniowanie jonizujące, formaldehyd, tlenek etylenu), zakłady produkujące wyroby metalowe (tlenki niklu i związki chromu VI wartościowego) oraz warsztaty samochodowe. W 2024 roku przeprowadzono 45 kontroli w 30 zakładach. W kontakcie z czynnikiem rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym pracowało 473 osoby w tym 61 kobiet. Przeprowadzone kontrole wykazały, iż zakłady stosujące dotychczas w procesie technologicznym czynniki rakotwórcze, mutagenne czynią starania zmierzające do ich eliminacji.

Ryc. 34 Liczba zakładów skontrolowanych oraz kontroli w latach 2022-2024 r.

Nadzór nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi

Na terenie powiatu lubaczowskiego wielu pracowników w swoim środowisku pracy narażonych było na kontakt z różnymi szkodliwymi czynnikami biologicznymi, mogącymi być przyczyną zakażenia, alergii (uczulenia). Szczególną grupą chorób alergicznych są te, u których podłoża leży uczulenie na alergenzy środowiska pracy (alergie zawodowe). Alergenami zawodowymi mogą być: mąka, lateks, chemikalia (bezwodniki kwasów, akrylany, metale i ich związki oraz barwniki).

Ze względu na stopień zagrożenia czynniki biologiczne dzielone się na 4 grupy, a podstawą podziału są ich właściwości zakaźne. Kryteriami zaklasyfikowania czynników biologicznych do poszczególnych grup zagrożenia są: zdolność do wywoływania choroby u człowieka oraz ciężkości jej przebiegu, możliwość rozprzestrzenienia się choroby w populacji, możliwość zastosowania skutecznej profilaktyki i leczenia. Na terenie powiatu lubaczowskiego występują czynniki biologiczne zaliczane do kategorii 1, 2 i 3 zagrożenia, a zakładami, w których występują, są m.in. zakłady produkujące żywność, jednostki ochrony zdrowia, zakłady gospodarki odpadami i oczyszczania ścieków. W roku 2024 na terenie powiatu lubaczowskiego przeprowadzono 76 kontroli w 55 obiektach, w których zatrudnionych było 1249 osób narażonych na działanie czynników biologicznych kategorii 2 i 3. Na skutek działań kontrolnych w 9 skontrolowanych zakładach wyegzekwowano usunięcie stwierdzonych uchybień z zakresu nadzoru nad czynnikami biologicznymi na stanowiskach pracy (nieprawidłowości dotyczyły opracowania rejestru prac wykonywanych w narażeniu na czynniki biologiczne kwalifikowane do 3 kategorii zagrożenia, rejestru pracowników, narażonych na działanie ww. czynników biologicznych oraz sporządzenia oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynniki biologiczne – zawierającą klasyfikację oraz pełny

wykaz szkodliwych czynników biologicznych, rodzaj, stopień oraz czas trwania narażenia na działanie szkodliwego czynnika biologicznego).

Przeprowadzone kontrole wykazały, iż pracodawcy podejmują szereg działań profilaktycznych zmniejszających narażenie pracowników m.in. zapewniają środki ochrony indywidualnej, środki do odkażania skóry.

Nadzór nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie, stale monitoruje przestrzeganie zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (dopalacze). W 2024 roku przeprowadzono 10 kontroli w sklepach i punktach sprzedaży wyrobów tytoniowych, e-papierosów, a także wyrobów pochodzenia konopnego, w zakresie sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Podczas kontroli analizowano asortyment pod względem legalności oferowanych w sprzedaży wyrobów tytoniowych oraz produktów pochodzenia konopnego. Sprawdzono zawartość składu ww. wyrobów, m.in. ilość substancji THC w produktach pochodzenia konopnego. Ich sprzedaż i posiadanie są zgodne z polskim prawem, o ile nie zawierają w sobie więcej niż 0,3% THC. Produkty pochodzenia konopnego sprzedawane były w postaci m.in.: olejków CBD, suszy CBD. Ponadto kontrole nakierunkowane były na weryfikację w obrocie produktów zawierających w swoim składzie kwas ibotenowy i muscymol w postaci grzyba muchomora czerwonego oraz innych produktów mogących zawierać w swoim składzie te substancje np. żelki, waporyzatory, galaretki. W trakcie czynności kontrolnych nie stwierdzono podejrzanych produktów, co do których zachodziłoby podejrzenie, że mogą stanowić środki zastępcze zgodnie z *ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*.

W roku 2024 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie nie zgłoszono przypadków podejrzeń zatruc środków zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi. Nie odnotowano również zgonów na skutek zażycia środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

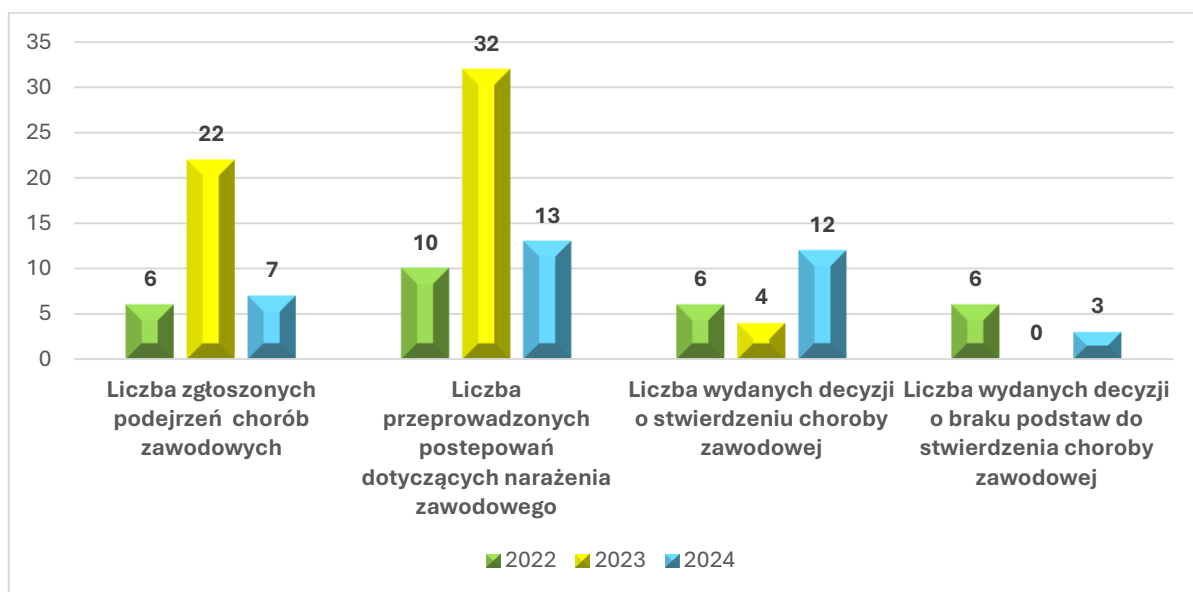

Ryc. 35 Dopalacze (Źródło: <https://www.alab.pl/centrum-wiedzy/dopalacze/>)

Praca w narażeniu zawodowym, tj. w kontakcie z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia występującymi w środowisku pracy, a także sposób wykonywania pracy, może w konsekwencji prowadzić do wystąpienia chorób zawodowych u pracowników. Obecnie PPIS w Lubaczowie prowadzi 33 postępowania w sprawie chorób zawodowych, są to zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej z lat 2019-2024.

W 2024 roku z terenu powiatu lubaczowskiego do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaczowie wpłynęło 7 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej w związku z powyższym przeprowadzono 13 postępowania dot. chorób zawodowych. Zgłoszenia dotyczyły następujących pozycji z wykazu chorób zawodowych:

- poz. 26 - Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – Borelioza – 6 zgłoszeń;
- poz. 15/3 - Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: niedowład mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głosi i trwałą dysfonią – 1 zgłoszenie;

Ryc. 36 Liczba spraw dotyczących chorób zawodowych w latach 2022-2024

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie w roku 2024 wydał **16** decyzji administracyjnych dotyczących chorób zawodowych, tj. **12** decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej, **3** decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz **1** decyzję wydaną na podstawie art. 105 kpa (umarzające postępowanie).

Decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej dotyczyły schorzeń:

-
- poz. 26 - choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – borelioza – u 8 osób;
 - poz. 19/4 - przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy - przewlekłe zapalenie okołostawowe barku – u 1 osoby;
 - poz. 15/3 - przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: niedowład mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głosi i trwałą dysfonią – u 2 osób;
 - poz. 7/2 - zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych: postać przewlekła – u 1 osoby

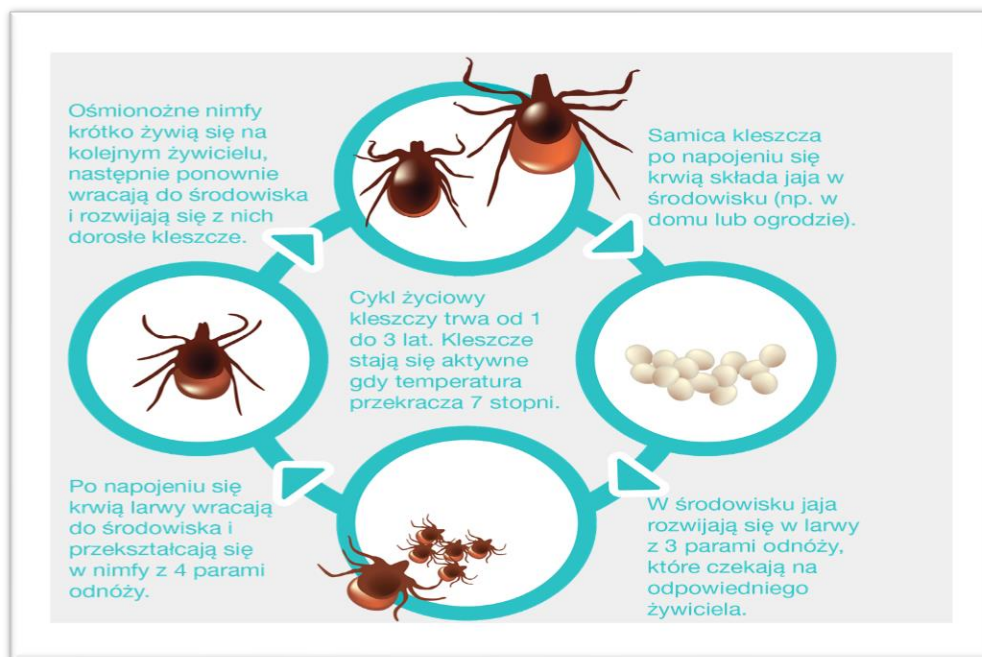
Decyzje o braku podstaw do stwierdzania choroby zawodowej dotyczyły następujących schorzeń:

- poz. 26 - choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – borelioza – u 3 osób.

Ponadto z zakresu chorób zawodowych w 2024 r. wydano 139 postanowień przedłużających prowadzone postępowanie z przyczyn niezależnych od PPIS w Lubaczowie – głównie z powodu braku orzeczeń lekarskich wydawanych przez jednostki orzecznicze I lub II stopnia. Orzeczenia lekarskie są niezbędne Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu do zakończenia prowadzonego postępowania i wydawania decyzji administracyjnej stwierdzającej chorobę zawodową czy też decyzje o braku podstaw do stwierdzania choroby zawodowej.

Na terenie powiatu lubaczowskiego najczęściej występującą jednostką chorobową była borelioza, klasyfikowana jako choroba zakaźna lub pasożytnicza albo jej następstwa z poz. 26 wykazu chorób zawodowych. Systematycznie wzrasta liczba osób, u których rozpoznano boreliozę w wyniku narażenia na krętki *Borrelia burgdorferi* w trakcie wykonywania czynności zawodowych. Zakażenie boreliozą możliwe jest tylko w wyniku pokłucia przez zakażonego kleszcza jednak nie każdy, kto ulegnie zakażeniu faktycznie zachoruje. W wielu przypadkach organizmowi udaje się wyeliminować bakterie bez leczenia – infekcja nie powoduje żadnych dolegliwości ani późniejszych skutków. Objawy choroby pojawiają się stopniowo, po pewnym czasie. W pierwszym stadium – po kilku dniach lub tygodniach od zakażenia – pojawia się rumień wędrujący. Rumień nie boli, ale zakażony może odczuwać objawy grypopodobne. W drugim stadium choroby dochodzi do zakażenia wielu narządów organizmu. To wtedy pojawiają się coraz poważniejsze dolegliwości ze strony ośrodkowego lub obwodowego układu nerwowego, układu kostno-stawowego, układu krążenia. Wśród chorobowych objawów, jakie może spowodować borelioza, jest m.in.: zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych. Później choroba przechodzi w trzecie stadium – przewlekłą neuroboreliozę, która może trwać latami. Charakteryzuje się nieodwracalnymi zmianami stawowymi, uszkodzeniem układu nerwowego

(w postaci encefalopatii lub uszkodzeniem nerwów czaszkowych, obwodowych), a także przewlekłym zanikowym zapaleniem skóry.

Ryc. 37 Cykl życiowy kleszcza (źródło <https://www.oduszudoogona.pl/kleszcze/>)

Nadzór nad produktami biobójczymi i detergentami

W 2024 roku PPIS w Lubaczowie prowadził wzmożone kontrole obejmującą zagadnienia dotyczące produktów biobójczych i detergentów. Produkty biobójcze stanowią substancję lub mieszaninę, składającą się z jednej lub kilku substancji czynnych, której przeznaczeniem jest niszczenie, odstraszanie, unieszkodliwianie organizmów szkodliwych, zapobieganie ich działaniu lub zwalczanie ich w jakikolwiek sposób inny niż działanie czysto fizyczne lub mechaniczne. Substancja czynna oznacza substancję działającą na organizmy szkodliwe lub przeciwko nim. Produkty biobójcze, czyli takie w których wykorzystuje się biobójcze działanie substancji chemicznych bądź mikroorganizmów, są powszechnie stosowane zarówno w przemyśle jak i w gospodarstwach domowych w celu zwalczania organizmów szkodliwych dla zdrowia ludzi lub zwierząt oraz organizmów, które niszczą materiały naturalne lub wytworzone. Do produktów biobójczych zalicza się bardzo różnorodne preparaty np. środki do dezynfekcji rąk, powierzchni, wody, ale także preparaty do konserwacji drewna czy też środki do zwalczania gryzoni lub do odstraszania owadów. Ze względu na fakt, że substancje zawarte w produktach biobójczych mogą stwarzać zagrożenie dla ludzi i dla środowiska, produkty biobójcze przed wprowadzeniem do obrotu podlegają ocenie i rejestracji.

Na rynku polskim a także w całej Unii Europejskiej, wprowadzane do obrotu i stosowane mogą być tylko te produkty biobójcze, na które uzyskano odpowiednie pozwolenie.

Produkty biobójcze udostępniane na rynku i stosowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podlegają wpisowi do Wykazu Produktów Biobójczych, który prowadzi Prezes Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych i udostępnia na swojej stronie internetowej. Wykaz produktów biobójczych zawiera:

- nazwę produktu biobójczego,
- imię i nazwisko oraz adres albo nazwę firmy oraz adres siedziby podmiotu odpowiedzialnego lub posiadacza pozwolenia,
- pozwolenia albo zezwolenia na handel równoległy,
- imię i nazwisko oraz adres albo nazwę firmy oraz adres siedziby wytwórcy produktu biobójczego,
- nazwę chemiczną substancji czynnej lub substancji czynnych,
- grupę produktową,
- postać użytkową produktu biobójczego i jego przeznaczenie,
- zakres i warunki obrotu produktem biobójczym lub opis jego zastosowania,
- rodzaj opakowania,
- treść oznakowania opakowania produktu biobójczego w języku polskim,
- okres ważności produktu biobójczego,
- numer pozwolenia, zezwolenia na handel równoległy albo pozwolenia na obrót oraz datę ich wydania i termin ważności.

Wykaz Produktów Biobójczych aktualizowany jest nie rzadziej niż raz na miesiąc.

Ryc. 38 Nagłówek strony internetowej Urzędu rejestracji PL, WM i PB (źródło: <https://www.urpl.gov.pl/pl/produkty-biob%C3%B3jcze-0>)

W 2024 roku nadzorem objęto produkty biobójcze dostępne w sprzedaży stacjonarnej oraz w sprzedaży internetowej. Zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektoratu Sanitarnego dotyczącymi jednego z zadań realizowanych w ramach wytycznych dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2024 r. kontrolami objęto produkty biobójcze stosowane do deratyzacji i dezynsekcji pomieszczeń i zabudowań oraz produkty stosowane do dezynfekcji

i zabezpieczania basenów kąpielowych. Sprawdzano m.in. czy produkty udostępniane na rynku posiadają aktualne pozwolenie na obrót produktem biobójczym. Analizowano opakowania przedmiotowych produktów pod względem posiadania na nich wymaganych informacji takich jak: nr pozwolenia na obrót, wykaz substancji czynnych, nr serii, data ważności, wykaz substancji związanych z klasyfikacją produktu, treść zwrotów H wskazujących rodzaj zagrożenia, informacje dotyczące pierwszej pomocy, ilość (masa produktu), informacje dotyczące podmiotu odpowiedzialnego oraz czy opakowania nie mają cech sugerujących produkty spożywcze i czy zawarta na etykietach informacja szczegółowo określa zastosowanie produktu. W zakresie wprowadzania do obrotu środków biobójczych przeprowadzono 17 kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości w ww. zakresie.

Radon

Od roku 2022 do zakresu działalności Higieny Pracy włączono nadzór nad narażeniem na radon. Jest to gaz promieniotwórczy występujący naturalnie i powszechnie w środowisku: w podłożu gruntowym, wodzie i powietrzu. Powstaje w wyniku promieniotwórczego rozpadu radu, który z kolei tworzy się w wyniku rozpadu uranu. W otwartej przestrzeni jego stężenie jest bardzo małe, natomiast w zamkniętych, źle wietrzonych pomieszczeniach, do których przedostaje się z podłoża gruntowego, jego poziom rośnie, co może prowadzić do negatywnych skutków zdrowotnych.

Radon może przedostawać się z podłoża gruntowego do budynków, więc ryzyko narażenia na radon może wystąpić m.in. w miejscu zamieszkania, miejscu pracy oraz w budynkach o mieszanym przeznaczeniu. W zamkniętych pomieszczeniach, tj. budynkach, możliwe jest gromadzenie się radonu do bardzo dużych wartości stężenia. Radon jako gaz może łatwo się przemieszczać i dostawać się do płuc wraz z wdychanym powietrzem. Długotrwałe narażenie na radon, a dokładniej na produkty jego rozpadu, jest drugą najczęstszą przyczyną raka płuc (po paleniu) i główną przyczyną rozwoju chorób płuc u osób, które nigdy nie paliły. Szacuje się, że radon powoduje od 3% do 14% wszystkich nowotworów płuc w kraju, w zależności od średniego krajowego poziomu radonu i częstości palenia tytoniu. Ryzyko rozwinięcia się choroby jest wyższe u osób trwale narażonych na przybywanie w pomieszczeniach, w których może gromadzić się szkodliwa dla zdrowia ilość gazu. Każdy z nas może zapobiegać zagrożeniom związanym z radonem, wietrząc regularnie mieszkania. Radon istotnie zwiększa ryzyko nowotworu u palaczy i odwrotnie, palenie sprzyja rozwojowi raka płuc przy narażeniu na radon i jego pochodne. Występuje tu zjawisko synergizmu, czyli wzajemnego wzmacniania się działania dwóch czynników szkodliwych. Niekorzystny wpływ radonu i palenia tytoniu łącznie jest większy niż suma efektów obu czynników. Ryzyko

wystąpienia raka płuc u palaczy narażonych na działanie radonu jest ok. 6-10 razy wyższe niż w przypadku osób niepalących. Osoby biernie wdychające dym tytoniowy również są bardziej narażone na szkodliwe działanie radonu.

Zgodnie z art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcja Sanitarna powołana jest do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, między innymi sprawowania nadzoru nad warunkami higieny radiacyjnej.

W 2024 roku kontynuowane były działania wynikające z Kampanii Państwowej Agencji Atomistyki „Poznaj Radon” i „Krajowego planu działań w przypadku długoterminowych zagrożeń wynikających z narażenia na radon w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi oraz w miejscach pracy”. W trakcie kontroli zwracano uwagę na podnoszenie świadomości w zakresie narażenia na radon w pomieszczeniach oraz wynikających z tego faktu zagrożeń dla zdrowia a także na temat dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu.

Ryc. 39 radon (źródło <https://www.ekologia.pl/zdrowie/radon-rn-wlasciwosci-dzialanie-i-wystepowanie-radonu/>)

Azbest

PPIS w Lubaczowie informuje, iż trwa Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, w związku, z którym właściciel powinien corocznie do 31 stycznia przekazywać burmistrzowi/wójtowi informację o posiadanych wyrobach zawierających azbest (rodzaju, ilości i miejscu) na urzędowym formularzu. Wskazane byłoby poinstruowanie osób posiadających wyroby azbestowe, że w przypadku zamiaru ich usunięcia należy zgłosić staroście zamiar wykonania takich prac co najmniej na 30 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia prac; powierzyć je specjalistycznej firmie, która ma odpowiednie zezwolenie - lista takich firm znajduje się na stronie internetowej bazaazbestowa.gov.pl prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju (stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032); oraz o obowiązku

przechowywania przez pięć lat pisemnego oświadczenia wykonawcy o prawidłowym przeprowadzeniu robót i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego. W związku z powyższym zaleca się przeprowadzić przegląd i weryfikację obiektów, w których zostały wykorzystane materiały zawierające azbest stanowiący bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia mieszkańców.

W roku 2024 do PPIS w Lubaczowie wpłynęło 3 zawiadomienia o pracach związanych z usuwaniem azbestu, wszystkie dotyczyły odbioru i transportu do utylizacji materiałów zawierających azbest.

VI. NADZÓR NAD WARUNKAMI SANITARNYMI W PLACÓWKACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Do zakresu działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących:

- *stanu sanitarno-higienicznego i technicznego placówek oświatowo–wychowawczych i opiekuńczych;*
- *higieny procesu nauczania;*
- *warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach;*
- *warunków do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania;*
- *nadzoru nad warunkami wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.*

Pracownicy Inspekcji Sanitarnej w Lubaczowie prowadzili nadzór nad placówkami nauczania i wychowania, w skład których wchodzi :

- 4 żłobki,
- 12 przedszkoli i punktów przedszkolnych,
- 14 szkół podstawowych,
- 12 zespołów a w nich: 10 szkół podstawowych, 2 szkoły ponadpodstawowe, 10 przedszkoli i 2 punkty przedszkolne,
- 1 liceum ogólnokształcące, 8 innych placówek / DPS, Dom Dziecka, Placówki Pracy
- Pozaszkolnej, Szkoła Muzyczna, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Młodzieżowy Ośrodek Szkolno- Wychowawczy, Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy.

Poza stałymi placówkami nauczania i wychowania nadzorem sanitarnym objęte zostały turnusy zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.

W 2024 roku objęto nadzorem 98 placówek w tym 70 placówek nauczania i wychowania oraz 28 placówek zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży. Przeprowadzono łącznie 156 kontroli sanitarnych. Poza kontrolami kompleksowymi, w placówkach zostały także przeprowadzone kontrole akcyjne, sprawdzające. W okresie wakacji w 27 szkołach przeprowadzono kontrole pod kątem ich przygotowania do nowego roku szkolnego. W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienia dot. stanu technicznego sal lekcyjnych, ciągów komunikacyjnych w budynkach, nieprawidłowych wyników pomiarów natężenia oświetlenia. Na stwierdzone nieprawidłowości wydano decyzje administracyjne. Ogółem w 2024 r. wydano 9 decyzji administracyjnych w tym 4 decyzje płatnicze oraz 5 decyzji zmieniających termin.

6.1. Stan techniczno-sanitarny obiektów

W ostatnich latach warunki pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania na terenie powiatu lubaczowskiego znacznie poprawiły się.

Jednym z ważniejszych przedsięwzięć w 2024 roku **była budowa sali gimnastycznej w Publicznej Szkole Podstawowej w Łukawcu**. Zakres prac przeprowadzonych w ramach inwestycji Polskiego Ładu był bardzo duży, projekt inwestycyjny objął: budowę sali gimnastycznej, w której mieści się pełnowymiarowe boisko do koszykówki i siatkówki, a także umożliwia grę w piłkę ręczną i tenisa ziemnego. Budynek został wyposażony w toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych, szatnie dla dziewcząt i chłopców, pomieszczenia magazynowe, edukacyjne oraz pokój dla trenera. Na antresoli umieszczono trybuny, które umożliwiają wygodne oglądanie rozgrywek. W ramach inwestycji powstał także łącznik łączący salę gimnastyczną ze szkołą.

Ryc. 40 Szkoła Podstawowa w Łukawcu (sala gimnastyczna, WC)

Ryc. 41
Szkoła
Podstawowa
w Łukawcu

Poza tym, w dwóch Zespołach szkół na terenie powiatu lubaczowskiego tj. w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Młodowie oraz Zespole Szkół i Placówek Oświatowych w Horyńcu Zdroju przeprowadzone zostały kapitalne remonty.

W Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Młodowie zostały gruntownie wyremontowane: hol główny, sale lekcyjne, szatnia na parterze oraz stołówka i kuchnia, które zostały wyposażone w najnowszy sprzęt, sanitariaty oraz pomieszczenia socjalne przy stołówce. Dodatkowo, w ramach działań związanych z inwestycją, zmodernizowano kotłownię oraz wymieniono źródło ciepła na gazowe. Prace remontowe przeprowadzono w ramach projektu pn. „Przebudowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Młodowie”, finansowanego z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych (Edycja3 PGR) oraz budżetu gminy Lubaczów.

Ryc. 42 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Młodowie

W Zespole Szkół i Placówek Oświatowych w Horyńcu Zdroju przeprowadzono: kapitalny remont sal lekcyjnych, korytarzy, klatek schodowych biblioteki, stołówki, oraz gabinetów specjalistycznych dla uczniów wymagających wsparcia. Prace remontowe przeprowadzono również w ramach projektu finansowanego z Rządowego Funduszu Polski Ład.

Ryc. 43 Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Horyńcu-Zdroju

Pozostałe prace remontowe wykonane w placówkach dotyczyły zarówno budynków, jaki terenu wokół budynków. Jak co roku, najwięcej prac remontowych w szkołach wykonano w okresie wakacyjnym. Dotyczyły one sal dydaktycznych, zaplecza sportowego, zaplecza sanitarnego. Wykonano także inne prace remontowe: remont korytarzy, szatni, schodów wejściowych. Zakres remontów w poszczególnych placówkach był zróżnicowany. Najczęściej wykonywane prace remontowe, podobnie jak w latach poprzednich to: malowanie ścian, cyklinowanie i malowanie podłogi parkietowej, wymiana podłóg. Najczęściej wykonywanymi pracami remontowymi na zewnątrz budynku były: remont dróg i dojazd do szkoły, remont placów zabaw.

Stan techniczno-sanitarny skontrolowanych obiektów został oceniony pozytywnie.

6.2. Warunki do utrzymania higieny, ciepła woda w sanitariatach

Wszystkie placówki zapewniały dzieciom dostęp do bieżącej ciepłej wody w sanitariatach. Zapewniono także właściwe wyposażenie w środki do utrzymania higieny osobistej tj. papier toaletowy, ręczniki jednorazowego użytku, płyn do dezynfekcji rąk.

6.3. Ergonomia mebli w szkołach i przedszkolach

W 2024r. oceniono dostosowanie mebli szkolnych (stoliki, krzeselka) do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków w 32 placówkach (12 szkołach podstawowych, 8 przedszkolach, 12 zespołach szkół w tym w 6 szkołach podstawowych i 6 przedszkolach). Oceniono 997 stanowisk uczniowskich w 74 oddziałach. W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono stanowisk niewłaściwych, niedostosowanych do warunków antropometrycznych uczniów. Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe zestawienie mebli. Na 39 placówek skontrolowanych, 26 placówek posiadało meble w 100% z certyfikatami. Odsetek mebli z certyfikatami powyżej 50% dotyczył 12 placówek, do 50% - 1 placówki.

Zestawienie oceny dostosowania stolików i krzeseł do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków w rozbiciu na lata 2022- 2024

Tabela 12. Zestawienie ocen dostosowania stolików i krzeseł do warunków antropometrycznych

Rodzaj placówki	Oceny dostosowania stolików i krzeseł do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków								
	skontrolowano			skontrolowano			skontrolowano		
	2022 rok			2023 rok			2024 rok		
	Liczba placówek	Oddziałów	Liczba stanowisk	Liczba placówek	Oddziałów	Liczba stanowisk	Liczba placówek	Oddziałów	Liczba stanowisk
Przedszkola	6	19	282	9	23	343	8	17	275
Szkoły Podstawowe	10	26	319	14	41	531	12	28	363
Zespoły Szkół	7	20	239	8	23	576	12	29	359
SUMA	23	65	840	31	105	1450	32	74	997

6.4. Rozkład zajęć lekcyjnych

Oceniono rozkłady zajęć lekcyjnych w 27 szkołach, w 255 oddziałach. Podobnie jak w latach ubiegłych, oceniano podziały godzin zgodnie z kryteriami zawartymi w formularzu „Ocena stanu sanitarnego szkoły”. w 1 placówce stwierdzono, że w niektórych oddziałach zajęcia nie rozpoczynają się o stałej porze, a różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest większa niż 1 godzina. Podczas oceny tygodniowych planów lekcji zwracano także uwagę na przerwy międzylekcyjne – na czas ich trwania, na możliwość ich spędzania na świeżym powietrzu. W 2024r. nie były wydawane decyzje administracyjne dotyczące rozkładów zajęć lekcyjnych.

Wszystkie placówki umożliwiają uczniom spędzenia przerw na świeżym powietrzu.

Zestawienie rozkładu zajęć lekcyjnych uwzględniając zasady higieny umysłowej uczniów w rozbiciu na lata 2022-2024

Tabela 13. Zestawienie rozkładu zajęć lekcyjnych

Rodzaj placówki	Rozkładu zajęć lekcyjnych uwzględniająca zasady higieny umysłowej uczniów					
	skontrolowano		skontrolowano		skontrolowano	
	2022 rok		2023 rok		2024 rok	
	Liczba placówek	Oddziałów	Liczba placówek	Oddziałów	Liczba placówek	Oddziałów
<i>Szkoły Podstawowe</i>	14	93	14	127	14	113
<i>Zespoły Szkół</i>	13	78	10	96	12	124
<i>Szkoły Ponadpodstawowe</i>	2	7	2	16	1	18
SUMA	29	178	31	239	27	255

6.5 Możliwość pozostawiania podręczników w szkole

Z przeprowadzonych w 2024 roku kontroli sanitarnych wynika, że wszystkie placówki zapewniały uczniom możliwość pozostawiania części podręczników i przyborów szkolnych w szkole zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. Niektóre placówki zapewniają uczniom indywidualne szafki, pozostałe inne miejsce na pozostawianie podręczników i przyborów szkolnych.

Ważnym przedsięwzięciem, które wpisało się na stałe w kalendarz prowadzonych corocznie działań edukacyjnych jest akcja „**Problem wagi ciężkiej**” Na terenie powiatu lubaczowskiego kampania ta została przeprowadzona we wrześniu i październiku przez pracowników Higieny Dzieci i Młodzieży oraz Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia. Kampania ta w 2024 r. została rozszerzona o klasy V- VIII. Pomiary przeprowadzono w 8 szkołach podstawowych w klasach I - VIII. Badaniem objęto 108 oddziałów, zważono 1716 tornistrów uczniów. Wagę tornistrów powyżej 15 % masy ciała ucznia stwierdzono u 323 uczniów natomiast wagę tornistrów w zakresie 10% - 15% masy ciała ucznia została potwierdzona u 1393 uczniów. Ciężar plecaków był bardzo zróżnicowany, najniższe wagi plecaków nie przekraczały 1,5 kilograma, natomiast najcięższe plecaki ważyły ok. 8-9 kg. Podczas prowadzonych badań Pracownicy Higieny Dzieci i Młodzieży zwracali uwagę, że waga plecaka wraz z jego zawartością nie powinna być większa niż 10- 15% masy ciała ucznia. Dzieci otrzymały ulotki „ Problem wagi ciężkiej” oraz „ Dekalog lekkiego tornistra”

Działania zostały przeprowadzone we współpracy z dyrektorami szkół oraz pielęgniarkami szkolnymi. Po zakończonych działaniach do każdej szkoły zostały przekazane wyniki przeprowadzonych pomiarów.

Ryc.44 Działania edukacyjne (źródło: opracowanie własne)

Wyniki przeprowadzonych badań obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w rozbiciu na lata 2022-2024r.

Tabela 14. Zestawienie przeprowadzonych badań obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

<i>Szkoły Podstawowe</i>	<i>Liczba uczniów objętych badaniem</i>	<i>Waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia</i>	<i>waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia</i>	<i>Przekroczenia ciężaru tornistrów powyżej 15% masy ciała</i>
Rok 2022	782	133	370	279
Rok 2023	946	353	386	207
Rok 2024	1716	713	680	323

Wnioski z przeprowadzonych pomiarów

Wyniki otrzymanych pomiarów w 2024 r. pokazują, że w odniesieniu do badań przeprowadzanych w latach 2022 i 2023 dane są porównywalne. Mimo stwarzania przez placówki możliwości pozostawiania części podręczników i przyborów szkolnych, uczniowie nadal noszą zbyt ciężkie plecaki.

6.6. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pobytu uczniów w szkołach dokonano kontroli warunków sanitarno-higienicznych prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Ocenie poddano posiadaną przez placówkę infrastrukturę sportową oraz stan sanitarno-techniczny zaplecza sportowego. Z pełnej infrastruktury sportowej, tj. szkolnego zespołu sportowego wraz z boiskiem korzystało 20 szkół, natomiast zespoły sportowe bez boiska sportowego posiadała 1 placówka. W 3 szkołach funkcjonują sale zastępcze z boiskiem, w 1 szkole funkcjonuje sala gimnastyczna z boiskiem, 2 placówki posiada tylko boisko sportowe. Podczas przeprowadzanych kontroli oceniano także stopień korzystania przez uczniów z natrysków po zajęciach wychowania fizycznego. Natryski zlokalizowane w 21 zespołach sportowych były czynne. W tych placówkach uczniowie mieli możliwość korzystania z natrysków po zajęciach sportowych.

16.7. Ochrona terenów rekreacyjnych i sportowych przed zanieczyszczeniami przez zwierzęta

Przy szkołach podstawowych, przedszkolach i żłobkach wykorzystywane są piaskownice. Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. Piaskownice były zabezpieczone przed zanieczyszczeniami przez zwierzęta, a piasek był systematycznie wymieniany, co potwierdzano odpowiednimi dokumentami.

6.8. Temperatura w pomieszczeniach

Istotną rzeczą, która ma wpływ na komfort i wydajność nauki jest odpowiednia temperatura w pomieszczeniach, w których przebywają uczniowie. W 2024 roku w tym zakresie skontrolowano 44 placówek temperaturę zmierzono 258 pomieszczeniach i we wszystkich odnotowano prawidłowe temperatury.

Wyniki z przeprowadzonych pomiarów temperatury w placówkach oświatowo wychowawczych

Tabela 15. Zestawienie wyników z przeprowadzonych pomiarów temperatury w placówkach

	Liczba placówek skontrolowanych	Liczba pomieszczeń w których przeprowadzono pomiary
Rok 2022	31	106
Rok 2023	42	270
Rok 2024	44	258

6.9 Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W 2024 roku w szkołach prowadzono dożywianie uczniów w różnych formach. W 15 skontrolowanych placówkach posiłki były przygotowywane na miejscu w stołówce szkolnej, natomiast w 10 dzieci korzystały z posiłków dowożonych. We wszystkich 25 placówkach były wydawane ciepłe posiłki, w tym obiady pełne w 7, a jednodaniowe w 18 placówkach. Z posiłków ciepłych dwudaniowych skorzystało 849 uczniów, zaś z obiadów jednodaniowych 1391 uczniów. W skontrolowanych szkołach nie przygotowywano dla dzieci drugich śniadań. Dzieci w placówkach otrzymywały napój, mleko oraz owoce i warzywa. Z posiłków dofinansowanych korzystało 434 uczniów. Dane dotyczą dnia, w którym przeprowadzona była kontrola sanitarna. W 5 skontrolowanych szkołach funkcjonują sklepiki uczniowskie, a w 14 automaty z żywnością.

Pracownicy Higieny Dzieci i Młodzieży PSSE w Lubaczowie podczas przeprowadzania kontroli w jednostkach systemu oświaty, w których znajdują się automaty do sprzedaży środków spożywczych i sklepiki szkolne zwracają uwagę na to, że grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Zaznaczają również, że zgodnie z art. 52c. ust 1 pkt 1 Ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz.U. z 2023r. poz. 1448) w jednostkach systemu oświaty sprzedawane mogą być wyłącznie środki spożywcze objęte grupami środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży. Ponadto pracownicy Higieny Dzieci i Młodzieży informują, że zgodnie z art. 52c ust 5 w/w ustawy w przypadku naruszenia przepisów dyrektor szkoły oraz dyrektor jednostki systemu oświaty są uprawnieni do rozwiązania, bez zachowania terminu wypowiedzenia, umowy z podmiotem prowadzącym sprzedaż środków spożywczych lub działalność w zakresie zbiorowego żywienia dzieci i młodzieży, bez odszkodowania.

6.10 Wypoczynek dzieci i młodzieży

Na terenie powiatu lubaczowskiego w okresie zimy i lata organizowany był wypoczynek dzieci i młodzieży.

W trakcie przeprowadzonych kontroli zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży szczególną uwagę zwracano czy:

- przestrzegany był limit miejsc w obiektach,
- były spełnione warunki przygotowywania i spożywania posiłków,

- przeprowadzono szkolenie dla kierownika i kadry wypoczynku dot. zachowania zasad bezpieczeństwa w trakcie trwania turnusu,
- zapewniono odpowiednią ilość środków czystości, przeznaczonych na pobyt uczestników wypoczynku,
- sprawowana była profilaktyczna opieka medyczna nad uczestnikami turnusu,
- zapoznano uczestników wypoczynku i ich rodziców z regulaminem wypoczynku.

Wypoczynek zimowy : do Bazy MEN zgłoszono 4 turnusy wypoczynku zimowego. Wszystkie 4 turnusy zostały skontrolowane. Z wypoczynku zimowego w skontrolowanych turnusach uczestniczyło 115 dzieci. Kontrolą objęto również placówki, w których prowadzone były zajęcia dla dzieci w ramach „Otwartych drzwi”. Takich kontroli przeprowadzono 4. W placówkach wypoczynku zimowego dzieci i młodzieży przeprowadzane były kontrole kompleksowe pod kątem oceny warunków pobytu dzieci i młodzieży oraz warunków żywienia. Podczas trwania wypoczynku prowadzone były działania edukacyjne z udziałem pracowników sekcji oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.

Wypoczynek letni : do Bazy MEN zgłoszono 24 turnusy wypoczynku letniego. Podczas wakacji letnich skontrolowano 20 turnusów. Z wypoczynku w skontrolowanych turnusach

uczestniczyło 659 uczestników. Przeprowadzono także kontrole szkolnych schronisk młodzieżowych oraz kontrole w ramach akcji „Otwarte drzwi”

Podczas trwania wypoczynku zimowego i letniego prowadzone były działania edukacyjne z udziałem pracowników oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia, epidemiologii oraz policji. Wszyscy organizatorzy zapewnili uczestnikom wypoczynku właściwe warunki sanitarne. Z wypoczynku zimowego i letniego sporządzano na bieżąco meldunki i informacje zgodnie z wyznaczonymi terminami.

Ryc.45 Obóz pod namiotami w Werchracie (źródło: opracowanie własne)

Ryc.46 Obóz pod namiotami w Pizunach źródło: opracowanie własne)

Ryc.47 Półkolonia w Lubaczowie (źródło: opracowanie własne)

Podsumowanie

Stan techniczno-sanitarny placówek nauczania i wychowania ulega systematycznej poprawie. W ramach nadzoru bieżącego 2024r. wytypowano 2 placówki do przeprowadzenia pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego. W dwóch placówkach wynik badania nie był zgodny z normą PN-EN 12464-1. W związku z powyższym zostało wszczęte postępowanie administracyjne. Z roku na rok, w kontrolowanych obiektach odnotowuje się rozbudowy i modernizacje, co pozwala zapewnić dzieciom, młodzieży i nauczycielom coraz lepsze

warunki do nauki i rozwoju. Stale ulega poprawie infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, powstaje coraz więcej nowych hal sportowych wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym. Dyrektorzy szkół starali się jak najlepiej przygotować szkoły do nowego roku szkolnego, przeprowadzając remonty i prace porządkowe w ramach posiadanych środków finansowych. Sukcesywnie szkoły wymieniają meble i sprzęt sportowy na nowy certyfikowany. Zauważa się też, że dyrektorzy szkół dbają o dostosowanie mebli szkolnych do zasad ergonomii. Zakupiony sprzęt i meble jest wyłącznie z certyfikatami.

Od 1 września 2024r. na terenie szkół rozpoczął się program bezpłatnych szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV). Do udziału w programie może się zgłosić każda szkoła podstawowa do której uczęszczają dziewczęta i chłopcy w wieku od ukończenia 9 do ukończenia 14 roku życia. Szczepienia będą realizowane na terenie szkół, które wyrażą chęć udziału w programie, w miejscu dostosowanym do wykonania szczepienia, np. gabinetie profilaktyki zdrowotnej. Szczepienia będą wykonywane przez personel Podstawowej Opieki Zdrowotnej (lekarz oraz pielęgniarka), z którym szkoła nawiąże współpracę.

We wrześniu 2024r. do wszystkich Dyrektorów szkół podstawowych przesłano informację o realizacji powszechnego programu szczepień przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV). Ponadto Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Lubaczowie przeprowadzili ze wszystkimi dyrektorami oraz koordynatorami szkół narady informacyjno-edukacyjne dot. realizacji programu szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego.

Na dzień dzisiejszy żadna szkoła podstawowa na terenie powiatu lubaczowskiego nie wyraziła chęci organizacji szczepień przeciw HPV na terenie szkoły.

VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Działania podejmowane przez Oświatę Zdrowotną i Promocję Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaczowie wynikają z założeń Narodowego Programu Zdrowia, Ustawy o Inspekcji Sanitarnej, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego. Realizowano przedsięwzięcia o charakterze programowym jak i interwencje nieprogramowe. W realizacji powyższych zadań współpracowano z samorządami, jednostkami organizacyjnymi powiatu, instytucjami, Komendą Powiatową Policji, zakładami opieki zdrowotnej (wspieranie inicjatyw prozdrowotnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej) oraz placówkami nauczania i wychowania (realizacja programów prozdrowotnych, edukacja dzieci, uczniów i rodziców wynikająca ze zgłaszanych przez dyrektorów placówek potrzeb).

INTERWENCJE PROGRAMOWE

W 2024 r. kontynuowano w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych realizację następujących programów edukacyjnych:

„**Trzymaj Formę!**” – program realizowany metodą projektu o zasięgu krajowym kierowany do uczniów klas: V – VIII szkół podstawowych to inicjatywa propagująca zdrowy styl życia o unikalnym, dwukierunkowym podejściu: propagującym zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną. W roku szkolnym 2023/2024 w programie uczestniczyło 1113 uczniów z 18 placówek.

Pozostałe programy miały zasięg wojewódzki, a ich obszary tematyczne i realizację odzwierciedla poniższa tabela

Tytuł programu	Cel programu	adresaci	Liczba podmiotów realizujących	Liczba odbiorców
Krajowym Programie Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS, w tym programy: „Zawsze razem”, „Zapobieganie HIV/AIDS i chorobom przenoszonym drogą płciową. Edukacja młodzieży szkolnej”	Ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV. zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie HIV/AIDS.	Uczniowie klas I - II szkół podstawowych,	13	316
		Uczniowie szkół ponadpodstawowych	3	263
„Bieg po zdrowie”	Profilaktyka używania tytoniu, biernego palenia i używania e-papierosów.	Uczniowie klas IV szkół podstawowych	18	313
„Czyste powietrze wokół nas”,	Profilaktyka używania tytoniu, biernego palenia i używania e-papierosów.	Dzieci 5 i 6-letnie	17	306
„Skąd się biorą produkty ekologiczne?”	Zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.	Dzieci 5 i 6-letnie	14	242

„ARS, czyli jak dbać o mitość?”

„Wybierz życie. Pierwszy krok”

„Podstępne WZW”

„Znamie! Znam je?”

Zapobieganiu skutkom związanym z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie	Uczniowie szkół ponad- podstawowych	3	268
Zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę.	Uczniowie szkół ponad- podstawowych	3	301
Profilaktyka zakażeń wirusowego zapalenia wątroby typu: A, B i C.	Uczniowie szkół ponad- podstawowych	3	301
Profilaktyka raka skóry – czerniaka.	Uczniowie szkół ponad- podstawowych	3	321

Realizacja w/w programów była poprzedzona szkoleniem dla koordynatorów szkolnych i realizatorów zorganizowanym w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaczowie, a zakończona działaniami kontrolnymi (62 wizyty oceniające realizację programów).

Ryc. 47 Szkolenie dla koordynatorów szkolnych prozdrowotnych programów edukacyjnych, listopad 2024 r.

INTERWENCJE NIEPROGRAMOWE

W ramach interwencji nieprogramowych realizowano szereg zadań (w formie akcji, kampanii, spotkań edukacyjnych/prelekcji, warsztatów, stoisk informacyjno-edukacyjnych, relacji/informacji na facebooku Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej

w Lubaczowie) kierowanych do różnych grup społeczeństwa, a obejmujących przedstawione poniżej obszary profilaktyk:

Rodzaj /zakres /nazwa interwencji nieprogramowej	Liczba podmiotów, w których realizowano interwencję	Liczba odbiorców, do których dotarła interwencja
Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia, Powiatowy Konkurs Graficzny „E-papieros – modny i groźny gadżet”.	36	2395
Profilaktyka używania narkotyków, w tym środków zastępczych oraz spożywania napojów energetyzujących, w tym: Przegląd Małych Form Teatralnych „Porozmawiajmy o uzależnieniach”	39	5228
Światowy Dzień Zdrowia	6	817
Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania, w tym: Powiatowy Konkurs na wierszyk lub rymowankę o zdrowiu „Wiedzę mam – o zdrowie dbam” oraz kampanie: „Wyścig do zdrowia”, EFSA SafeEat i PlanetHealf4Life	18	5500
Profilaktyki chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych Profilaktyka zatruc grzybami	7	597
Profilaktyka grypy	12	1295
Promocja szczepień ochronnych	15	1982

Profilaktyka chorób nowotworowych	4	307
Profilaktyka wszawicy	29	1553
Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych	8	1210
Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Dzień Walki z Antybiotykami	2	66
Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego i zimowego	50	2353
Profilaktyka wad postawy, w tym kampania „ Problem wagi ciężkiej ”	7	2565
Promocja higieny osobistej w tym: akcja „ Myję ręce, bo wiem więcej ”	9	833
Powszechny program szczepień przeciw HPV	12	1802
Promocja zasad higieny w zakładach świadczących usługi w branży beauty – kampania „ Świadome Piękno – Wspólnie Zadbajmy o Nasze Zdrowie ”	21	2207

W 2024 r. doposażyliśmy się w pomoce dydaktyczne pozwalające wzmocnić i uatrakcyjnić nasze działania edukacyjne z zakresu szerokiej gamy profilaktyk zdrowotnych. I tak np. zakupiliśmy modele grzybów wykorzystywane podczas lokalnych imprez, na których nasi grzyboznawcy przekazywali wiedzę pozwalającą uniknąć zatruć grzybami), fantomy piersi (w ramach „**Różowego Października – Miesiąca Świadomości Raka Piersi**” wraz z zaproszonymi położnymi przeprowadziliśmy warsztaty z samobadania piersi dla dziewcząt ze szkół ponadpodstawowych naszego powiatu), matę podłogową do ćwiczeń krok po kroku

skutecznego mycia rąk (w ramach akcji „Myję ręce, bo wiem więcej” dla dzieci przedszkolnych i uczniów edukacji wczesnoszkolnej).

FESTIWAL DZIEDZICTWA
KRESÓW 2024

Fot.3

Fot.2

Ryc.48 Wystawy grzybów zorganizowane podczas Festiwalu Dziedzictwa Kresów w Baszni Dolnej (Fot.2) oraz Ekofestiwalu w Lubaczowie (Fot. 3)
opracowanie własne

Fot.4

Fot.5

Ryc. 50 Kampania „Różowy Październik – Miesiąc Świadomości Raka Piersi” spotkanie w Zespole szkół w Lubaczowie (Fot.4) oraz Stoisko informacyjno-edukacyjne zorganizowane w siedzibie PSSE w Lubaczowie podczas Europejskiego Tygodnia Testowania (Fot.5)

Fot.6

Fot.7

Ryc.51 Spotkania edukacyjne w Zespole Szkół i Placówek Oświatowych w Horyńcu-Zdroju (Fot.6) oraz Miejskim Przedszkolu nr 1 w Lubaczowie w ramach akcji „Myję ręce, bo wiem więcej” (Fot.7) opracowanie własne

Fot.8

Fot.9

Ryc.52 Spotkania edukacyjne w Zespole Szkół i Placówek Oświatowych w Horyńcu-Zdroju w ramach kampanii „Problem Wagi Ciężkiej” (Fot.8) oraz w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lisich Jamach (fot. 8.) w ramach powszechnego programu szczepień przeciw HPV (fot. 9) opracowanie własne

Naszą odpowiedzią na liczne sygnały pochodzące od dyrektorów szkół dotyczące problemu używania przez dzieci i młodzież e-papierosów było przeprowadzenie cyklu prelekcji dla uczniów i rodziców oraz ogłoszenie i przeprowadzenie I edycji Powiatowego Konkursu Graficznego „E-papieros – modny i groźny gadżet” (dla uczniów klas VI – VIII szkół podstawowych i wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych)

Ryc. 53 Rozdanie nagród w PSSE w Lubaczowie laureatom Powiatowego Konkursu Graficznego „E-papieros – modny i groźny gadżet” (opracowanie własne)

Ryc. 54 Rozdanie nagród w Zespole Placówek im. Jana Pawła II uczestnikom z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego Wojewódzkiego Przeglądu Małych Form Teatralnych „Porozmawiajmy o uzależnieniach” - etap powiatowy (opracowanie własne)

W ramach edukacji obejmującej cały wachlarz zagadnień związanych ze zdrowym stylem życia z uwzględnieniem istotnego znaczenia dla zdrowia aktywności fizycznej, racjonalnego odżywiania oraz świadomego konsumენტwa prowadziliśmy spotkania edukacyjne z uczniami, rodzicami oraz zaoferowaliśmy nowy własny konkurs na wierszyk lub rymówkę o zdrowiu „**Wiedzę mam o zdrowie dbam**” dla dzieci z klas I -V szkół podstawowych, który planujemy kontynuować w formie cyklicznej.

Ryc. 55. Rozdanie nagród w PSSE w Lubaczowie laureatom Powiatowego Konkursu na wierszyk lub rymówkę o zdrowiu „Wiedzę mam – o zdrowie dbam”

VII. DZIAŁALNOŚĆ LABOLATORYJNA

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Lubaczowie realizuje swoją działalność ramach Pracowni Badań Środowiskowych oraz Pracowni Badań Bakteriologicznych.

Pracownia Badań Środowiskowych wykonuje następujący zakres badań:

➤ badania w środowisku pracy:

Hałas w zakresie:

- Równoważny poziom dźwięku A (A)
Maksymalny poziom dźwięku A (A)
- Szczytowy poziom dźwięku C (A)
- Poziom ekspozycji na hałas odniesiony do 8-godz. dobowego wymiaru czasu pracy (A)
- Poziom ekspozycji na hałas odniesiony do przeciętnego tygodniowego wymiaru czasu pracy (A)

Powietrze w zakresie:

Pobieranie próbek w celu oceny narażenia zawodowego na:

- **pyły przemysłowe**
 - frakcja wdychalna (A)
 - frakcja respirabilna (A)
- **substancje nieorganiczne**
 - frakcja respirabilna (A)

Stężenie pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia – frakcja wdychalna:

- Pyły niesklasyfikowane ze względu na toksyczność (A)
- Pyły drewna (A)

- Pyły mąki (A)
- Pyły organiczne pochodzenia zwierzęcego i roślinnego z wyjątkiem pyłów drewna oraz mąki (A)

Stężenie pyłowych czynników szkodliwych
zdrowia – frakcja respirabilna:

- Pyły organiczne pochodzenia zwierzęcego i roślinnego z wyjątkiem pyłów drewna oraz mąki (A)

Oświetlenie:

Oświetlenie wewnątrz światłem elektrycznym
(NA)

(A) - badanie akredytowane

(NA) – badanie nieakredytowane

badania próbek wody do spożycia:

W zakresie fizykochemicznym: smak/zapach, odczyn (pH) (A), przewodność elektryczna właściwa (A), mętność (A), barwa (A), oznaczanie jonu amonowego (A), azotanów (A), azotynów (A), żelaza (A), manganu (A).

dla

Pracownia Badań Bakteriologicznych wykonuje następujący zakres badań:

➤ **Badania bakteriologiczne:**

- diagnostyka pałeczek jelitowych z rodzaju *Salmonella* i *Shigella* z identyfikacją serologiczną i określeniem gatunku - (A);
- identyfikacja enteropatogennych pałeczek *Escherichia coli* – przy użyciu zestawu odczynników diagnostycznych – lateks EPEC;
- identyfikacja pałeczek *Escherichia coli* O₁₅₇ – przy użyciu odczynników diagnostycznych – lateks EHEC;
- diagnostyka pałeczek z rodziny *Enterobacteriaceae* – oznaczanie cech biologicznych i identyfikacja gatunku;
- diagnostyka pałeczek Gram-ujemnych niefermentujących – oznaczanie cech biochemicznych.

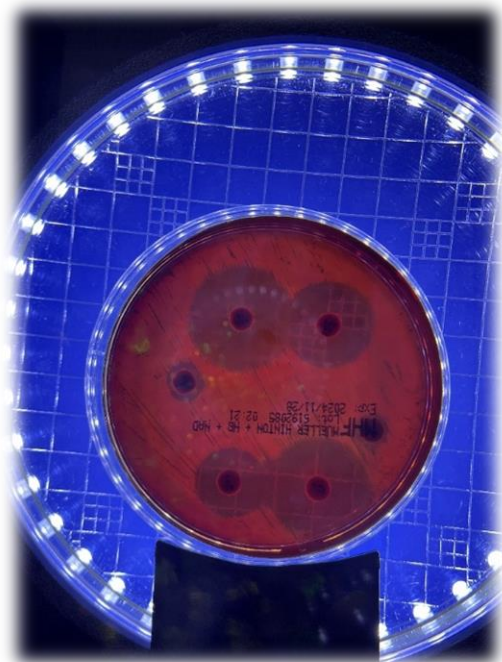
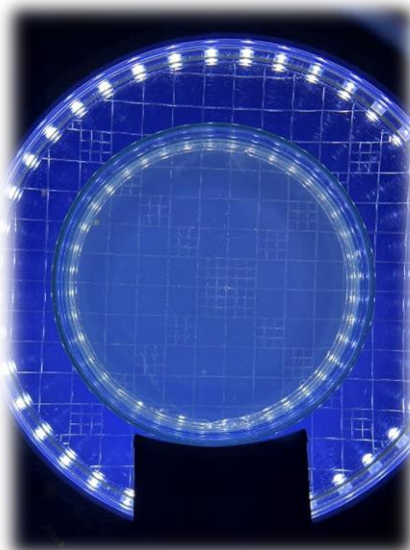

Badanie biologicznych wskaźników kontroli procesów sterylizacji

- *Bacillus subtilis* – Sporal “S”
- *Bacillus stearothermophilus* – Sporal “A”, 3 M Attest.

➤ **Badania mikrobiologiczne wody:**

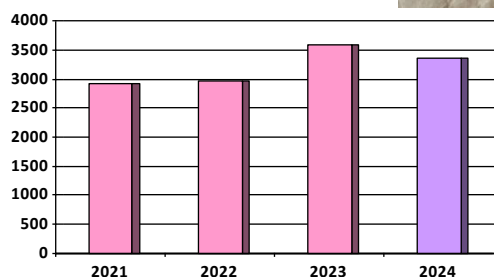
- liczba bakterii grupy coli (A), liczba *Escherichia coli* (A), liczba enterokoków kałowych (A), ogólna liczba bakterii w 22 °C

Dla Oddziału Laboratoryjnego w 2024 r. zaplanowano wykonanie 3000 badań /pomiarów ogółem, wykonano 3363 badań /pomiarów tj. 12 % powyżej planu. W ramach nadzoru wykonano 1974 badań /pomiarów co stanowi ok. 59 % z wartości ogólnej, a w ramach sprzedaży usług wykonano 1389 badań /pomiarów (ok. 41 % z wartości ogólnej).

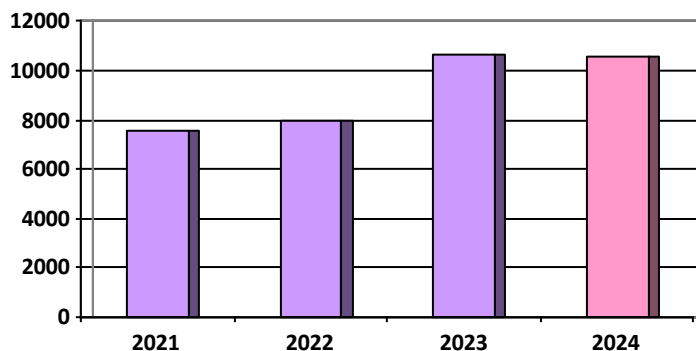

Ryc. 56 Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaczowie

Ryc. 57. Zestawienie ilości wykonanych badań w latach 2021 – 2024

Dla Oddziału Laboratoryjnego w 2024 r. zaplanowano wykonanie 9500 oznaczeń laboratoryjnych, wykonano 10531 oznaczeń ogółem tj. 11% ponad plan. W ramach nadzoru wykonano 6958 oznaczeń co stanowi ok. 66 % z wartości ogólnej, w ramach sprzedaży usług wykonano 3573 oznaczeń (ok. 34 % z wartości ogólnej).

Ryc.58 Zestawienie ilości wykonanych oznaczeń w latach 2021-2024

Głównym celem Oddziału Laboratoryjnego jest osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu jakości badań. W tym celu kontynuowano rozpoczętą w 2021 roku modernizację laboratorium. Zakupiono: aspirator GilAir, mikroskop, łaźnię wodną, laptop z oprogramowaniem do wystawiania faktur, termometry elektroniczne (8 sztuk), termohigrometr. Oddział Laboratoryjny posiada aktualny certyfikat akredytacji nr AB 722 wydany przez Polskie Centrum Akredytacji, który potwierdza kompetencje i spełnienie wymagań normy PN-ISO/IEC 17025:2018-02.

W 2024 r. laboratorium uczestniczyło w badaniach międzylaboratoryjnych, tj.:

- badań obiektów i materiałów biologicznych - obecność pałeczek jelitowych *Salmonella/Schigella*,
- badań fizycznych wody do spożycia – barwa, odczyn (pH), przewodność elektryczna właściwa (PEW), mętność
- badań chemicznych wody do spożycia – azotany, mangan, azotyny, jon amonowy, żelazo ogólne
- badań sensorycznych wody do spożycia – smak, zapach
- badań w środowisku pracy – ocena narażenia na frakcje występujące w środowisku pracy (pobieranie i oznaczanie) uzyskując każdorazowo wynik pozytywny.

Ponadto laboratorium sprawdza poziom zadowolenia klientów w sposób ciągły za pomocą ankiet, we wszystkich oceny były pozytywne, a odpowiedzi dotyczyły m.in.:

- jakości i terminowości świadczonych usług,
- kompetencji pracowników,
- jakości i czytelności wyników przekazywanych w sprawozdaniach,

W okresie sprawozdawczym otrzymano 22 ankiety.

W 2024 r. pracownicy laboratorium uczestniczyli łącznie w 14 szkoleniach/naradach, doskonaląc swoją wiedzę z zakresu wykonywanych badań i pomiarów, a także z systemu jakości.

VIII. PODSUMOWANIE

W 2024 roku sytuacja epidemiologiczna w powiecie lubaczowskim była stabilna, jednak wymagała stałego nadzoru. Odnotowano wzrost liczby zgłoszeń chorób zakaźnych, zwłaszcza zakażeń jelitowych, ospy wietrznej, COVID-19 oraz grypy potwierdzonej testami antygenowymi. Wzrosła także liczba przypadków pokąsania przez zwierzęta, co skutkowało

większą liczbą szczepień przeciwko wściekliźnie. Przeprowadzone kontrole sanitarne wykazały nieprawidłowości w 11 placówkach medycznych, gdzie wydano decyzje nakazowe. Ogólnie stan sanitarno-higieniczny nadzorowanych obiektów oceniono jako dobry, a stały nadzór przyczynił się do poprawy warunków w tych placówkach, zwłaszcza w zakresie stanu technicznego obiektów, organizacji pracy oraz przestrzegania zasad higieny przez personel medyczny. Szczepienia ochronne były realizowane zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych, choć nadal odnotowywano przypadki odmowy szczepień przez rodziców. W celu zmniejszenia liczby niezaszczepionych dzieci PSSE w Lubaczowie prowadziło współpracę z placówkami medycznymi oraz działania informacyjne dla rodziców. Dodatkowo prowadzono działania edukacyjne, promujące profilaktykę zdrowotną i szczepienia, zwiększając świadomość mieszkańców w zakresie chorób zakaźnych.

W 2024 roku stan sanitarno-higieniczny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz placówek żywienia zbiorowego utrzymywał się na poziomie porównywalnym z latami ubiegłymi. Badania laboratoryjne wykazały, że jakość zdrowotna żywności oferowanej do sprzedaży była zadowalająca, co potwierdza niski odsetek próbek zakwestionowanych. Żywienie dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych zapewniało odpowiednią wartość odżywczą, spełniając normy żywieniowe dla poszczególnych grup wiekowych. W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności kontynuowano współpracę z Inspekcją Weterynaryjną, Inspekcją Ochrony Środowiska oraz Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, szczególnie w zakresie nadzoru nad obrotem żywnością na targowiskach. Skuteczność tej współpracy potwierdziło wykrycie przypadków obrotu wyrobami mięsnymi niewiadomego pochodzenia, które były przyczyną zatruc pokarmowych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie aktywnie uczestniczył w systemie wczesnego ostrzegania o produktach niebezpiecznych (RASFF). Na stronie internetowej stacji regularnie publikowano ostrzeżenia dotyczące żywności. Prowadzono działania edukacyjne, w tym prelekcje dla Kół Gospodyń Wiejskich i nauczycieli szkół gastronomicznych, dotyczącą wymagań sanitarno-higienicznych w produkcji i sprzedaży żywności.

Higiena Komunalna PSSE w Lubaczowie w 2024 roku w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego przyczyniła się do utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu lubaczowskiego zarówno poprzez systematyczny monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia jak i kontroli obiektów użyteczności publicznej. Większość skontrolowanych obiektów spełniała wymagania sanitarne, a w pojedynczych przypadkach wydano decyzje administracyjne. W porównaniu do 2023 r. liczba pobranych próbek wody wzrosła o 17% w ramach kontroli wewnętrznej i o 39% w ramach prowadzonego nadzoru

przeze PPIS w Lubaczowie. Ze wszystkich pobranych próbek w ramach prowadzonego nadzoru - 27 nie spełniało norm określonych w rozporządzeniu. Natomiast w 4 przypadkach woda była kwestionowana, co skutkowało wydaniem decyzji o nieprzydatności wody do spożycia. Wewnętrzna kontrola jakości wody prowadzona przez zarządców/właścicieli wodociągów wykazała - 13 przekroczeń, głównie pod względem zawartości jonu amonowego oraz mętności. Dodatkowo prowadzono działania edukacyjne dla fryzjerów i kosmetyczek oraz informowano właścicieli obiektów zamieszkania zbiorowego o konieczności zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych instalacjach wodociągowych, aby zapobiegać zakażeniom bakterią *Legionella* sp.

Stan bezpieczeństwa sanitarnego w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w powiecie lubaczowskim oceniono jako dobry. Przeprowadzono kontrole obiektów budowlanych pod kątem dopuszczenia do użytkowania, w zakresie wymogów higieniczno-zdrowotnych. Ze względu na nowelizację ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym znacząco wzrosła liczba wydanych postanowień dotyczących warunków zabudowy i inwestycji celu publicznego. Najwięcej wniosków dotyczyło budowy i przebudowy budynków jednorodzinnych.

Stan techniczno-sanitarny placówek oświatowych w 2024 roku systematycznie się poprawiał, jednak część szkół nadal wymaga gruntownych remontów, na które brakuje środków. Wydane nakazy remontowe często nie mogą być zrealizowane w terminie. Szkoły ponadpodstawowe borykają się z trudnościami w układaniu planu lekcji ze względu na system jednozmianowy i pracę nauczycieli w kilku placówkach. Pomimo prowadzonych działań edukacyjnych w ramach akcji „Problem wagi ciężkiej” wyniki otrzymanych pomiarów pokazują, że w odniesieniu do badań przeprowadzanych w latach 2022- 2024 dane są porównywalne. Mimo stwarzania przez placówki możliwości pozostawiania części podręczników i przyborów szkolnych, uczniowie nadal noszą zbyt ciężkie plecaki.

Prowadzenie zdrowego stylu życia, który połączony ze zdrowym odżywianiem, aktywnością fizyczną oraz szeroko rozumianą kwestią uzależnień, stanowi niezwykle złożony problem, który z roku na rok zwiększa się i przybiera nowe formy. Szczególnie niepokojące jest to, że dotyka on coraz więcej młodzieży, a nawet dzieci. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaczowie zainicjował przeprowadzenie dwóch powiatowych konkursów edukacyjnych: „E-papieros – modny i groźny gadżet” (konkurs graficzny) oraz „Wiedzę mam – o zdrowie dbam” (konkurs na wierszyk/rymowanąkę), które zostały wpisane w działania PSSE w Lubaczowie jako przedsięwzięcia cykliczne. Współczesne media społecznościowe stanowią istotne narzędzie w edukacji prozdrowotnej. Umożliwiają one

interakcje między użytkownikami poprzez udostępnianie wzajemnych treści, tworzenie i wymianę informacji, pomysłów, zdjęć czy filmów. Aby skuteczniej docierać do społeczeństwa, PPIS w Lubaczowie wzmocnił swoją obecność w mediach społecznościowych, promując kampanie edukacyjne poprzez Facebooka, zarówno na poziomie lokalnym, jak i w ramach inicjatyw Głównego Inspektoratu Sanitarnego

Stan sanitarno-higieniczny zakładów pracy w 2024 r. ulegał systematycznej poprawie.. Podczas przeprowadzonych kontroli szczególną uwagę zwracano na tzw. branżę drzewną, gdzie sprawdzano wykonywanie regularnych pomiarów zapylenia (pył drewna), czy hałasu na stanowiskach pracy. Pod nadzorem PPIS w Lubaczowie znajdowały się zakłady, w których występuje również narażenie na czynniki biologiczne zaliczane do kategorii 1, 2 i 3 zagrożenia (są to m.in. zakłady produkujące żywność, jednostki ochrony zdrowia, zakłady gospodarki odpadami i oczyszczania ścieków). Przeprowadzone kontrole wykazały, iż pracodawcy podejmują szereg działań profilaktycznych zmniejszających narażenie pracowników na szkodliwe czynniki środowiska pracy m.in. zapewniając środki ochrony indywidualnej, środki do odkażania skóry oraz szczepienia ochronne. Najczęściej zgłaszaną chorobą zawodową była borelioza z poz. 26 wykazu chorób zawodowych, co wynika z licznych gospodarstw rolnych i działalności branży leśnej w regionie. Na drugim miejscu znalazły się choroby narządu głosu, głównie wśród nauczycieli. Proces orzekania chorób zawodowych trwa średnio 3 lata, a tylko połowa przypadków kończy się ich potwierdzeniem. PPIS prowadzi stały nadzór nad udostępnianiem/sprzedażą tzw. „dopalaczy”, przeprowadzając cykliczne kontrole w podmiotach, w których mogłoby dochodzić do nielegalnego wprowadzania ich do obrotu.

W 2024 r. liczba badań i oznaczeń wykonanych przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Lubaczowie nieznacznie spadła w porównaniu do 2023 r., ale nadal przewyższała poziom z lat 2021–2022. Laboratorium posiada aktualny certyfikat akredytacji PCA i podlega corocznej kontroli. Kompetencje jednostki potwierdzono udziałem w badaniach biegłości. Kontynuowano modernizację rozpoczętą w 2021 r., co usprawniło pracę laboratorium i umożliwiło poszerzenie zakresu badań, w tym o pomiary oświetlenia wewnątrz.

Ogólnie stan bezpieczeństwa sanitarnego w powiecie lubaczowskim w 2024 r. oceniany jest jako dobry. Prowadzenie dalszego nadzoru sanitarnego i działania edukacyjne pozostają kluczowe dla eliminacji zagrożeń zdrowotnych.